* శ్రీ రామకృష్ణప్రభ (ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక) ప్రతి ఇంగ్లీషునెల మొదటివారములో వెలువడును.

* సంవత్సరచందా 12 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలపు చందా (35 సం॥) 150 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలపు చందాదారులు (35 ఏళ్లు) కాగోరి, ఒక్కసారిగా 150 రూపాయలు చెల్లింపలేనివారు, వాయిదాలపై (ప్రతిసారి పదిరూపాయలకు తక్కువగాకుండ) ఒక సంవత్సరకాలములో మొత్తము పైకమును చెల్లింపవచ్చును.

* దీర్ఘకాలీయ చందా మధ్యలో మరొకరి పేరునకు మార్చబడదు.

* ఐదు సంవత్సరములకు చందా పైకము ఒక్కసారిగా చెల్లించువారికి 10% తగ్గింపు గలదు.

* చందాదారులు కాగోరువారు ఏనెలనుండియైనను చందాదారులు కావచ్చును.

* చందాపైకమును మనియార్డర్ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్ద్వారాగాని, బ్యాంక్ డ్రాఫ్ట్ద్వారాగాని ముందుగానే పంపవలెను.

* క్రొత్తగా చందాదారులుగా చేరువారు "క్రొత్త చందాదారుడను" అని తెలియజేయవలసినదిగా మనవి.

* చందాదారులయినవారు, తమ చందానంబరును (K. p. ....) గుర్తుంచుకొని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో దానిని తెలుపవలెను.

  (ప్రతినెల పోస్టుద్వారా మీ కందజేయబడు రామకృష్ణప్రభ కవరుపైనుండు మీ విలాసము మీద, మీ చందానంబరు గుర్తింపబడియుండును. గమనించగలరు.)

* మీరు వ్రాయు ఉత్తరములందు, M. O. కూపనులందు మీ విలాసమును, చందానంబరును స్పష్టముగా వ్రాయవలసినదిగా మనవి.

* మీ అడ్రసు మారినపుడు ఆ క్రొత్త విలాసమును మాకు తెలియజేయగలరు.

* ప్రత్యుత్తరమపేక్షించుచు ఉత్తరములు వ్రాయువారు, రిప్లయికార్డుగాని, తగినన్ని స్టాంపులుగాని పంపగలరు.

* రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు-4 నుండి వెలువడు చాల పుస్తకములధరపై రామకృష్ణ ప్ర॥ చందాదారులకు

మేనేజరు : శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ,

P. B. No. 635, మద్రాసు-600 004,

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

విషయ సూచిక

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

విషయ సూచిక

శ్రీరామకృష్ణప్రభకు

చందాదారులుగా చేరండి - చందాదారులను చేర్పించండి.

[illegible]

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య ప్రసాదదాన నిధి పథకము

- తిరుమలకు భగవంతుని దర్శనార్థము వచ్చే భక్తులలో పేదలైనవారికి ప్రసాదదానము చేయుటకు మీరు వాంఛించు చున్నారా ?

- పేదలకు అన్నదాన ప్రాశస్త్యమును హిందూమతగ్రంథములు అనేక విధములుగా ఉగ్గడించినవి. తిరుమలవంటి పుణ్యస్థలములలో గోవిందు అన్నదానము మరింత విశిష్టమైనది. అన్నదానమువలెనే ప్రసాదదానముకూడ దాతలకు శుభదాయకమైయుండును.

- కావున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, "శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య ప్రసాదదాన నిధి పథకము" అను పేరున ఒక నూతన విధానమును ప్రవేశపెట్టినవి. ఈ పథకముక్రింద మీకు అన్నప్రసాద పొట్లములు, లడ్డులు, వడలు పేద యాత్రికులకు పంచిపెట్టవచ్చును.

- ఈ కార్యక్రమములో పాల్గొనదలచినవారు రు. 500/- శాశ్వతనిధి ఏర్పాటు చేసినచో దానిమీద సాలీనా వచ్చే వడ్డీతో, 20 లడ్డులుగాని, 15 వడలుగాని, 20 అన్నప్రసాద పొట్లములుగాని మీరు నిర్ణయించిన దినమున క్యూ వరుసలోని పేద యాత్రికులకు పంచిపెట్టబడును.

- మీ జన్మదినముగాని, వివాహదినముగాని, మీ పిల్లల జన్మదినములుగాని, మీ జననీజనకుల శ్రాద్ధదినములుగాని, మీకు స్మరణీయమైన మరి యే దినమునుగాని - మీరు నిర్ణయించితే ఆ దినమున ఉదయము స్వామివారి కొలువులో మీ నామధేయము, గోత్రము, మీ పేర ప్రసాదదానము జరుగబోవునట్లు విన్నవించబడును.

- రు. 500/- చొప్పున మీరు ఎన్ని నిధులైనను ఏర్పాటు చేయవచ్చును. ఒక్కొక్క నిధికి ఒక్కొక్క నిర్ణీత దినమునుగూడ మీరు సూచించవచ్చును. కనీసము 20 నిధులు (రు. 10,000/-) ఏర్పాటు చేసినవారు, నిర్ణీతదినమున కుటుంబ సభ్యులు ఐదుగురుతోసహా శ్రీవారి ప్రత్యేక దర్శనముకూడ పొందవచ్చును.

- ఈ ప్రసాదదాన కార్యక్రమము 1980 ఉగాదినుండి ప్రారంభమగుచున్నది. ఇందులో పాల్గొనదలచిన నిధి దాతలకు ఆదాయపు పన్ను మినహాయింపు గలదు. విరాళములు ఆంధ్రాబ్యాంక్ అన్ని బ్రాంచీలద్వారా మీరు పంపవచ్చును. తక్కిన ఏ బ్యాంక్ డి. డి. ద్వారా అయినను కూడ పంపవచ్చును. విరాళములను ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము పేరున, మేనేజర్, ఆంధ్రా బ్యాంక్, గాంధిరోడ్, తిరుపతి-517501 అను విలాసమునకు పంపవలెను. నామధేయము, గోత్రము, పూర్తి విలాసము, పంపకమునకు ఎన్నుకున్న ప్రసాదము పేరు, నిర్ణీత దినము. ఈ వివరములనుకూడ నిధి ఏర్పాటుదారులు తెలియజేయగలరు.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

ఆత్మనో మోక్షార్థం జగద్ధితాయ చ.

సంపుటము ౩౯ | 1982 – అక్టోబరు | సంచిక 10

ప్రార్థన

మా ప్రాణముల ప్రాణమా! 'భోగాల్లో సుఖంలేదు'-అన్న అనుభవం మళ్లీమళ్లీ కల్గుతుంది. అయినా దుష్టమైన ఈ మనసు వాటిలోనే సుఖముందని మళ్ళీ మళ్ళీ నిన్నుమరచి, వాటివైపే పరిగెడుతుంది, ఎంతగానో చెప్పిచూస్తాను. అయినా వినదు. నీ స్వరూపచింతనలందు నిమగ్నంచేయ దలుస్తాను. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు అలా నిమగ్నమయినట్లే కనబడుతుంది. కాని నిజానికి అదేమీకాదు. స్వామీ! ఎంతగానో ప్రయత్నించాను; అలసిపోయాను. ఇక దాన్ని నియమించటం నావల్లకాదు. నీ కృపాశక్తిని ప్రయోగించి, దాన్ని నీవైపు లాగేసుకో. నేను సర్వవిధాల నీవాడనె అగునట్లుగా నన్ను మార్చు. ధనం-ఐశ్వర్యం-మానం-ఏమైనాసరే, నీమార్గంలో అడ్డుగాఉంటే, నిర్దాక్షిణ్యంగా వాటిని లాగేసుకో. నన్ను వీధిన పడియుండే బికారిగా మార్చినా, అందరిచేత తిరస్కృతుడ్నిచేసినా, నాకేం బాధలేదు. కాని నీ స్మృతి మాత్రం నాకిమ్ము, కేవలం నీ స్మరణచేస్తూ, నీ రూపగుణచింతనమందు గడుపుతూ, సచ్చిదానందమందు లీనమైపోవునట్లు అనుగ్రహించు. నాపై వచ్చిపడే సుఖదుఃఖాలు, లాభనష్టాలు అన్నీ నీ స్మృతిలో విలీనం కాని, అది ఎలావచ్చినా, పోయినా సరే, నేనుమాత్రం నీ ప్రేమసాగరంలో మునిగియుండునుగాక! సర్వుల్లోను, సర్వావస్థల్లోను, సర్వభావాల్లోను, సర్వక్రియల్లోను, సర్వసృజనసంహారాల్లోను, సర్వత్రా, సర్వత్రా నీఉనికినే అనుభవింతునుగాక! నీ ప్రియమైనస్పర్శని అనుభవిస్తూ, సర్వకాలాల్లోను ఉల్లసితున్నయి ఉందునుగాక!

నామనసునుండి సర్వమూ విస్మరింపజేయుము. దానికిబదులుగా, నామనసులో నీ స్మరణాన్ని మాత్రమే నింపివేయుము. నిన్ను మరిపించేక్షణం ఒక్కటికూడ ఉండకుండునుగాక! అలాంటిక్షణమేదైనా సంభవిస్తే, నీటినుండి బయటపడిన చేప గిలగిలలాడి చనిపోవులాగున నామనస్సుకూడ నశించునుగాక!

నాప్రాణం సర్వదా నీతోనే వుండనీ! నీ విరహము నాకెప్పుడు ఉండకుండుగాక! అట్టిస్థితి ఏర్పడితే, తైలంలేని దీపం ఆరిపోవులాగున, నాప్రాణం శాంతమై నీలో విలీనం కాని!

నీవు నావాడవని, నేను నీవాడినని ఎల్లప్పుడు అనుభవింతునుగాక! నీవు నన్ను చూస్తున్నావు, నేను నిన్ను చూస్తున్నాను; నీవు నాచేయి పట్టుకున్నావు, నేను నీచేయి పట్టుకున్నాను; నీవు నన్ను కౌగిలించుకొన్నావు, నేను నిన్ను కౌగిలించుకున్నాను; నీవు నాలో లీనమైయున్నావు, నేను నీలో లీనమైయున్నాను; నీవు నాలో ఉన్నావు, నేను నీలో ఉన్నాను; ఈ అనుభవం నాకెప్పుడూ ఉండుగాక!

మా ప్రాణముల ప్రాణమా! ఆలసించ కిక. ఎంతో సమయం వ్యర్థమయింది. భ్రమిస్తూనే ఉన్నాను. నేను నీవాడనైయుండికూడ, ఇట్టి దుర్దశలో పడిపోతే, ఎలా చూస్తూ ఊరుకుంటున్నావు? భగవాన్, ఇక త్వరగా అనుగ్రహించుమా, నీ పరమదయానుభవమును చవి చూపుము. స్వామీ నీకు సర్వదా వందనమ్ము,

(గీతా ప్రెస్‌వారి 'ప్రార్థన' అనే చిన్న పుస్తకంనుండి)

భూతేశానందజీతో ముఖాముఖి :

దేశ దేశాలలో రామకృష్ణోద్యమం

(శ్రీ రామకృష్ణమఠ ఉపాధ్యక్షులు శ్రీమత్ స్వామి భూతేశానందజీ మహరాజ్ ఇటీవల దూర ప్రాచ్య దేశాల పర్యటన పూర్తిగావించి తిరుగు ప్రయాణంలో జూన్ 3 నుంచి 5 వరకు మద్రాసు మఠంలో ఉన్నారు. ఈ సందర్భంగా వారి అనుభవాలను తెలుసుకొవాలనే ఉద్దేశ్యంతో వేదాంత కేసరి ప్రతినిధి స్వామీజీతో సంభాషణ జరిపారు. ఆ సంభాషణ వివరాలను పాఠకులకు అందజేస్తున్నాము.)

ప్రశ్న :- మీరు సందర్శించిన దూర ప్రాచ్య దేశాలలో వేదాంత ఉద్యమ ప్రభావాన్ని గూర్చి తెలియజేయండి.

స్వామీజీ:- రామకృష్ణ ఉద్యమానికి చెందిన మనం మొట్టమొదట ఒక విషయం గమనించాలి. మనకు వేదాంతమంటే కేవలం శ్రీ శంకర, రామానుజుల సంప్రదాయగ్రంథాలలో వివరించబడిన మూల సూత్రాలు మాత్రమే కాదు. వారి బోధనలను అత్యంత శ్రద్ధగా అధ్యయనం చేస్తాము. అయితే రామకృష్ణోద్యమంలో మనకు శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల జీవితోపదేశాలు వేదాంత భాష్యానికి ప్రాతిపదిక. మానవ రూపంలో దైవాన్ని సేవించటం ద్వారా వేదాంతపరమైన అవగాహన అభివ్యక్తం కావాలని గురుమహరాజ్, స్వామిజీ - ఇరువురూ ఉద్ఘాటించారు. 'శివజ్ఞానే జీవసేవ' (ఈశ్వర భావంతో జీవారాధనము) దీనినే స్వామిజీ అనుష్ఠాన వేదాంతం అన్నారు. సంప్రదాయ గ్రంథాలలో వేదాంతము కేవలం సిద్ధాంతపరంగా ప్రవచింపబడింది; కాని మహత్తరమైన వేదాంత సత్యాలను తోటి మానవాళి నిత్యజీవితంలో అనుసరించేలా చేయాలనే దృఢప్రయత్నం కానరాదు.

ప్రశ్న:- రామకృష్ణ మిషన్ చేపట్టే కార్యక్రమాలలో భారత దేశానికీ, దూరప్రాచ్య దేశాలకూ వ్యత్యాసమేమైన ఉన్నదా ?

స్వామీజీ:- భారతదేశం నేటికీ పేద దేశమే. ఆధ్యాత్మికతకు, ఆకలి కడుపుకూ పొత్తుకుదరదు అన్నారు శ్రీరామకృష్ణులు. అందుచేత మన దేశంలో రామకృష్ణోద్యమం జనసామాన్యం ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా పురోగతి సాధించేందుకు బహువిధాలుగా కృషి చేస్తున్నది తద్వారా వారు ఆధ్యాత్మిక మహా సత్యాలను గ్రహించేందుకు అర్హులు, ఆసక్తిపరులు అవుతారు. అయితే నేను ఈమధ్య పర్యటించిన దేశాలన్నీ సంపన్న దేశాలే. అక్కడ పేదరికం, ఆకలివంటి సమస్యల పరిష్కారానికి మనం పూనుకోవలసిన పనిలేదు. వాటిలో అధికభాగం సంక్షేమ రాజ్యాలు (welfare states). అక్కడ పౌరులకు కావలసిన సర్వ సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వాలే స్వయంగా అన్నివిధాలైన చర్యలు గైకొంటాయి. అయితే ఈ పథకాలలో లోపమేమంటే అవి కేవలం భౌతికవాదంతో కూడిన ఆలోచనలపై ఆధారపడిఉంటాయి. ఆధ్యాత్మిక ఆదర్శాలలో ఉత్తేజితం కానిదే ఏ పథకమూ ప్రజలకు సుఖ సంతోషాలను సమకూర్చ లేదు, అని పెక్కుసార్లు స్వామీజీ వక్కాణించారు. అందుచేత ఆ దేశాలలో నా ప్రసంగాలన్నింటిలో సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు ఆధ్యాత్మిక చైతన్యం ప్రాతిపదికగా ఉండాలని ఉద్ఘాటించాను. ఆ దేశాలకు అనువైన అనుష్ఠాన వేదాంతమదే. సర్వమతాలవారు కలుసుకొని సమష్టి సంక్షేమానికి కృషిచేయడానికి వేదాంత ఉద్యమం ఒక విశాలమైన వేదికగా ఉపయోగపడుతున్నది. ఇదే దాని విశిష్టత

ప్రశ్న:- జపాన్‌లో మిషన్ కార్యాన్ని గూర్చి మీ అభిప్రాయమేమిటి ?

స్వామీజీ:- జపాన్ ఉదాహరణ మనకు మిక్కిలి ఉత్సాహజనకము. చిత్తశుద్ధిగల కొందరు భక్తుల బృందము ఇక్కడ కార్యక్రమాలు ప్రారంభించి నిర్వహిస్తున్నది. వారు రెండు కేంద్రాలను స్థాపించారు. రామకృష్ణ వివేకానంద సారస్వతంలో అత్యధిక భాగాన్ని జపనీస్ భాషలోకి అనువదింపజేసుకొన్నారు. వారు పత్రికలను నిర్వహిస్తున్నారు. అధ్యయనం, చర్చాగోష్ఠి, ధ్యానం మొదలైన కార్యక్రమాల నిమిత్తం క్రమబద్ధంగా సమావేశమవుతున్నారు. ఈ కేంద్రాలలో సభ్యులు దాదాపు 200 మంది మాత్రమే ఉంటారు. కాని, పత్రికలు, గ్రంథాలు, వ్యక్తిగత పరిచయాల ద్వారా ప్రభావితమై స్వామీజీయొక్క నవీన వేదాంతాన్ని ఆసక్తితో స్వీకరించిన జపాన్ దేశపు స్త్రీ పురుషులు బహుళ సంఖ్యలో ఉన్నారు.

ప్రశ్న:- జపాన్ దేశస్థులు మన సన్న్యాస సంప్రదాయంలో చేరుతున్నారా ?

స్వామీజీ:- అవును. ప్రస్తుతం ఇద్దరు చేరి ఉన్నారు. ఈ సందర్భంగా ఒక విషయం గమనించాలి. వేదాంతం ప్రతి భారతీయుని రక్తంలో జీర్ణించుకొని ఉన్నది. అందుచేత మన దేశంలో యువకులు మిషన్‌లో చేరడానికి సులభంగా ముందుకు వస్తారు. కాని జపాన్ వారి సాంస్కృతిక వారసత్వం వేరు. వారు భారత దేశానికి వస్తే ఆహారం, ఆరోగ్యంవంటి విషయాలలో ప్రబలమైన ఆటంకాలను ఎదుర్కొనవలసివస్తుంది. అందుచేత మిషన్‌లోనికి జపాన్ వారి ప్రవేశం అవశ్యం తక్కువగా ఉంటుంది. నిజానికి మిషన్‌లో చేరమని మనం వారిని ఉద్బోధించము. అది వారి వ్యక్తిగత ప్రేరణపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆసక్తిగలవారు చేరదలుచుకున్నప్పుడు చేరవచ్చును.

ప్రశ్న:- ఆ దేశాలలో రామకృష్ణమిషన్ స్వామీజీల ఆధ్వర్యంలో అనుబంధ కేంద్రాలను స్థాపించే ఉద్దేశ్యమేమైన ఉన్నదా ?

స్వామీజీ:- మొట్టమొదట సమస్య స్వామీజీల కొఱత. భారత దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో తక్షణ కార్యక్రమాలకే సన్న్యాస సభ్యులను పంపలేకపోతున్నాము. అందులో, జపాన్‌లో మఠం కేంద్రం స్థాపించటమంటే పెక్కు సమస్యలతో కూడుకొని ఉంటుంది. ఒక భారతీయ సాధువును పంపాలంటే అతనికి జపాన్ జీవనవిధానానికి సంబంధించిన శిక్షణ తగినవిధంగా జాగ్రత్తగా ఇవ్వాలి. అలాగే, ఒక జపాన్ దేశీయుని స్వామీజీగా తీర్చిదిద్దాలంటే, దానికీ, ఎంతో శ్రద్ధతో గూడిన యోజన శిక్షణ కావాలి. మనం అత్యుత్సాహంతో శిక్షణను కుదించినా, సడలించినా అది మహోద్దేశ్యానికి హానికరము. రామకృష్ణసంప్రదాయంలోని సాధువుల శిక్షణకు వివేకానంద స్వామి నెలకొల్పిన ఖచ్చితమైన ప్రమాణాలను మనం ఎట్టి పరిస్థితులలోను దిగజార్చరాదు కదా !

ప్రశ్న:- ఫిజీలో మిషన్ కార్యంపై మీ అభిప్రాయమేమిటి ?

స్వామీజీ:-ఫిజీలో రామకృష్ణమిషన్ కార్యక్రమం ఏభై సంవత్సరాలుగా జరుగుతున్నప్పటికీ, అది ప్రధానంగా ప్రవాస భారతీయులకు మాత్రమే పరిమితమై ఉన్నది. స్వామి రుద్రానందజీ గావించిన మహత్తరసేవలవలన ఆయన పట్ల వారికి అపారమైన గౌరవప్రపత్తులున్నాయి. మిషన్ చేపట్టిన విద్యావిషయక

కార్యక్రమాలు వారి అవసరాలకు మించి నాయి. ఎందుకంటే అక్కడ విద్యారంగాన్ని పూర్తిగా ప్రభుత్వమే నిర్వహిస్తున్నది. ఇటీవలనే మిషన్ ప్రారంభించిన సాంకేతిక పాఠశాలకూడా అధికవ్యయంతో కూడిన సంస్థ అయింది. అది ప్రభుత్వమే నిర్వహించవలసి రావచ్చు.

ప్రశ్న:- ఆస్ట్రేలియా విషయం వివరిస్తారా?

స్వామీజీ:- ఆస్ట్రేలియాలో నేను కేవలం అయిదు నగరాలు మాత్రమే సందర్శించాను. అందుచేత ఆస్ట్రేలియన్లకు ప్రాతినిధ్యం వహించే వివిధవర్గాల ప్రజలను కలుసుకొన్నానని చెప్ప జాలను. అయితే ఇక్కడ మనం అనుకోని విధంగా అక్కడి మన కేంద్రాలలో ఆస్ట్రేలియా లోని భారతీయులు, తెల్లవారు చక్కని పరస్పర సహకారంతో కలిసి మెలిసి స్వేచ్ఛగా పనిచేస్తున్నారు. ఇది చూసినప్పుడు మిక్కిలి సంతోషం కలుగుతుంది. పెర్త్‌లోని కేంద్రం గణనీయమైన ప్రగతి సాధించటానికి ఇద్దరు వ్యక్తులు—ఒక భారతీయుడు, ఒక యూరోపియను - కారణభూతులు. వారు 200 పౌన్లు సేకరించుకొని, పరిమితమైన ప్రచురణలతో కేంద్రం ప్రారంభించారు. నేడు వారి గ్రంథ విక్రయశాల కొన్నివేల పౌన్లు కిమ్మత్తుగల పుస్తకాలు, పత్రికలతో నిండిఉన్నది. శ్రీరామకృష్ణ వివేకానంద భావ ప్రచారం విస్తృతంగా వించబడింది. అయితే సంచలనాత్మకమైన ప్రకటనలతో ఆధ్యాత్మిక ప్రమాణాలను దిగజారుస్తున్న ఇతర మతసంస్థలు, నకిలీ ఆధ్యాత్మిక సంస్థలు ఆస్ట్రేలియాలో అధికసంఖ్యలో పని చేస్తున్నాయని అంగీకరించవలసి ఉన్నది.

ప్రశ్న:- సింగపూర్‌లో మిషన్ కార్యాన్ని గూర్చి తెలియపరుస్తారా?

స్వామీజీ:- సింగపూర్‌కు సంబంధించి గమనార్హమైన విషయమేమంటే అక్కడి ప్రభుత్వం నిజంగా లౌకికమైనది. మతాలమధ్య విచక్షణ లేకుండా అన్నీ సమానంగానే చూడబడుతున్నాయి. కాని ప్రభుత్వం సదా జాగ్రత్తగా ఉంటుంది. తమకు ఇచ్చిన మత స్వేచ్ఛను ఏ సంస్థ అయినా దుర్వినియోగం చేస్తే తీవ్రచర్య గైకొనటానికి ప్రభుత్వం వెనుకాడదు. పాఠశాలలలో మత బోధను ప్రోత్సహిస్తారు; కాని మత దురభిమానాన్ని సహించరు.

ప్రశ్న:- భారతదేశంలో పుట్టిన వివిధమత సంస్థలు విదేశాలలో సాగిస్తున్న దుశ్చర్యల దృష్ట్యా రామకృష్ణమిషన్ నిర్వహిస్తున్న పాత్ర ఎలాంటిది?

స్వామీజీ:-మతసంస్థలయొక్క అవాంఛనీయ ధోరణులు మనకు క్రొత్తకాదు; అవి కేవలము విదేశాలకు పరిమితమూ కాదు. స్వదేశంలోనే ఇంతటి ప్రాచీన సంప్రదాయం కలిగి ఉన్నప్పటికీ, అప్పుడప్పుడు కుక్కగొడుగులవంటి సంస్థలు తల ఎత్తుతుంటాయి. అలాంటి కపటసంస్థలను నిర్మూలించటానికి ఇంద్రజాలంవంటి దేమీ లేదు. మన ఆధ్యాత్మిక రంగంలో ఇలాంటి లోపాలకు మనమంతా బాధ్యులమే. ఉపనిషత్తులు, గీత వంటి గ్రంథాలు ఎన్ని చెప్పినప్పటికీ ప్రజలు ఇంకా అద్భుతాల వెనుక పరుగులు తీస్తూనే ఉన్నారు. సహజంగానే వంచకులు, మతాలు వీరినుంచిసొమ్ము చేసుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తారు. నిజమైన ఆధ్యాత్మికతపట్ల దృఢవిశ్వాసంతో మనలో ప్రతిఒక్కరు నిష్ప్రయోజనమూ, ప్రమాదకరమూ అయిన ప్రయత్నాలు విడనాడాలి.

ప్రశ్న:- పాశ్చాత్య కేంద్రాలలో యోగం నేర్పబడుతున్నదా?

స్వామీజీ:- అత్యధిక సంఖ్యాకులైన ప్రజల దృష్టిలో యోగమంటే హఠయోగంమాత్రమే. ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరచి కొంతవరకు మానసిక ప్రశాంతతను సమకూర్చే శారీరక అభ్యాసాలంటే వారికి ఆసక్తిమెండు. కాని, స్వామీజీ ప్రవచించినట్లు జ్ఞానం, భక్తి, నిస్వార్థకర్మ, ధ్యానమూ మొదలైన వీటన్నింటి ద్వారాగాని లేక ఏ ఒక్కదాని ద్వారా గాని బాహ్యమూ, అంతరమూ అయిన ప్రకృతిని వశపరచు కొనుటయే-నిజమైన యోగమని స్పష్టీకరిస్తున్నాము.

ప్రశ్న:- మిషన్ వారు క్రొత్తపంథాలో ప్రయత్నించి మరింత ఎక్కువ జనసంఖ్యను వేదాంతంలోకి ఆకర్షించకూడదా?

స్వామీజీ:- ఏ సంస్థ అయినా తన సిద్ధాంతాలకు అనుగుణంగా పనిచేస్తుంటుంది. మనకు మార్గదర్శక సూత్రాలను రూపొందించిన వివేకానందస్వామి, ఈ సందర్భంగా, మనం ఫలితాన్ని ఆశించకుండా, నిస్వార్థతతో, అసహనానికి లోనుగాకుండా, శ్రీరామకృష్ణుని అభయహస్తంపై పరిపూర్ణ విశ్వాసముంచి సంఘటితమైన తీవ్ర కృషిఫలపాలని ఉద్బోధించారు. అందుచేత రామకృష్ణమిషన్ సంచలనాత్మక విధానం అనుసరించే ప్రసక్తిలేదు. మనకార్యం క్రమబద్ధము నిశ్చయము. ఆధ్యాత్మిక గురువులుగా నటిస్తూ అయిదు డాలర్లకు సమాధిస్థితిని అమ్మజూపేవారితో మనము సమఉజ్జీలుగా పోటీపడము.

ప్రతినిధి:- తమరు ఓర్పుతో మా ప్రశ్నలన్నింటికి వివరంగా సమాధాన మిచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు స్వామీజీ.

అభ్యర్థన

కృష్ణా! వాసుదేవా!

నీ అనుగ్రహాన్నిపొంది తరించమని నీవే తెలియచేశావు. సాధనతో నిన్ను తెలుసుకొని ధన్యత నొందమని ప్రబోధించావు. పూజ సలపమన్నావు. సంకీర్తన చేయమన్నావు. జపం సాగించమన్నావు ధ్యానం ఆచరించమన్నావు. హే ప్రభో! ఇవన్నీ నేనుచేస్తే నీవు నాకు ముక్తిని ప్రసాదిస్తావు. అంతేకదూ! అయితే నీవూ ఒక వ్యాపారివే అవుతావు.

డబ్బు పుచ్చుకొని వర్తకుడు సరుకులిస్తాడు. మా ప్రార్థనలు ఆలకించి నీవు మాకు సద్గతిని ప్రసాదిస్తావు. అలాంటప్పుడు నీ దయయొక్క స్థానమేమిటి? ఇలాంటి వర్తకసంబంధముతో నీవు దయాస్వరూపుడవు కాలేవు. నేను చేసే సాధనలను నీవు అనుగ్రహించడముకాదు. నేను ఏమీ చేయను. అయినా నీవు అనుగ్రహించాలి. అప్పుడే నీవు కారుణ్యమూర్తివి కాగలవు.

భగవాన్! ఇప్పుడు నేను ఏమీ చేయడంలేదు. చేయడంలేదనే సంకల్పంకూడా వదలిపెట్టాను. సంకల్పాలు కదలడంలేదు. సంకల్పాలు కదిలేచోటుకెళ్ళి చూశాను. అంతా నిశ్శబ్దంగావుంది. విస్తరంగ జలధిలా అచలమైంది. ఆ శాంతిసాగరంలో మునకవేశాను. నేనే ప్రశాంతిగా మారిపోయాను. అప్పుడు తెలిసింది. భగవాన్! నీవెవరివోకావని, నేనే నీవని, నీవే నేనని, మన ఇరువురికి భేదంలేదని.

నీ దయ ఏమిటో ఇప్పుడు తెలిసింది. సాగితే అర్థంకాదని, ఆగితే అవగతమవుతుందని తెలిపావు. అడగడంలో లేని ఆనందం, అగడంలో వుందని ఎరుకపరచావు.

నాకు నేనుగా ఆగిపోయాననుకున్నాను గాని, నీవు ఆపితే ఆగినట్లు ఇప్పుడే గ్రహించాను. అడగమని నా మనస్సు ప్రేరేపిస్తే ఆగమని నీ దయ ఆదేశించింది. కదలిపొమ్మని నా మనస్సు ప్రకోపిస్తే కరగిపొమ్మని నీ దయ దారిచూపింది.

అనంత కృపాసాగరా! నీ దయ అనిర్వచనీయం. నీ దయ వుంటే తప్ప నీ దయాస్వరూపాన్ని వర్ణించనలవికాదు.

—బ్రహ్మచారి సుందరరాజన్.

గ్రీక్ అవధూత సోక్రటీస్

డాన

"మీ ఆఖరి కోరిక ఏమిటి?"

"ఆఖరి కోరికా!? ఓహ్... ఔను కోరిక కదూ?...ఉంటే తీరుస్తావా?"

కోటీశ్వరుడైన శిష్యుడడిగిన ప్రశ్నకు, ప్రశాంతంగా, మందహాసం చేస్తూ ఆ గురువు మారడిగాడు. శిష్యుని వదనం వాడిపోయివుంది. దుఃఖాశ్రువులు ధారాపాతంగా కారుతున్నాయి. ధరించిన నిజుపాటి చొక్కా— ఆ కన్నీటి బిందువులను పీల్చుకోలేక పీల్చుకొంటున్నది. అతని నోటినుండి మాట రావటమే కరువైంది. గురువు నలాంటి భీకరస్థితిలో చూస్తూ తల్లిడిల్లి పోతున్నాడు. ఆ భీకరస్థితి నుండి తప్పించేందుకు సర్వ సమర్థుడైకూడ, సర్వసన్నాహాలు చేసి కూడ, నిస్సహాయుడై కూర్చున్నాడు. తానెంత ప్రయత్నం చేసినా, దానికి గురువు సుముఖంగా లేక పోవటం వల్ల ఆ శిష్యుడు చేవ యుండీ దీనుడయ్యాడు. చివరికి కనీసం, గురువుగారి చివరి కోరికనైనా తీర్చి సంతృప్తి పడదామను కున్నాడు. అందుకే గురువునలా అడిగాడు. గురువు దానికి వెంటనే అనుకూల ప్రశ్న వేయుగానే, ఆ శిష్యునిలో తిరిగి కాస్త ఉత్సాహం కన్పించింది.

"తీర్చకపోవట మేమిటి!! మీ కోరిక ఎంతటిదైనా సరే, నా సర్వస్వాన్ని ధారబోసైనా తీరుస్తాను. చెప్పండి త్వరగా."

శిష్యుని ఆసక్తికి, కుతూహలానికి, గురుభక్తికి ఆనందంతో గురువుగారు పరవశించి, నవ్వుతూ ఇలా అన్నాడు.

"అస్క్లేపియన్స్ తెలుసుకదా నీకు – నా మిత్రుడు. అతనికొక వస్తువివ్వాలి, ఇచ్చేవాణ్ణే. కాని అనుకోకుండా నాకీ మహా ప్రయాణం సంభవించింది కదా! వీలయితే, ఆ వస్తు నా ఖ."

"ఏమిటది?"

"కోడిపెట్ట."

ఆ సమాధానం విన్న క్రీటోకు నవ్వాలో, ఏడ్వాలో అర్థంకాలేదు. మరేదో అడుగుతాడనుకున్నాడు. తన భార్యా బిడ్డల పోషణ భారాన్ని తన కప్పగిస్తాడేమోనని అనుకున్నాడు. చివరి దశలోనైనా తనను తప్పించమని కోరుతాడేమోనని అనుకున్నాడు. కనీసం తన ఐశ్వర్యమంతా, తన సిద్ధాంత ప్రచారం నిమిత్తం వినియోగించమనైనా అడుగుతాడేమోనని అనుకున్నాడు. కానీ క్రీటో అభిలాషలు, మనోరథాలు ఒక్కటీ నెరవేరలేదు. అడగక అడగక ఈ 'కోడిపెట్ట' నడిగాడు. తనంతటి కోటీశ్వరుడైన శిష్యున్ని అడగవలసింది దీనా? ఏదో తన మనసుకు బాధ కల్గించకుండా ఉండేందుకు ఇలా అడిగాడు గానీ...నిజంగా గురువుగారు కోడిపెట్ట బాకీ పడిఉన్నారో లేదో, ఎవరికి తెలుసూ?

కోడి పెట్టనడిగిన ఆ గురువుగా రెవరనుకున్నారూ? అతనే సోక్రటీస్. మహా మేధావి, మహాజ్ఞాని అతను. తూర్పున భరతఖండంలో సర్వవిద్యలు విలసిల్లి, ప్రపంచానికంతటికీ జ్ఞానదానం చేసినట్లుగానే, పశ్చిమంలో గ్రీసుదేశం కూడ అంతటి ప్రసిద్ధి బడిసింది. నేడు గ్రీసుదేశపు నామం అంతింత మాత్రంగానే ఉన్నా, ఒకప్పుడు అదీ అన్ని రంగాల్లోను ప్రపంచానికి మార్గదర్శకత్వం వహించింది. పైథాగరస్ లాంటి తాత్త్వికులు, గణితజ్ఞులు వెలసిన దేశమది. ప్లేటోలాంటి మహాధీమంతులు ఉద్భవించిన దేశమది. అలెగ్జాండర్ లాంటి శౌర్యం, పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసంగల ధీరులుప్పతిల్లిన ప్రాంతమది. ఆ దేశంలో కళలేమిటీ, ప్రకృతి శాస్త్రాలేమిటీ, సామాజిక విదం లేమిటీ, రాజనీతి విజానాలేమిటీ,

ప్రతి ఒక్కటీ నాటికాలంలో అక్కడ ఉన్న తంగా వికసించాయి.

మనదేశంలో లాగానే, ఆ దేశంలోను భాషాపరమయిన స్వల్పమైన ప్రాంతీయ భేదా లుండేవి అయితేమొత్తంమీద వారు తమ భాష ఒక్కటే అని స్థిరనిశ్చయం గల్గియుండేవారు. ఒకప్పుడూ మనకు అంతటి అదృష్టముండేది. మన దేశభాష సంస్కృతమని సగర్వంగా చెప్పుకొనేవారము. కాని నేడు సంస్కృతానికి ఆదరణ తగ్గింది. తత్ఫలితంగా ఎన్నెన్నో భాషా భేదాలు పుట్టుకొచ్చాయి. మన అంతర్గత కల హాలను అవకాశంగా తీసుకొని మహమ్మ దీయులు, ఆంగ్లేయులు తమ ప్రాబల్యం పెంచు కొన్నట్లుగానే, నేడీ భాషాభేదాల కారణంగా, పరభాష అయిన ఆంగ్లం తన ఆధిపత్యాన్ని పెంచుకొని, మన భాషలనన్నింటినీ శాసిస్తు న్నది. ఇదెంతయినా శోచనీయం. ఇది ఇలాగే కొనసాగితే, కొంతకాలం తర్వాత దేశీయ భాషలు కుంచించుకుపోయి, నమసిపోయే ప్రమాదముంది. భాషావేత్తలు, ప్రాజ్ఞులు, దేశీయతను ప్రేమించేవారు సాధ్యమైనంత త్వరలో రంగంలో దిగి ఈ విషయమై తగు పరిష్కారం చేయవలసిన అవసరమెంతయినా ఉంది. జర్మనీలో జర్మన్ భాష, జపాన్‌లో జపాన్ భాష, రష్యాలో రష్యాభాష, చైనాలో చైనీస్ భాష— నేడు విరాజిల్లి ప్రకాశిస్తు న్నాయి. తమ తమ వైజ్ఞానిక విషయాలన్నిం టినీ, అన్వేషణల నన్నింటినీ తమ తమ భాష ల్లోనే వెలువరుస్తున్నాయి. ఒక్క అమెరికా, ఒక్క ఇంగ్లాండ్, మరికొన్ని దేశాలనుతప్పించి, ఇంగ్లీష్‌ను తమ జాతీయ, శాస్త్రీయ భాషగా ఏ ప్రఖ్యాతదేశం కూడ స్వీకరించ లేదన్నది పై దానివల్ల విదితమవుతున్నది. ఆయా దేశాలు తమ అవసరవిషయాలను సూటిగా మూల భాషనుండే తమ భాషల్లోకి అనువదించుకొని, తమ భాషను పుష్టివంతం చేసుకొంటున్నాయి. మన దౌర్భాగ్యమేమోగాని, మనకు ఇంగ్లీష్ భాషా పారతంత్ర్యం నేటికీ పోలేదు. పైగా మనకంటూ ఒక దేశీయ జాతీయ, శాస్త్రీయ భాష లేకుండా చేసుకొన్నాం. అలాంటి స్థానాన్ని ప్రాంతీయ భాషను స్వీకరించ లేను. హిందీ స్వీక రించగల్గినా. అది అందరిని సమ్మతింప జేయజాల కున్నది. సంస్కృతంపై ఎవ్వరికీ విద్వేషం లేదు; పైగా అందరికీ అభిరుచి ఉంది. దేశీయులకే కాదు, ప్రపంచదేశ ప్రజలందరికీ సంస్కృతంపై మక్కువ ఉన్నది. ఈ సంస్కృత భాషను సాధ్య మయినంత త్వరలో మన దేశీయులందరికీ అల వరిచిన నాడు, తిరిగి మనదేశంలో వికాసపు జ్యోతులు ప్రకాశిస్తాయి. తిరిగి నలందాలాంటి విశ్వవిద్యాలయాలు, నాగార్జునిలాంటి ఆచా ర్యులు, ఇతర దేశాలకు విజ్ఞాన దానంచేస్తారు. ఆ ఉచ్చదశ అతిత్వరలో వస్తుందని ఆశిద్దాము.

అన్నట్లు సోక్రటీస్ గూర్చి ముచ్చటిస్తూ ఈ భాషా గొడవలో ఎందుకు పడ్డాము? దాని కొక్క కారణముంది. సోక్రటీస్‌గాని, మరేతర పాశ్చాత్య మేధావిగాని, తమతమ భాషల ద్వారానే విశ్వవిఖ్యాతి నొందారు. అందుకే స్వభాషలను ఆదరించి పుష్టివంతం చేసుకోవా లని చర్చించుటమైనది.

గ్రీసు ప్రజాతంత్ర రాజ్యము. ఏథెన్స్ దానికి ప్రధాననగరము. కేంద్రీయ చర్యలన్నీ ఈ నగరం నుండే నిర్వహింపబడేవి. ప్రజ లంతా శాసనసభ్యుల నెన్నుకొనే వారు. ఆ సభ్యులు అధికారిక కార్యకలాపాలను నిర్వ హించేవారు. అయితే ఆ రాజ్యంలో న్యాయ వాదు లుండేవారు కారు. న్యాయస్థానాలు మాత్రం ఉండేవి. నేరస్థులు, ముద్దాయిలు స్వయంగానే స్వపక్ష వాదం చేసుకొనేవారు.

తన అభిప్రాయాన్ని చక్కగా వ్యక్తం చేయనప్పుడు, అలా వ్యక్తం చేయగలిగేందుకు మరొకరి సహాయం తీసుకునేవారు తప్ప నేటి కాలంలో లాగా ప్రభుత్వ న్యాయవాదులని, డిఫెన్స్ లాయర్లనిగాని ఉండేవారు కాదు. ఇది కొంతవరకు నయమేమో అనిపిస్తుంది. ఈ పద్ధతి ద్వారా ముద్దాయి తనపైని నేరారోపణను రద్దుచేసుకోగలుగక పోయినా, నేటిలా న్యాయవ్యవస్థలో అవినీతికి మాత్రం స్థానం ఉండేది కాదు. తిమ్మిని బ్రహ్మిచేసే అన్యాయులైన న్యాయవాదుల ఆటల కవకాశం ఉండేదికాదు. చిరు చిరు పోట్లాటల కారణంగా తమ సొత్తునంతా లాయర్ల జేబుల్లో నింపి తాము బికారులైపోయేందుకు వీలుండేదికాదు.

ధనవ్యామోహంలో పడి న్యాయవాదులు, కేసులను చిలువలు పలువలు చేసి ఉభయ పార్టీల మధ్య విద్వేషాగ్నులు రగులు కొల్పేందుకు వీలుపడేది కాదు. నిజానికి న్యాయవాదులు లేకుండా ఉంటే, పోట్లాటలు ఇంతిగా పెరిగి, మనుష్యుల మధ్య ఇంత ఎత్తున ఈర్ష్యా ద్వేషాలు ప్రజ్వరిల్లేవి కావేమో! క్రీస్తు నుడివినట్లు, కోర్టుకు వెళ్ళేదారిలోనే ఇరుపక్షాలు రాజీ కొచ్చేవేమో! కాని నేడి అవకాశం ఏ మాత్రం కనబడ్డం లేదు. రాజీకి వీలయిన కేసులను కూడ స్వప్రయోజనపరులైన న్యాయవాదులనేవారు దీర్ఘవ్యాజ్యాలుగా మారుస్తున్నారు. బహుశ న్యాయవాదుల వలని ఇన్ని అనర్థాలు జరిగే అవకాశ ముందనే ఎంచి కాబోలు ఏథేన్సు పాలకులు, అలాంటి పదవులకు స్వస్తి చెప్పారు. మన భారతదేశంలో కూడ పూర్వం ఇలాంటి స్థితే ఉండేదన్నట్లు శాస్త్ర పరిశీలిస్తే తెలుస్తుంది. రాజులో, మంత్రులలో, న్యాయాధికారులలో, పురోహితులలో, న్యాయాధిపతిత్వం వహించి, నేరాలను విచారించేవారు. ముద్దాయిలు, స్వయంగా తమ తమ వాదాలను విన్పించేవారు. చివరికి ఒక శునకము, శ్రీరాముని ముందు తనవాదం స్వయంగా మొరపెట్టుకొన్నదంటే న్యాయ వ్యవస్థలో ముద్దాయిల కెప్పుడెంత ప్రాముఖ్యమివ్వబడిందో తెలుస్తుంది. నిజమే! ఒక వ్యక్తి స్వపక్ష వాదాన్ని, మరోవ్యక్తి ఎంత విజ్ఞుడైనా ఎలా వివరించగలడు? తన స్వంత భావాలే చెప్పగలడు కాని, ముద్దాయి మనసులోని భావాలను వ్యక్తీకరించగలడా? పరిస్థితి ఇలాంటిది కాబట్టే, మన పూర్వులు, గ్రీకులు సైతం న్యాయవాదులంటూ ప్రత్యేక వ్యక్తులకు స్థానం కల్పించలేదు. ఈ విషయం కూడ నేటి పాలకులు ఆలోచించవలసిందే.

సోక్రటీస్ కూడ తనపైని నేరాన్ని తానే వాదించుకోవలసి వచ్చింది. అంతటి మేధావి, అంతటి మహాజ్ఞాని కూడ నేరం చేశాడా అని అంటారేమో! నాటి ఏథేన్సు వాసులతన్ని నేరస్థుడనే, చెప్పాపెట్టకుండా బంధించి, న్యాయమూర్తి ముందు నిలబెట్టారు మరి! వారి అభిప్రాయంలో అతను నేరస్థుడే. కాని యువకులకు మాత్ర మతను పరిశుద్ధమైన హృదయుడే నని మనం గుర్తించాలి.

నాటిపెద్దలే సోక్రటీసును నేరస్థుడన్నారు. దానికి కారణం లేకపోలేదు. సోక్రటీసు అతి మెత్తగా వారి అజ్ఞానాలను, అహంకారాలను బట్టబయలు చేసి, వారి నిజస్వరూపాలను బయటపెట్టాడు. ప్రసిద్ధులైన వక్తలను, నాటకకర్తలను, కవులను, వృత్తివిద్యావేత్తలను, రాజకీయవాదులను, తదితరుల అందరి జ్ఞానాహంకారాలను బయటపెట్టి, వారిలో అజ్ఞానం పాలే ఎక్కువగా నున్నదని నిరూపించాడు. ఈ చర్యకతను వింతమార్గాన్ని అనుసరించేవాడు. తమకు ఫలానా విషయం

బాగా తెలుసునని అనుకొనేవారి వద్దకు వెళ్ళి, ఆ విషయం గూర్చి తన కేమీ తెలియదని చెప్పి, దాన్ని తెలియజెప్పమని కోరేవాడు. దాంతో మొదట్లో ఆయావ్యక్తులు ఉబ్బిపోయి ఏదో చెప్పేవారు. సోక్రటీస్ వారిని గుచ్చి గుచ్చి ప్రశ్నించి, చివరికి వారిని నిరుత్తరులుగా చేసి వేసేవాడు. వారి భావాలన్నీ అసత్యాలేనని వారినోటనే పల్కించేటట్లు చేసేవాడు. ఈ కారణంగా దురభిమానులయిన ఆ పెద్దలందరికి సోక్రటీసంటే భయం-క్రోధం-ద్వేషం పెరిగి పోయాయి. నాటకకర్తలు తమ నాటకాల్లో సోక్రటీస్‌ను వక్రంగా చిత్రించి తృప్తిపడే వారు. కవులు అతనిపై వ్యంగ్యకావ్యాలు వ్రాసి ఆనందించేవారు.

సోక్రటీస్ కేవలం ఇలాంటి పండితమ్మన్యుల బండారాన్ని బయటపెట్టటమే కాదు, సామాజిక పరమైన మూఢాచారాలను, నమ్మకాలను కూడ బాహాటంగా ఖండించేవాడు. నాటి సంఘంలో పూజారులను, వారి మాటలను దైవ తుల్యంగా జనులు నమ్మేవారు. దేవతలు, మనుష్యులను ఆవేశించేవారని, ప్రజలకు వారి ద్వార తమ భావాలు [illegible] పేవారని పౌరులు నమ్మేవారు. నాటి ప్రజల విషయమేమో గాని, నేడు మన భారతదేశంలో, పల్లీయులు, విద్యావంతులుసైతం కొండొకచో వైజ్ఞానిక విద్యావేత్తలు సైతం ఇలాంటి పూజారులను గుడ్డిగా నమ్ముతున్నారంటే, మన మెంతగా మానసిక దైన్యావస్థలో నున్నామో గ్రహించ వచ్చును. మోడరన్ విద్య నభ్యసించిన కొందరు యువరచయితలు సైతం, జనులలో ఇలాంటి మూఢాభిప్రాయాలను నాశనం చేయుటానికి మారుగా, వాటిని సమర్థించే టట్లుగా చేతబడులు – మంత్రాలు – భూతాలు లాంటి వాటితో కూడిన పరమ చెత్తసాహిత్యాన్ని సృష్టిస్తున్నారు. వీరి కలాలను మూయించే సోక్రటీస్ ఎవరయినా ఉదయిస్తే బాగుండును. నాడు సోక్రటీస్ వీటినన్నింటిని వొట్టి బూటకాలే అని ఖండించి, సత్యవిషయాన్ని తెలియజెప్పాడు. ఖగోళవిషయాల శాస్త్రీయసత్యాలను స్పష్టపరచి, పూజారులవారి మాటలు వచ్చి అబద్ధాలని బుజువుచేశాడు. నాటి గ్రీకు ప్రజలనేక దేవతలను నమ్మేవారు. ఆ నమ్మకాన్ని కూడ ఆక్షేపించి, సర్వేశ్వరుడొక్కడే నని చెప్పి, అతను జ్ఞానస్వరూపుడని వివరించాడు.

ఇలా నాటి విద్యావేత్తల, ప్రాజ్ఞుల, పౌరుల భావాలను, విశ్వాసాలను తీవ్రంగా ఖండించటం మూలంగా, అందరూ ఒక్కటై సోక్రటీస్‌పై ప్రతీకారం తీసుకోదలిచారు. దానికేమాత్రం అవకాశం దొరుకుతుందా అని వేచియున్నారు. అలాంటి స్థితిలోనే సోక్రటీస్ బోధలయెడల యువకులు ఆకర్షితులైనారు. అతని బోధల పరమ ప్రయోజన మేమిటో వారు గ్రహించారు. మనుష్యుల్లో వివేకాన్ని జాగృతం చేయటమే సోక్రటీస్ ఉద్దేశమని వారు తెలుసుకొన్నారు. ప్రజలకు, సోక్రటీస్ తమ్ముతాము కూలంకషంగా విమర్శించుకోవలసినదని సూచించాడు. పూర్వాచారాలను, మూఢ నమ్మకాలను సహేతుకంగా ఎదుర్కొని ప్రశ్నించమని హెచ్చరికగా చెప్పాడు. మిథ్యాగర్వాలను త్యజించమని, సత్యాన్వేషణ చేయమనికోరాడు. "జ్ఞానాన్ని ఆశ్రయించండి. తర్కాన్ని ఆయుధంగా ధరించండి. సత్యంవైపు సాగండి. దద్దమ్మలై ఒకచోటనే ఆగిపోకండి. మిమ్ముల్ని మీరు ప్రశ్నించుకోండి. మీ చుట్టూ జరిగే సంఘటనలను విమర్శించి సత్యం రాబట్టండి. కేవలం సత్యంకోసం, జ్ఞానంకోసం మాత్రమే యత్నించండి, ఆగవద్దు విశ్రమించవద్దు మూగ

పోవద్దు. జీవితాంతం వివేకంతో, వివేచన చేస్తూ, బుద్ధికి పదును పెట్టండి." అంటూ ఏథెన్స్ వాసులకు బోధించాడు.

నిశితబుద్ధిని అలవరచుకోమని చెప్పే బోధ మూఢబుద్ధులయిన పెద్దలకు నచ్చకపోయినా, యువకులను మాత్రం ఆకర్షించింది. అతని చైతన్యవంతమైన గతిశీలమైన ఆ బోధలు వారిలో ప్రబోధం కల్గించాయి. ఆ యువత సోక్రటీస్‌ను, పెద్దలను సైతం కాదని అనుసరించింది. పెద్దలకు సోక్రటీస్ ఉనికి కంటకప్రాయమై పోవటమేగాక, వారి కుమారులు సైతం తమ చేదాటిపోవటంవల్ల, వారిక సహించలేక పోయారు. యువకులను తప్పుడుమార్గంలో పెడుతున్నాడని, దేవతల నధిక్షేపిస్తున్నాడని నేరాలుమోపి అతన్ని బంధించి, న్యాయస్థానం చేత అతనికి మరణశిక్ష విధింపజేశారు.

ఆ శిక్షవిని శిష్యులెంతగానో కలవరపడ్డారు. కాని సోక్రటీస్ మాత్రం తొణకలేదు ఎప్పటి చిరునవ్వుతోనే ప్రశాంతంగా దాన్ని స్వీకరించాడు. "ముసలితనంలో చచ్చేకన్నా. శరీరం ఆరోగ్యంగా ఉన్నప్పుడే చావటం మేలు"ని వ్యాఖ్యానించాడు. సోక్రటీస్‌కు రాగద్వేషాది భావాలు లేవు. అతనికి ఎవరిపైనా ద్వేషభావం లేదు. అందరినీ ప్రేమించేవాడు. చివరికి తనకు మరణదండన విధించిన ప్రభుత్వాన్ని సైతం తప్పుపట్టలేదు. "ప్రభుత్వశాసనం, అది ఎలాంటిదైనా దానికి ప్రజలు కట్టుబడియుండాలి. లేదా శాసనాన్ని మార్చుకోవాలిగాని, దాన్ని ఉల్లంఘించకూడదని" చెప్పేవాడు. అందుకే తనకు విధించిన శిక్షను కూడ సంతోషంగా విధేయుడై గ్రహించాడు. ఎంతోమంది శిష్యులు ఇతరులు అతన్ని తప్పించటానికి సంసిద్ధులయినప్పటికీ, అలాంటి అపమార్గాన్ని సోక్రటీస్ అనుసరించలేదు. మృత్యువంటే అతనికి ప్రత్యేకమయిన భావం లేదు. చావు బ్రతుకులను సమానంగానే చూసేవాడు. "జీవితాన్నెంత ఆనందంగా స్వీకరించానో, మరణాన్ని కూడ అంతే ఆనందంగా ఆహ్వానిస్తాను" అని చెప్పిన స్థితప్రజ్ఞుడతను "మరణం కష్టమా? కాదు. జీవితం పాపపంకిలమగుటయే కష్టము" అని పరిశుద్ధ, పవిత్ర జీవితం గడిపిన వాడతను.

అతను పేదవాడు. నిరాడంబర జీవి. అయినా సత్యసంతోషి. అతని భార్య అతన్నెంతగానో పీడించేదని చెబుతారు. ఆమె గయ్యాళితనాన్ని కూడ చిరునవ్వుతో స్వీకరించిన వాడతను. అతనికి అన్నపానీయాదులందు ఆసక్తిలేదు. ఏదైనా తాగేవాడు. కొన్నిమార్లు అసలవి లేకుండానే కాలం గడిపేవాడు. ఒక్కోమారు త్రాగుబోతులు సైతం తాగలేనంతగా తాగేవాడు. అయినా మామూలుగానే ఉండేవాడు.

సోక్రటీస్ జీవితంలో కొంతకాలం సిపాయిగా కూడ పనిచేశాడని చెబుతారు. సిపాయిగా, శత్రువులను దునుమాడేవాడు. అతనికక్కడ భావావేశం కల్గేదికాదు. కేవలం కర్తవ్యదృష్టియుండేది. అలాంటి జీవితంలోనే ఒకానొక వేళ అతనిలో జ్ఞానోదయమయింది. తనకు తెలిసిన జ్ఞానం, నిజమయిన జ్ఞానమేనా, ఇంతకు మించిన జ్ఞానం మరెక్కడయినా మరేదయినా ఉందా అన్న అన్వేషణ ఆనాటినుంచి పూనుకొన్నాడు. "నాకు తెలిసింది ఒక్కటే, నాకేమీ తెలియదని" అని అతను అంటుండేవాడు. 'నిన్ను నీవు తెలుసుకో, ఆవేశాలకు లొంగిపోకు. అసూయ, స్వార్థాలతో ఆలోచించినప్పుడు సత్యం బయటపడదు. రాగం, ఆసక్తి, ప్రేమ ఇవికూడ సత్యాన్వేషణానికి అడ్డంకులే. వీటిని సైతం దాటి గమనించాలి. ఎవరు ఏదీ చెప్పినా, నాదైనాసరే, గుడ్డిగా నమ్మవద్దు. మీ హేతుబుద్ధితో విచారించాలి,

ఎవరు ఏదీ కొత్తగా చెప్పరు. ఆ విషయానికి, ఆ సత్యం ప్రతి ఒక్కరిలోను ఉంది. దాన్ని వెలికి తీసుకోటమే వారి పని. మనిషిలోని ఆలోచనాశక్తిని బయటికి లాగటమే కాని నేను మరేమి చేయటం లేదు" అని విశద పరిచేవాడు.

సోక్రటీస్‌లో భయమనేది ఏకోశాన కనబడదు. అతను నిర్భయంగా సంచరించేవాడు. ప్రజల మధ్యనే ఎక్కువ కాలం తిరుగుతూ వారిని ప్రబోధం వైపు తీసుకెళ్ళేవాడు. ఒక్కోసారి గంటలకొలది ఏదో ధ్యానంలో అలాగే నిలబడి పోయేవాడు. వీధిలో వారంతా అతని చుట్టూ పోగై ఎంత గొడవ చేసినా అతనికి తెలిసేది కాదు. చివరికి ధ్యానం సడలి చుట్టూ సారించి, ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వి చరచరా వెళ్ళిపోయేవాడు.

ప్రజలతన్ని అవమానించినా, కొన్నిమార్లు హింసించినా వాటిగూర్చి ఇసుమంత కూడ ఆలోచించేవాడు కాదు. అతనికి ప్రజల చేష్టల కన్నా, మానవునిలోని జ్ఞానవికాసం గూర్చే ఆలోచన ఉండేది. అందరికి సత్యదర్శనం చేయించాలన్న పట్టుదల ఉండేది. అంతటి హితాభిలాషిని, శ్రేయోభిలాషిని, ఆ నాటి ప్రజలు కసికొద్ది విషమిచ్చి చంపించటానికి సిద్ధమయ్యారంటే, వారి వ్యక్తిత్వాల నెలా పేర్కొనాలో తెలియటం లేదు.

కొన్ని కారణాల చేత సోక్రటీసును వెంటనే చంపలేకపోయారు. నెలరోజుల వరకు అతన్ని బంధించారు. ఆ నెలరోజులలోను సామాజిక ఆధ్యాత్మిక విషయాల గూర్చి బోధించాడు. జైలు అధికారికి సైతం సోక్రటీస్ అపరాధి కాడన్న సంగతి అప్పటికే స్పష్టమయింది. సోక్రటీస్‌పై అతనికెంతో గౌరవముదయించింది. సోక్రటీసతన్ని ప్రేమతో పలకరించేవాడు.

అతని ప్రేమను చూసి జైలు అధికారి "మహాత్మా, మీలాంటి మనుషుల నేనిదివరకు చూడలేదు. నన్నింతవరకు, బంధితులంతా అగౌరవంగానే చూసేవారు. కాని మీరు మాత్రం నన్ను సాటి మనిషిగా ప్రేమిస్తున్నారు. మీ చావుకు నేనే సాధనాలు సమకూరుస్తానన్న సంగతి తెలిసికూడ మీరు నన్ను గౌరవంగానే చూస్తున్నారు. నిజానికి నేను పై అధికారుల ఆజ్ఞను మాత్రమే నిర్వహిస్తున్నాను తప్ప, నేనుగా ఈ నీచకార్యం చేయటం లేదు కదా! ఈ విషయం మీరొక్కరే గ్రహించారు. నిజంగా మీరు మహాత్ములు"ని కొనియాడాడు.

రావలసిన రోజు రానే వచ్చింది. జైలు అధికారి ఎంతో ఆవేదనతో విషపాత్రను తీసుకొచ్చి అందించాడు. సోక్రటీసు, అదేదో పానీయమన్నట్లుగా గ్రహించి, నవ్వుతూ అతని వైపు చూశాడు.

"దీన్ని త్రాగి ఏం చేయాలి."

"పడుకోవాలి. కొద్దిసేపట్లో అది మీ ప్రాణాలను హరిస్తుంది" అంటూ జైలు అధికారి దుఃఖించాడు.

సోక్రటీస్ విషపాత్రను ఎత్తి గొంతులో పోసుకున్నాడు. అంతా త్రాగి హాయిగా పడుకొన్నాడు. ఆ నిద్ర దీర్ఘనిద్రగా కొద్దిక్షణాల్లోనే పరిణమించింది. సోక్రటీస్‌ను అమరున్ని చేసివేసింది.

సోక్రటీస్ లాంటి జ్ఞాని మళ్ళీ పాశ్చాత్య దేశంలో జన్మించలేదు. అతని తర్వాత వచ్చిన తాత్త్వికులంతా, సోక్రటీస్ అనుసరించిన జ్ఞానమార్గాన్ని అనుసరించక, తర్క మార్గాన్ని అనుసరించి అన్వేషించారు. బహుశః సోక్రటీస్ లాంటి జ్ఞానులను పాశ్చా

త్వాలు ఆదరించరని ఎంచే నేమో, మళ్ళీ అలాంటి, అవధూత లాంటి, సోక్రటీస్ లాంటి తాత్త్వికున్ని, పాశ్చాత్యదేశం చూడ లేక పోయిందేమో! చాలాకాలం తర్వాత క్రీస్తు, అలాంటి వ్యక్తిత్వంతో వచ్చాడు. అయినా అతనికీ సోక్రటీస్ గతే పట్టింది.

ప్రజలు వారి భౌతిక కాయాలను నాశనం చేయ గల్గారు. అలా నాశనం చేసిన ప్రజలు కూడ కాలాంతరంలో నామరూపాల్లేకుండా భూస్థాపితమయ్యారు. కానీ కసికొద్దీ వారే మహాత్ములనైతే మరణం పాలుచేశారో, వారు మాత్రం, ఆ ప్రజలు చచ్చినా, ఇంకా అమరులయ్యే ఉన్నారు. ఉంటారు కూడ. మహాత్ములకు చావు లేదు వారు చిరంజీవులు సుమా! అందుకే సోక్రటీస్ ఇప్పటికీ సజీవంగా మన ముందు నిలచియున్నాడు.

స్వామి వివేకానంద సూక్తులు

మీలో మీరు మాటలాడుకొన్నప్పుడు కూడ ఇతరులను గూర్చి నిందా వాక్యములాడుట పాపమని గ్రహింపుడు. దానిని పూర్తిగా త్యజింపవలెను. మనస్సునందు ఎన్నో తలంపులు పొడచూపుచుండును. ఆ తలంపులను వుచ్చరింపబోవుచో గోరంతలు కొండంతలుగా మారును. క్షమించి మరచుట నభ్యసించినచో సర్వము పరిసమాప్తమగును.

* * *

దయా బుద్ధివలన ఇతరులకు మేలు చేయుట మంచిదేకాని సర్వజీవులను భగవత్ స్వరూపములుగా భావించి సేవించుట యింకను మంచిది.

*

ఈ లోకమున పిరికివారికి స్థానములేదు. పారిపోజూడకుము. జయింతునో, ఓటమినొందుదునో, అని ఆలోచింపకుము.

*

సత్యము, శౌచము, అస్వార్థత—ఇవి కలవానిని అణగద్రొక్కగల శక్తి ముల్లోకములందెవ్వరికి లేదు. జగత్తంతయు మాఱొడ్డి నిలిచినను ఈ గుణములు గలవాడు ఒంటరిగా వారినందరిని ఎదిర్చి నిలువగలుగును.

*

మీ ఆదర్శమునెడ మీకు పరమ నిష్ఠాగరిష్ఠత వలయును. ఆ నిష్ఠ క్షణికముకాక, ప్రశాంతమును, శ్రద్ధాన్వితమును, సుస్థిరమును అయివుండవలెను. ఉరుముల, మెరుపుల మధ్య ఆకసమువంక చూచుచు, వర్షోదకము కాని త్రాగకుండు చాతకపక్షికి గల నిష్ఠవంటిది మీరు సాధింపవలెను.

ఒకసారి గమనించండి !

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని శ్రీరామకృష్ణ వివేకానంద అలీన సంస్థల తొలి సదస్సుగత ఫిబ్రవరి 20, 21 తేదీలలో హైదరాబాదు నందలి శ్రీరామకృష్ణ మఠంలో నిర్వహింపబడింది. కలకత్తాలో బేలూరుమఠం వారి ఆధ్వర్యంలో 1980 డిసెంబరులో జరిగిన ద్వితీయ అంతర్జాతీయ రామకృష్ణ సమ్మేళనంయొక్క లక్ష్య సాధనకు అనుగుణంగా రాష్ట్రస్థాయిలో ఈ సదస్సు జరిగింది. ఇందులో రాష్ట్రవ్యాప్తంగా వివిధ జిల్లాలనుండి ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రామకృష్ణమఠం మిషన్‌లకు ప్రత్యక్షంగా అనుబంధ కేంద్రాలు మూడు మాత్రమే. అవి హైదరాబాదులోని రామకృష్ణ మఠం, రాజమండ్రిలోని రామకృష్ణమఠం, మిషన్ కేంద్రం, విశాఖపట్టణంలోని రామకృష్ణ మిషన్ ఆశ్రమం. మిగిలిన కేంద్రాలన్నీ అలీన సంస్థలుగా గృహస్థ అనుయాయులయొక్క నిర్వహణలో ఉన్నాయి. ఈ సంస్థల కార్యక్రమాలను సమన్వయం చేయాలనే సంకల్పం ప్రపంచ సమ్మేళనం తర్వాత మరింత బలపడటంతో ఇందు నిమిత్తమై ఏర్పడిన సదస్సు సంఘం సదస్సు ఏర్పాటుకు కృషిచేసింది. దీనిని రామకృష్ణ సంఘముయొక్క ఆంధ్రప్రదేశ్ భాగపు ప్రతినిధి సభ అనవచ్చు. (రామకృష్ణ సంఘం అంటే పరివ్రాజకులు, అలీన సంస్థలు, సాధారణభక్తుల సమాహారము).

రాష్ట్రంలో 45 అలీనకేంద్రాలు పనిచేస్తున్నట్టు యింతవరకు సేకరింపబడిన సమాచారాన్ని బట్టి తెలుస్తున్నది. వీటికిగాను ప్రస్తుత సదస్సులో 30 కేంద్రాలకు చెందిన వందమంది ప్రతినిధులకు పైగా పాల్గొన్నారు. ఈ కేంద్రాలు 16 జిల్లాలలో విస్తరించి ఉన్నాయి. సదస్సులోని చర్చనీయాంశాలస్థాయి దృష్ట్యా ఒక్కొక్క కేంద్రంనుండి పాల్గొనదగిన ప్రతినిధులు సంఖ్యపై గరిష్ఠపరిమితి విధించారు. సదస్సు లక్ష్యాలను ఈ క్రింది విధంగా ప్రకటించారు :

(1) శక్తిదాయకమూ, ఏకతాసాధకమూ, ఔన్నత్యప్రేరకమూ అయిన శ్రీరామకృష్ణ వివేకానంద ఉద్యమ ఆశయాదర్శాలకు అనుగుణంగా రామకృష్ణ సంప్రదాయానికి, శారదామఠం మరియు రామకృష్ణ శారదా మిషన్‌లకు చెందిన సన్న్యాస సభ్యులకృషికి ప్రోద్బలంగా గృహస్థభక్తుల పాత్రను పెంపొందించుట;

(2) రామకృష్ణమఠం మరియు మిషన్‌ల నిర్వహణలో నెలకొల్పబడిన ఉన్నత ప్రమాణాలు ఆదర్శంగా అలీన సంస్థల నిర్వహణలో నాణ్యతను పెంపొందించుట;

(3) అలీన సంస్థలను పరస్పరం సన్నిహితం గావించటమేగాక వాటి కార్యక్రమాలను ఉమ్మడిగా రామకృష్ణమఠ, మిషన్‌ల ఆధ్వర్యంలో సాగుతున్న ఉద్యమ ప్రధానస్రవంతిలో మిళితం చేయడానికి కృషి సలుపుట;

(4) పట్టణాలలోని మురికిపేటలలోను, పల్లె ప్రాంతాలలోను నివసిస్తున్న బలహీనవర్గాల వారికోసం సేవా కార్యక్రమాలను నిర్వహించుట.

పై లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా ఈ సదస్సులో వివిధ అంశాలపై చర్చలు, తీర్మానాలు జరిగాయి.

సేవాశ్రమ మహామండలి ద్వారా జరిగినకృషి

1974 సంవత్సరము ఉగాదినాడు విజయవాడలో కోస్తాజిల్లాలలోని అలీనసంస్థల ప్రతినిధులు మద్రాసు రామకృష్ణ మఠాధ్యక్షులు శ్రీమత్ స్వామి తపస్యానందజీ మహారాజ్ వారి సమక్షంలో సమావేశమైనారు. ఈ సంస్థల కార్యక్రమాలను సమన్వయ పరచవలసిన

అవసరాన్ని గుర్తించినవారై స్వామీజీ ఆశీస్సులతో శ్రీరామకృష్ణ సేవాశ్రమ మహామండలి పేరుతో ఒక సమాఖ్యను ఏర్పరచుకొన్నారు అప్పటికి అందిన పరిమిత సమాచారంతో సుమారు 20 సంస్థల సమీకరణతో ఏర్పడిన సేవాశ్రమ మహామండలి తన పరిధిలో యథోచితంగా దివిసీమ సహాయపునరావాసం తదితర కార్యక్రమాలలో సభ్యసంస్థల ద్వారా పాల్గొన్నది. రాష్ట్రస్థాయిలో ప్రస్తుతం సదస్సు నిర్వహణకు సేవాశ్రమ మహామండలి నెఱపిన ప్రాథమిక కృషి మిక్కిలి ప్రయోజనకారి అయినది.

ప్రారంభ సమావేశం

20-2-'82 ఉదయం 8-30 గం.లకు మొదలైన తొలిసమావేశం స్వామి పరమార్థానందజీ ప్రభృతుల వేదపఠనంతో ప్రారంభమైంది. శ్రీమత్ స్వామిరంగనాథానందజీ మహారాజ్ వారు అధ్యక్షత వహించారు. సదస్సు స్వాగత సమితి అధ్యక్షులు శ్రీ జి. వెంకటరమణారెడ్డి గారు ప్రతినిధులకు స్వాగతం పలికారు. సేవాశ్రమ మహామండలి అధ్యక్షులు శ్రీ V. N. శర్మగారు తమ ప్రసంగంలో వ్యవస్థ సమాజానికి ప్రాణమని అన్నారు. సేవాశ్రమ మహామండల సంయుక్త నిర్దేశకులు శ్రీ కె. గౌరీశంకర్ సేవాశ్రమ మహామండలి ద్వారా జరిగిన కృషిని వివరించారు. ప్రవాసాంధ్రులైన A. S. R. మూర్తి ఆదివాసీ ప్రాంతాలలో చేస్తున్న కృషిని గూర్చి తెలియజేశారు. బేలూరు మఠం నుండి ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసిన శ్రీమత్ స్వామి స్మరణానందజీ తమ ప్రారంభోత్సవ సందేశంలో రామకృష్ణోద్యమం ప్రజాసామాన్యపు ఉద్యమంగా రూపొందుతున్నదనీ, ఇందులో గృహస్థభక్తులు ద్విగుణీకృతోత్సాహంతో ముందుకు వచ్చి ప్రముఖ పాత్ర వహించవలసినదని ఉద్బోధించారు. సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన స్వామి రంగనాథానందజీ వారు రామకృష్ణోద్యమ తత్త్వాన్నీ, లక్ష్యాలనూ వివరించి, రాబోవు 5 సంవత్సరాలలో ప్రతి జిల్లా కేంద్రంలోనే గాక తాలూకా స్థాయివరకు రామకృష్ణోద్యమ కేంద్రాలను విస్తరించటానికి ఈ సదస్సులో నిర్ణయం గైకొని అమలుపరచవలసినదిగా ప్రబోధించారు. రామకృష్ణోద్యమాన్ని గ్రామస్థాయివరకు కొనిపోవడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని ఒక ప్రయోగశాలగా భావించి విజయం సాధించాలన్నారు.

సదస్సుయొక్క విజయాన్ని ఆకాంక్షిస్తూ రామకృష్ణ మఠం మరియు మిషన్ల అధ్యక్షులు శ్రీమత్ స్వామి వీరేశ్వరానందజీమహరాజ్, స్వామి ఆత్మస్థానందజీ, స్వామి అనన్యానందజీ ప్రభృతులనుండి వచ్చిన శుభాశంసన సందేశాలను సభలో చదివారు.

తెలుగునాట నేటి ఉద్యమ స్థాయి

రెండవ సమావేశానికి స్వామినందానందజీ అధ్యక్షత వహించారు. వివిధ కేంద్రాలనుండి వచ్చిన ప్రతినిధులు తమ సంస్థల సంస్థాపన నుండి చరిత్రను సంక్షిప్తంగా వివరిస్తూ నిర్వహించిన కార్యక్రమాలపై నివేదికలు సమర్పించారు.

ప్రతినిధులు ప్రాతినిధ్యం వహించిన కేంద్రాలు: మచిలీపట్నం, బాపట్ల, రెంటచింతల, గుంటూరు, విజయవాడ, నెల్లూరు, కాకినాడ, హైదరాబాదు (బేగంపేట), పాల్వంచ, కొత్తగూడెం, చిలకలూరిపేట, పాకాల, పుదపుట్ల, తిరుపతి, ఎండగండి, నూజివీడు, శిరిపురం, నల్గొండ, ప్రొద్దటూరు, అమ

లాపురం, పెనుగుడుకుపాడు, శ్రీకాకుళం, సైనికపురి, అశోక్‌నగర్, మహబల్లి, దర్శి, సూర్యారావుపేట, ఒంగోలు, బూరగగూడెం, రాజమండ్రి మొ॥.

స్వామి నందానందజీ తమ ప్రసంగంలో 'శిష్యుని స్మృతులు' అనే గ్రంథంలో స్వామీజీని గూర్చి, "తేజస్వి అయిన ఈ నిప్పులాంటి ప్రాచ్యదేశపు మహర్షి, గ్రహించగలిగిన వారందరికీ శక్తి ప్రదానం చేశారు" అని వ్రాయబడింది. అందుచేత శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల సందేశంలోని మహత్తర శక్తిని గ్రహించటం మన బాధ్యత అన్నారు.

గృహస్థుల పాత్ర

మూడవ సమావేశంలో చర్చనీయాంశం: శ్రీరామకృష్ణ వివేకానంద భావ ప్రచారంలో గృహస్థ భక్తుల పాత్ర.

స్వామి స్మరణానందజీ ప్రసంగిస్తూ శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందుల ప్రబోధాలను గృహస్థులు స్వయంగా నిత్యజీవితంలో అనుసరిస్తూ ఇతరులకు మార్గదర్శకంగా నడచుకోవటం కంటె మరో ఉత్తమ మార్గం లేదన్నారు. శ్రీ A. S. R. మూర్తి సేవా కార్యక్రమాలకు భగవద్విశ్వాసం ప్రాతిపదిక అన్నారు. శ్రీ M. రామమూర్తి తమ ప్రసంగంలో గ్రామీణ సేవా కార్యక్రమాలు, మహిళలకు విద్య, యువకులకు శిక్షణ, కరపత్రాలు మొదలైన వాటిద్వారా కృషి సాగాలన్నారు. శ్రీ ముఖర్జీ ప్రసంగిస్తూ శ్రీరామకృష్ణులు కేవలం దేవాలయాలకు పరిమితమైన దైవం కాదనీ, ఆయన సందేశాన్ని ప్రతి ఇంటికీ గొనిపోవాలనీ కోరారు. శ్రీరామకృష్ణ బోధామృతాన్ని ప్రతి గృహంలో అవశ్యపఠనీయమైన వాచకంగా ప్రోత్సహించాలనీ అప్పుడు మాత్రమే అవిద్య, కులతత్త్వము, వరకట్నము వంటి సమస్యలు అంతరిస్తాయనీ అన్నారు.

శ్రీ ఎస్. కపూర్ తమ ఉపన్యాసంలో సాంఘిక సేవను ఆధ్యాత్మిక జీవనానికి మార్గంగా భావించుకోవాలని సూచించారు.

శ్రీ B. S. R. ఆంజనేయులుగారు మాట్లాడుతూ ఈ పట్టణంలో విజయవంతంగా అమలు పరచబడిన పథకాలే స్వామి భవనంలో శారదా మాత అనుగ్రహానికి నిదర్శనమన్నారు. శ్రీ కె. వి. నాగేశ్వరరావుగారు తమ ప్రసంగంలో ఉద్యమానికి ప్రేరణకర్తలైన స్వామీజీలను సమర్పించవలసిన బాధ్యత ప్రధానంగా గృహస్థులదేనని గుర్తుచేశారు. అప్పుడు ఒకరు ముగ్గురు పిల్లలుగలవారు కనీసం ఒకరిని రామకృష్ణ మఠానికిగాని శారదా మఠానికిగాని పంపడానికి ముందుకువస్తే బాగుంటుందని సూచించారు. శ్రీ జి. వెంకటరమణరెడ్డిగారు ప్రసంగిస్తూ నైతిక, ఆధ్యాత్మిక భావాలు పసి వయసులోనే బాలబాలికలకు అందించాలనీ, తన జీవితంలో బాల్యంలోనే ఈ భావాలు మనసులో నాటుకొన్నాయని అన్నారు.

స్వామి శ్రీరంగానందజీ తమ సందేశంలో సాకార త్యాగమే శ్రీరామకృష్ణులు. త్యాగభావంతో ఎవరిని సేవించినా వారిని సేవించినట్లే. భగవంతుడు మనచేత పరికరాలవలె ఈ పనులు చేయిస్తున్నాడు. అందుచేత ఏ విధమైన విభేదాలకు తావివ్వకుండా అందరూ రామకృష్ణకులమూ రామకృష్ణగోత్రాలకు చెందినవారివలె విశ్వజనీన భావంతో ప్రవర్తించాలని ఉద్బోధించారు.

సంస్థల నిర్వహణలో నైపుణ్యం

అలీన సంస్థల నిర్వహణలో శ్రేష్ఠత్వాన్ని సాధించడం ఎలా? అనే అంశంపై చర్చ

ప్రారంభిస్తూ అధ్యక్షత వహించిన స్వామి స్మరణానందజీ సంస్థల విజయానికి సభ్యులలో ఐక్యత ముఖ్యమనీ, ఇతరుల దోషాలను ఎంచకుండటం, ప్రేమ మయమైన ధోరణి ఉన్నప్పుడే అది సాధ్యమని అన్నారు. సంస్థలకు ప్రతిష్ఠ ముఖ్యమని, ధనం విషయంలో ఖచ్చితంగా ఉండాలని సూచించారు. ఉన్నత ప్రమాణాలు అనేవి అలీన సంస్థలకైనా, అనుబంధ సంస్థలకైనా ఆవశ్యకమే అని స్పష్టం గావించారు.

డా॥ కె. వెంకట్రామశాస్త్రి తమ ప్రసంగంలో మానసిక పరివర్తనతో కూడిన సామాజిక విప్లవంకోసం వ్యక్తి నిష్ఠతో సామాజిక నిష్ఠను సమన్వయం చేయాలి; అప్పుడు నైతిక విలువల అవగాహనపై ఆధారపడిన సామాజిక విప్లవం సిద్ధిస్తుంది; ఇందుకు ధర్మదృష్టి ఆవశ్యకం అన్నారు. శ్రీ కె. వి. నాగేశ్వరరావుగారు మాట్లాడుతూ సంస్థలు ప్రజావసరాలకు అనుగుణమైన కార్యక్రమాలను ఎన్నుకోవాలని, చేపట్టిన కార్యక్రమాలలో సభ్యులందరూ పాల్గొనాలని కోరారు. ప్రజాహితమైన కార్యక్రమాలకు ధనలోపం ఉండదని వెల్లడిస్తూ తీర్మానాలు, నిర్ణయాలు ఏకాభిప్రాయంతో గైకొనటం బాగుంటుందన్నారు. శ్రీ ముఖర్జీ ప్రసంగిస్తూ ప్రతి కేంద్రంలోనూ స్వామీజీ ఆశయ ప్రేరితులైన పదిమంది పిడుగుల్లాంటి యువకులను సిద్ధం చేసుకోవాలని కోరారు.

సమావేశపు సమన్వయకర్త స్వామి సంధ్యానందజీ తమ ఉపన్యాసంలో 'నేను లేకపోతే ఈ కార్యక్రమం జరుగదు' అన్నంత ఆసక్తితో ప్రతి ఒక్కరు సంస్థల కార్యక్రమాలలో పాల్గొనాలని, సుహృద్భావం ముఖ్యమని ఉద్బోధించారు.

స్వామి రంగనాథానందజీ 'చైతన్యవంతమైన ఆధ్యాత్మికత – జడభక్తి' అనే అంశంపై ప్రసంగించారు. మన మతంలో జడభక్తి చోటు చేసుకున్నదనీ శ్రీరామకృష్ణులు దాన్ని నిరసించారనీ అందుచేత జడభక్తిని విడనాడి చైతన్యవంతమైన ఆధ్యాత్మికతతో సమాజాన్ని పునరుజ్జీవింప చేయటం నేటి తక్షణావశ్యకత అని సోపపత్తికంగా ఉద్ఘాటించారు.

స్వామి శ్రీరంగానందజీ భక్తి గీతంతో నాటి సమావేశాలు సమాప్తమైనాయి.

రెండవరోజు తేది 21-2-'83 న తొలిసమావేశంలో అలీన సంస్థల కార్యక్రమాలను రామకృష్ణ మహోద్యమ ప్రధాన స్రవంతిలో మిళితం చేసే విషయమై చర్చించారు. స్వామి స్మరణానందజీ తమ ఉపన్యాసంలో స్వామీజీలయొక్క ప్రత్యక్ష మార్గదర్శనం మినహా అలీన సంస్థకు అలీన సంస్థకు తేడా లేదనీ, కార్యక్రమాలన్నీ ఒకేవిధమైనవనీ అన్నారు. స్వామి వివేకానందుని బోధనలకు అనుగుణంగా గ్రామీణ పేద ప్రజల సేవాకార్యక్రమాలకు మఠంవారు ఇస్తున్న ప్రాధాన్యతను గుర్తించి అలీన సంస్థలు కూడా అదే పంథాలో కార్యక్రమాలు చేపట్టాలని కోరారు.

శ్రీ సి. టి. దేవరాజ్ మద్రాసులో తాను నడుపుతున్న స్వయం ఉపాధి సలహా కేంద్రం గూర్చి తెలియజేశారు. శ్రీ B. S. R. ఆంజనేయులుగారు మాట్లాడుతూ అలీనసంస్థల సమన్వయ సంఘంతో సన్నిహితంగా మార్గదర్శనం వహించవలసినదిగా రంగానాథానందస్వామీజీని సభాముఖంగా ప్రార్థించారు. శ్రీ V. S. S. మూర్తిగారు ప్రసంగిస్తూ ఇలాంటి సదస్సులను నిర్ణీతక్రమానుసారం తరచు నిర్వహించాలనీ, యువకులకు శిక్షణా కార్యక్రమాలు చేపట్టాలని కోరారు. మిషన్‌వారు పుస్తక విక్రయశాలలు, గ్రంథపఠనాలయాల పర్యవేక్షణ వంటి అంశాలను స్వచ్ఛంద కార్యకర్తలకు

అప్పగించినట్లైతే స్వామీజీల అమూల్య సేవలను అలీనసంస్థలు నిర్వహించే మరింత ప్రధానమైన కార్యక్రమాలకు వినియోగించవచ్చునని సూచించారు. శ్రీ కే. వి. నాగేశ్వరరావుగారు తమ ప్రసంగంలో హైదరాబాదులో రామకృష్ణమఠం కేంద్రం మాత్రమే గాక మిషన్ శాఖను గూడ ప్రారంభించాలని, అలీన సంస్థల కార్యకలాపాలను సమన్వయ పరచడానికి బేలూరు మఠంవారు ఒక స్వామీజీని పంపాలని కోరారు. అలీనసంస్థలు తమ కార్యక్రమాల నిర్వహణకు క్రమంగా గౌరవవేతనంపై పనిచేసే కార్యకర్తలను సమకూర్చుకోవాలని కోరారు. శ్రీ కే. సి. యస్. శాస్త్రి అఖిల భారత వివేకానంద యువ మహామండలి ఆశయాలను, కార్యక్రమాలను వివరించి ప్రతి అలీనసంస్థ కూడా మహామండల శాఖ స్థాపనకు, దాని ప్రగతికి ప్రోత్సాహం ఇచ్చినట్లైతే భవిష్యత్తులో ఆ సంస్థల కార్యక్రమాలు అవిచ్ఛిన్నంగా సాగటానికి మార్గం సుగమం అవుతుందని తెలియజేశారు.

స్వామిరంగనాథానందజీ తమ ప్రసంగంలో దేశ, విదేశాలలో అలీన సంస్థల కార్యక్రమాలను వివరిస్తూ వీటి నన్నింటిని అనుబంధం గావించడం మఠంవారికి సాధ్యపడదని అన్నారు. అందుచేత ఉద్యమంలో గృహస్థ భక్తులు ఇతోధిక పాత్ర నిర్వహించాలని కోరుతూ శ్రీ రామకృష్ణుని ప్రవచనాన్ని గుర్తు చేశారు. "ప్రపంచంలో నివసించు, కాని ప్రపంచాన్ని నీలో నివసించ నీయకు. నావ నీటిలో ఉండవచ్చుగాని నీరు నావలో ప్రవేశించగూడదు కదా!" సేవాకార్యక్రమాలను భగవద్భక్తితో నిర్వహించాలి. ధ్యానం, సేవాకార్యం తోడుతోడుగా ఆచరించాలి. అప్పుడే ఆసంస్థల కార్యక్రమాలు ఇనుమడిస్తాయి. ఆంధ్రలో మఠంవారి కార్యక్రమాలు ఈసంస్థల కార్యక్రమాలను సమన్వయం చేసే విధంగా రూపొందింపబడుతున్నాయని తెలియజేస్తూ స్వామీజీ తాము అన్ని సంస్థలకు చెందినవారమని హర్షధ్వానాల మధ్య ప్రకటించారు.

గ్రామీణ సేవాపథకాలు

రెండవ సమావేశంలో చర్చనీయాంశం గ్రామీణ సేవాకార్యక్రమాల ఎంపిక - నిర్వహణ.

స్వామి స్మరణానందజీ తమ ఉపన్యాసంలో 'జాతి కుటీరాలలో నివసిస్తున్నది, జనసామాన్యాన్ని నిర్లక్ష్యం చేయడమే జాతిచేసిన మహాపాపం' అనే స్వామీజీ బోధనలను ఉటంకిస్తూ మిషన్ వారు గ్రామీణ పేదప్రజలకు అవసరమైన సేవాకార్యక్రమాలను ఎన్నుకొని నిర్వహిస్తున్నారని తెలియజేశారు. పశ్చిమ బెంగాల్ లో మిషన్ వారు 'పల్లిమంగళ్' (గ్రామకళ్యాణం) అనే పేరుతో జయరాంబాటి తదితర గ్రామాలలో సంక్షేమ కార్యక్రమాలు చేపట్టినట్లు వెల్లడించారు. గ్రామీణులకు అనియమిత విద్య గఱపాలని, పారిశుధ్య పరిజ్ఞానం అందజేయాలని కోరారు.

శ్రీ జి. వెంకటరమణారెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ ప్రభుత్వం రూపొందించిన కొన్ని ప్రజాసంక్షేమ పథకాలను స్థానిక స్వచ్ఛంద సంస్థలు ముందుకు వచ్చి ప్రభుత్వ సహకారంతో అమలుపఱచినట్లైతే ఆ పథకాలు మెరుగుగా అమలు జరుగుతాయనే అభిప్రాయం వ్యక్తం చేస్తూ సంస్థలు అందుకు ముందుకురావాలని కోరారు.

కిషన్ బాయిగారు మాట్లాడుతూ జాతీయ బ్యాంకులు గ్రామీణ గృహనిర్మాణ పథకాలకు, కుటీర పరిశ్రమలకు, వ్యవసాయానికీ

స్వయం ఉపాధికల్పనకు, ప్రత్యేకంగా రూపొందించే వివిధ పథకాల క్రింద అందజేసే సహాయాన్ని వినియోగించుకొని సమగ్ర గ్రామీణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో స్వచ్ఛంద సంస్థలు చురుకుగా పాల్గొనవచ్చునని సూచించారు. అలీనసంస్థలవారు గ్రామాలను దత్తత చేసుకొనే విషయమై యోచించవచ్చునని కూడా విజ్ఞప్తి చేశారు.

డా॥ కమలాజయరావుగారు సమావేశాలలో అన్ని ఆంగ్ల ప్రసంగాలను వెనువెంటనే చక్కని తెలుగులోకి అనువదించినందున చర్చలు అందరికీ పూర్తిగా అర్థమైనాయి.

(నాలు

సలహా సమన్వయ సంఘాన్ని ఏర్పరుస్తూ తీర్మానించారు. విస్తృతస్థాయిలో రాష్ట్రమంతటికీ ప్రాతినిధ్యం వహించే సలహా సమన్వయ సంఘం ఏర్పడి సమగ్ర నిబంధనావళితో పని చేయనున్న దృష్ట్యా సేవాశ్రమ మహామండలి అనావశ్యకమైనందున దానిని రద్దుపరచవలసినదిగా కోరుతూ ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించారు.

సమారోప సమావేశం

స్వామి స్మరణానందజీ తమ సమారోప ప్రసంగంలో మానవుని సర్వతోముఖ అభ్యుదయానికి కేవలం రాజకీయ స్వాతంత్ర్యం మాత్రమే చాలదనీ, ఆధ్యాత్మిక స్వాతంత్ర్యం కూడా మిక్కిలి అవసరమని అందుచేత రామకృష్ణ భక్తులు ఈ ఉద్యమాన్ని ప్రజా ఉద్యమంగా నిర్వహించాలని ఉద్బోధించారు.

స్వామి రంగనాథానందజీ వీడ్కోలు సందేశమిచ్చారు. ఆ సందర్భంగా వివేకానందస్వామి బ్రహ్మానందస్వామిని [illegible]ి వ్రాసిన లేఖలోని అంశాలను ప్రస్తావిస్తూ కార్యకర్తలు 'వంతెన నిర్మాణానికి' సిద్ధమైన కార్మికులవలె త్యాగమయమైన జీవితంతో ఉద్యమాన్ని విస్తరింపజేయాలని ఉపదేశించారు. నజ్రుల్ ఇస్లామ్ ప్రస్తుతించినట్లు 'కలియుగంలో శ్రీరామకృష్ణుడు కలిగించిన సత్యయుగపు పుణ్యస్మృతులను' సమాజంలో ప్రజానీకపు అనుభూతికి తేవడానికి మీరు కృషిచేయాలని ఉద్బోధించారు.

నందానందజీ, శ్రీరంగానందజీ, సంధ్యానందజీ, అవిముక్తానందజీ, జితాత్మానందజీ ప్రతినిధులకు అభినందనలను ఆశీస్సులను అందజేశారు. శ్రీ వి. ఎన్. శర్మగారు మాట్లాడుతూ రామకృష్ణమఠం వారి కీర్తి ప్రతిష్ఠల పరిరక్షణకు మరింత బాధ్యత వహించవలసినదిగా అలీనసంస్థల నిర్వాహకులైన ప్రతినిధులకు గుర్తుచేశారు.

సదస్సు విజయవంతంగా సమాప్తమైన సందర్భంగా శ్రీ ముఖర్జీ ప్రతినిధులకు తదితరులకు వందన సమర్పణ చేశారు. స్వామి పరమార్థానందజీ భక్తిగీతంతో సమావేశం ముగిసింది.

ప్రదర్శన - సందర్శన

21 వ తేది రాత్రి ఏర్పాటుచేసిన రంగుల స్లైడుల ప్రదర్శన (Slide Show) విదేశాలలో రామకృష్ణ మిషన్ కార్యకలాపాలను తెలియజేసి ప్రతినిధులను ఆకర్షించింది.

19 వ తేది సాయంత్రం ప్రతినిధులు IDL ధర్మసంస్థవారి గ్రామీణాభివృద్ధి పథకాలను సందర్శించే ఏర్పాటుచేశారు. హైదరాబాదు సమీపంలోని కూకట్ పల్లివద్ద IDL Chemicals వారి ధర్మసంస్థ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహింపబడుతున్న వివిధ గ్రామీణ అభివృద్ధి

ప్రాజేక్టులు - సౌరశక్తి వినియోగం, బయో గ్యాసుబట్టీ, గాలిమర, పశుపోషణ కేంద్రం, మేలుజాతి పశువృద్ధి కేంద్రం, పశువీర్య పరిశోధనాగారం మొదలైనవి ప్రత్యక్షంగా చూసి అధికారులనుంచి వివరాలు గ్రహించటం జరిగింది. ఆసక్తిగల కార్యకర్తలకు గ్రామీణాభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో శిక్షణ నివ్వనున్న గ్రామీణ సేవా కార్యక్రమాలు చేపట్టనున్న దృష్ట్యా ఆలీన కేంద్రాలవారికి కొన్ని చక్కని ఆచరణీయమైన పథకాలు లభించాయి. ప్రభుత్వము, బ్యాంకులు తదితర ఆర్థిక సంస్థల ఆర్థిక ప్రణాళికలతో ఈ ప్రగతి పథకాలను సమన్వయ పరచి గ్రామీణ ప్రజల ద్వారా వివిధ సమాజ వికాస కార్యక్రమాలు చేపట్టవచ్చును.

సదస్సు ప్రభావం

రాష్ట్రంలో ఇంతవరకు చేపట్టిన కార్యక్రమాలను, తద్వారా సాధించిన ప్రగతిని మఠింపు వేసుకొనే అవకాశం ఈ తొలి ప్రతినిధి సభలో లభించింది. ప్రాతినిధ్యం ప్రధాన కార్యకర్తలకు మాత్రమే పరిమితం చేసినందున పరస్పర అభిప్రాయ ప్రకటనకు, సున్నితమైన అంశాలపై ప్రయోజనాత్మకమైన చర్చకు కలకత్తా సమ్మేళనంలో కలగని అవకాశం యిక్కడ లభించింది. ఎదుగుతున్న సమాజావసరాలకు అనుగుణంగా రామకృష్ణోద్యమం వేగంగా విస్తరించవలసిన అవసరాన్ని గుర్తించటం జరిగింది. సమీప భవిష్యత్తులో కలకత్తా సమ్మేళనం సరళిలో రాష్ట్రస్థాయిలో విస్తృత ప్రాతిపదికపై సాధారణ భక్తులు, సభ్యులు, కార్యకర్తలు, సానుభూతిపరులు మొదలైనవారితో రామకృష్ణ సమ్మేళనం జరగటానికి, రామకృష్ణ సంఘం పటిష్ఠం కావడానికి తగిన ఆధారపీఠం ఏర్పడింది. అనుకొన్న ప్రకారం మరో అయిదుసంవత్సరాలలో ప్రతి జిల్లా పట్టణంలోను కేంద్రాలతో ఉద్యమాన్ని తాలూకా స్థాయివరకు తీసుకొని వెళ్ళగలిగితే ఆంధ్రప్రదేశ్ అక్షరక్రమంలోనేగాక రామకృష్ణోద్యమ ప్రగతిలోను ఒక సఫలప్రయోగశాలగా ఆదర్శప్రాయమైన రాష్ట్రమవుతుంది. నూతనోత్తేజంతో, ఉత్సాహంతో, కార్యదీక్షతో పరస్పరం సెలవు తీసుకొని గృహోన్ముఖులైన ప్రతినిధులను చూసినప్పుడు ఈ సదస్సు వారిని పైమహత్కార్యానికి సన్నద్ధం చేసిందని నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చు.

—తుర్లపాటి లక్ష్మీనారాయణరావు

శివ పంచాక్షరస్తోత్రమ్

నగేంద్ర హారాయ విలోచనాయ భస్మాంగరాగాయ మహేశ్వరాయ
నిత్యాయ శుద్ధాయ దిగంబరాయ తస్మై నకారాయ నమఃశివాయ
మందాకినీ సలిల చందన చర్చితాయ నందీశ్వర ప్రమథనాథ మహేశ్వరాయ
మందారముఖ్య బహుపుష్ప సుపూజితాయ తస్మై మకారాయ నమఃశివాయ
శివాయ గౌరీవదనాబ్జ బృంద సూర్యాయ దక్షాధ్వరనాశకాయ
శ్రీ నీలకంఠాయ వృషధ్వజాయ తస్మై శికారాయ నమఃశివాయ
వసిష్ఠకుంభోద్భవ గౌతమార్య మునీంద్ర దేవార్చిత శేఖరాయ
చంద్రార్క వైశ్వానరలోచనాయ తస్మై వకారాయ నమఃశివాయ
యక్షస్వరూపాయ జటాధరాయ పినాకహస్తాయ సనాతనాయ
దివ్యాయ దేవాయ దిగంబరాయ తస్మై యకారాయ నమఃశివాయ.

రామకృష్ణమఠము: సన్న్యాసమునకు క్రొత్త నిర్వచనము

స్వామి లోకేశ్వరానంద

కలకత్తాలో, 1898 ఏప్రిల్ మాసములో, ప్లేగు వ్యాపించినది. ఇది మొదటిసారి కాదు. కనుక కలకత్తావాసులకు ఆ వ్యాధియొక్క భయంకర పరిణామాలు బాగా తెలుసు. భయభ్రాంతులైన ప్రజలు, చచ్చిపోతున్న తమ ఆప్తులను వదిలి, పారిపోవడం మొదలుపెట్టారు. అసలే కలకత్తా చక్కటి పట్టణమని చెప్పడానికి వీలులేదు. ఇప్పుడు వీధులలో చెత్తాచెదారం నిండిపోవడములో మరీ అసహ్యంగా నున్నది. సైన్యాన్ని సహాయానికి పిలిపించారు. అసలే గందరగోళంగానున్న పరిస్థితి యింకా గొడవగా మారింది. ప్రజలలో భయ మెక్కువైనది. వాళ్ళ యిక్కట్లు పెరిగాయి.

ఇలానుండగా నొకనాటి ప్రొద్దున వారు చూసిన దృశ్యమేమిటి? కొంతమంది సన్న్యాసులు ఒక విదేశీ యువతి కలసి యింటింటికీ వెళ్ళి, ప్రజల బాగోగులడిగి వారికి చేయగలిగిన సహాయం చేస్తున్నారు. రోగులకు ఉపచారాలు చేసారు. కుళ్ళిపోతున్న శవాలను బయటకు మోసారు. ఆ సన్న్యాసులే వీధుల్లోని చెత్తనెత్తి, వీధుల నూడ్చారు!

ఇటువంటిదృశ్యాన్ని ఎప్పుడు యింతకుమునుపు చూడలేదు. ఇలా జరుగగలదని ఎప్పుడు ఊహించలేదు. సన్న్యాసులంటే ముక్కు మూసుకుని జపం చేసుకునేవారనే తెలుసు. కాని ఇతరుల శ్రేయస్సుకు కూడా పాటుపడతారని తెలియదే! ఈ విషయాన్నిగూర్చి పలువురు పలు విధాలుగ అనుకొన్నారు, కొందరు ప్రశంసించారు, కొందరు విరసించారు. సన్న్యాసులు లౌకికవిషయాలలో ఈ విధముగా తలదూర్చడం వింత కాబట్టి, ప్రజలు విరసన చూపినా ఆశ్చర్యపోవలసినది లేదు.

ఈ సంఘటనను ఒక వింతగ చెప్పుకున్నారే కాని దీనిలోని అంతరార్థ మెవ్వరు ఆనాడు గ్రహించలేదు. ఆధ్యాత్మికరంగంలో యిది ఒక క్రొత్తదారి; ఒక క్రొత్త అధ్యాయం. ఇదే రామకృష్ణ మిషనుకు నాంది అని చెప్పుకోవచ్చు. ఆ రోజు వీధుల్లో కనపడిన సన్న్యాసులు, రామకృష్ణమఠపు సన్న్యాసులు. మొట్టమొదటిసారిగా వారు బహిరంగంగా, కష్టాలలోనున్న ప్రజలను ఆదుకోవడానికి ముందుకు వచ్చారు. వారి నాయకుడైన స్వామి వివేకానందుడు. కార్యాచరణలో పెట్టగలిగే వేదాంతాన్నిగురించి బోధించారు; మానవునియందున్న దేవుణ్ణి పూజించమన్నారు. ఆ ఉదాత్తమైన బోధనను ఎలా కార్యాచరణలో పెట్టాలో, నేడు వీరు నిరూపించారు. అయితే, నేటి ఈ సన్న్యాసబృందంలో వివేకానందులు లేరు. కాని వారి ఆజ్ఞానుసారమే ఈ పని చేపట్టడమైనది. అమెరికాదేశమునుండి తిరిగి వచ్చినప్పటినుండి విరామం లేకుండా ఉపన్యాసాలిస్తూ, వివేకానందులు పూర్తిగ అలసిపోయారు. వారి ఆరోగ్య మేమాత్రము బాగుగ లేదు. వైద్యుల సలహాపై వారు డార్జిలింగుకు వెళ్ళారు. ఆ శీతలవాతావరణం, విశ్రాంతివల్ల వారికి మరల కొంచెము ఆరోగ్యము చేకూరింది. అదేసమయంలో, కలకత్తాలో ప్లేగువ్యాధి వ్యాప్తి, దానివల్ల ప్రజలు పడుతున్న కష్టాలు, భయాలనిగూర్చి వార్తలు వివేకానందులవారికి అందాయి. ఇక డార్జిలింగులో నుండడము అసంభవమైనది. వైద్యులు వలదంటున్నా, ఆరోగ్యము సరిగా లేకపోయినా, తాను ప్రజలకు ఏవిధముగ సహాయాన్ని అందించాలను ఆలోచనతో కలకత్తాకు వెంటనే తిరిగి వచ్చేసారు.

"ఈ పనులకు ధన మెక్కడనుండి వస్తుంద"న్నారు, కొందరు. నిజమే - కాని వివేకానందులకు ఇవన్నీ విడమరచి చెప్పే సహనం లేదు. "అవసరమవుతే బేలూరు మఠాన్నే అమ్మివేస్తా"నని గర్జించారాయన. భగవంతుని దయవల్ల అంతపని చేయవలసినగతి రాలేదు. వలసిన నిధులు దొరికాయి. అదృష్టవశాత్తు, ప్లేగువ్యాధి త్వరలోనే తిరుగుముఖము పట్టింది.

•

వివేకానందులవారెన్నోరంగాలలో, ఎంతో కార్యసిద్ధిని పొందారు. కాని అన్నిటిలోకి మిన్నగ చెప్పుకోవలసినది వారు స్థాపించిన నూతన సన్న్యాసులమఠము. తద్వారా వారు సన్న్యాసానికే ఒక క్రొత్తనిర్వచనము, ఒక క్రొత్త హోదా ఇచ్చారు. తద్వారా హైందవమతాన్ని పునరుద్ధరించారు. నన్ను ముట్టుకోకు నామాలకాకి యని అన్నిటికీ దూరంగానున్న హైందవసంస్కృతిని మేల్కొలిపి, జీవితములోని యథార్థమేమిటో తెలుసుకోమన్నారు.

రామకృష్ణమఠము కేవలం హిందువులకొరకు స్థాపింపబడలేదు. ఇతరమతాలవారికీ యిది ఎంతో ఉపయోగకరంగా నున్నది. శ్రీరామకృష్ణులు ఏదో ఒక ప్రత్యేకమైనకులాన్ని, ప్రత్యేకమైన మతాన్ని ఉద్ధరించడానికి అవతరించలేదు కదా! వారిరాక, ధర్మాన్ని రక్షించడానికే కదా! రామకృష్ణ మఠము ఒక ప్రత్యేకమైన కులానికి, మతానికి, దేశానికి చెందదు. అది సమస్తమానవాళికి సేవ చేస్తుంది. ఈ విశ్వజనీనమైన స్వరూపమువల్ల, ప్రతి మతధర్మాన్ని స్వీక

రించటమువల్లనే రామకృష్ణమఠానికి విశ్రాంతిలేని శక్తి యున్నది.

రామకృష్ణమఠాన్ని వివేకానందులవారు స్థాపించడమెలా జరిగినదన్నది చాలా ఆసక్తికరమైన విషయము. అది యిక్కడ మననము చేసుకోవచ్చు. శ్రీరామకృష్ణులు శరీరము చాలించేముందు, వివేకానందుని పిలిచి తమ 'పిల్లలను' (శిష్యులను) చూచుకొనేభారము ఆయనమీద మోపారు. వివేకానందులవారు చేయవలసినదేమిటని ఇదమిత్థంగా తెలుపలేదు; తెలిపినట్లు ఎక్కడ వ్రాసి లేదు. బహుశా వారందరు సరైన ఆధ్యాత్మికమార్గంలో నడిచేటట్లు వివేకానందులు చూడాలన్నది రామకృష్ణులవారి తలంపు అయి యుండవచ్చు. వారందరు ఒక సంఘంగా ఏర్పడి రామకృష్ణులవారి బోధనలను కార్యాచరణలో పెట్టి లోకానికి చూపించాలన్నది కూడ గురువుల ఆలోచనై యుండవచ్చు.

వివేకానందులవారు గురువుల ఉద్దేశ్యాన్ని గ్రహించారో లేదో మనకు తెలియదు. బహుశా గ్రహించకపోవచ్చు. తనమీద మోపబడిన భార మెటువంటిదని వారు గ్రహించారన్నట్లు మనకెక్కడ నిదర్శనం లేదు. భగవద్దర్శనానికై చేస్తున్న తపస్సాధనలు శిష్యసోదరులు విరామము లేకుండ జరుపుట చూడడమే తన బాధ్యతని వివేకానందులు తలచి యుండవచ్చు. సన్న్యాసకాంక్షాగ్ని చల్లారకుండ చూడాలి; వారికి ఇందులో తాను చేయగలిగిన సహాయము చేయాలి. ఇంకను సంసారబాధ్యతలు పూర్తిగ తొలగని యువసన్న్యాసి - తానింతకంటె ఏమి చేయగలడు?

వివేకానంద స్వాములువారు కాని, తదితర శిష్యసోదరులుకాని - తాము సన్న్యాసాశ్రమము స్వీకరించాలని శ్రీ రామకృష్ణులవారి కోరిక యని బహుశా గ్రహించకపోయి యుండవచ్చు. తమలో నేదో అనిర్వచనీయమైన ఆధ్యాత్మిక జిజ్ఞాస కలదనిమాత్రము వారందరు గ్రహించారు. అయితే, అదేమిటి, దాని గమ్యమేమిటని వారికి తెలియదు. వీరు ఇతరులవంటి వారుకాదని శ్రీరామకృష్ణులు మొదట్లోనే గ్రహించారు. ఏ ఆర్భాటము లేకుండ వారు ఈ శిష్యులకు సన్న్యాసాశ్రమ స్వీకరణకు తర్ఫీదు యిచ్చారు.

తమ శిష్యులు సన్న్యాసులు కావాలనేగాక, వారందరు కలసి ఒక సంఘముగ నేర్పడాలని కూడా రామకృష్ణుల యొక్క తలంపు. అసలు రామకృష్ణమఠానికి వారే శంకుస్థాపన చేశారని చెప్పవచ్చు. తగిన యువకులనెంచి, సుశిక్షణ నిచ్చారు. అంతేగాక వారలయందు ప్రేమబీజాలు నాటి, ఆ ప్రేమలతికలు వారందరినీ కలిపి బంధించేటట్లు చేసారు. స్వామి వివేకానందులు నుడివినట్లు, రామకృష్ణులు మూర్తీభవించిన ప్రేమస్వరూపము. తమప్రేమను అందరియెడల ప్రసరింపజేసారు. వారు నోరువిప్పి చెప్పకపోయినను, ఈ ప్రేమచే శిష్యులు ఒకరి నొకరు పెనవేసుకుని, తమందరిగమ్యము ఒకటేనన్న తలంపుతో కలసి మెలసి యున్నారు. వివేకానందుని తమ నాయకునిగ గ్రహించమనికూడా రామకృష్ణులే తెలిపారు. ఈపదవిని సమలంకృతము చేసేటట్లుగ వివేకానందుని తీర్చిదిద్దారు.

వివేకానందులవారికి కాని, ఇతర శిష్యసోదరులకు కాని, సన్న్యాసమంటే ఏమిటి, మఠమంటే ఏమిటని సరిగ్గా తెలియనే తెలియదు. వారు సన్న్యసించడము, మఠము యేర్పాటు చేసుకొనటము కూడా అనుకోకుండగనే జరిగినవి. ప్రేమానందస్వాములవారి తల్లి ఆహ్వానముపై వీరందరు ఒకరోజు వారి స్వగ్రామమైన అంతపురము వెళ్లారు. ఒకరాత్రి వారు పెద్ద చలిమంట వేసుకొని, దాని చుట్టు కూర్చొని ధ్యానము చేశారు. కొద్దిసేపైనపిమ్మట వారు ఏసుక్రీస్తునిగురించి, ఆయన త్యాగశీలతను గూర్చి, భగవత్ప్రేమ, శరణాగత తత్త్వాలనుగురించి మాట్లాడుకొనుట ప్రారంభించారు. ఈ చర్చలో వివేకానందులు ప్రముఖపాత్ర వహించారన్నది వేరేగ చెప్పనక్కరలేదు. వారి వాగ్ధాటికి ముగ్ధులయి, తమ చుట్టునున్న ప్రపంచాన్నే విస్మరించారు వీరు. కాసేపటితర్వాత, ఇతరవిషయాలు చర్చించారు. తామింతగ ఏసుప్రభువు నెందుకు తలంచుకొన్నామని వారు ఆశ్చర్యపోయారు. ఎప్పుడైతే ఇది డిసంబరు 24 వ తేదీ (క్రిస్మస్ పండుగ తొలినాడు) అని వారికి స్ఫురించినదో, అప్పుడు వారి భవిష్యత్కార్యక్రమమేమిటి అన్న విషయంకూడా స్ఫురించినది. వెంటనే వారందరూ, క్రీస్తు శిష్యులవలె, గురువులకై తమ సర్వస్వము త్యజించి కలసి కట్టుగా జీవించవలెనని నిశ్చయించుకొన్నారు.

వారు ఇంతకుక్రితమే ఒక మఠం స్థాపించుకొన్నారని చెప్పవచ్చు: కలకత్తాలో ఒక యిల్లు అద్దెకు తీసికొని, అందులో సన్న్యాసులవలెనే జీవిస్తున్నారు. ఇప్పుడు సన్న్యాసస్వీకారానికి ముందు జరపవలసిన విరజహోమాది విధులన్నీ నెరవేర్చారు. తదుపరి, కొందరు అక్కడే (బారానగర్ మఠములో) ఉండిపోయారు. కొందరు పరివ్రాజకులై తీర్థాటనలు సలిపారు. ఎక్కడనున్నా వారి ధ్యేయముమాత్రము భగవద్దర్శనమే. ఇదీ మానవజీవితానికి పరమావధియని వారి గురువులు తెలిపారు కదా. తినడానికి తిండి, కట్టుకోవడానికి గుడ్డ సరిగా లేక తిప్పలుపడిన కాలమది. కాని, తమ తపస్సు సరిగా జరుగుతున్నదా లేదా

యన్నదే వారి తలంపు. శ్రీరామకృష్ణుల స్మృతి వారిని వెంటాడి, సర్వము త్యజించి, భగవద్దర్శనానికై గట్టిగా ప్రయత్నించండని ప్రబోధించినది. ఇక నాయకుడు సరే సరి - ఇంకా కష్టపడండని తొందర పెడ్తూనే ఉన్నాడు.

* * *

పైన చెప్పిన విశేషాలన్నీ తెలుసుకొనకపోతే, రామకృష్ణమతముయొక్క వైశిష్ట్యాన్ని అర్థము చేసికొనడము కష్టమే. రామకృష్ణమతపు సన్న్యాసుల ఏకైక ధ్యేయము - భగవద్దర్శనము. భగవల్లాభము. ఏవిధముగ చేకూరుతుంది శ్రీరామకృష్ణులు తెలిపారు - ఆమార్గమే వీరి గమ్యము - వీరు ఇల్లు వాకిలీ విడిచి, కుటుంబబాధ్యతలన్నీ తెంచేసుకున్నది, వాటినుండి తప్పించుకొని పారిపోవటానికి కాదు. నా వారన్నవారిమీద మమకారముకంటే భగవత్ప్రేమ ఎక్కువగా నుండడమే దీనికి కారణము. వీరిలో చాలామంది సంపన్నగృహాలలో పుట్టి పెరిగి, మంచి విద్యోపార్జన చేసినవారే కొంతమంది శ్రీమంతులు కూడా. కాబట్టి తిండికి గడవక, ఇల్లువదలి పారిపోయి వచ్చారన్నది కల్ల. జీవితములో నిరాశా నిస్పృహలను చవిచూసి విసిగినవారు కూడా కాదు. భగవద్దర్శనలాలస అధికముగానుండి, భవిష్యత్తునుగురించి ఆలోచనకూడా చేయకుండా వచ్చి చేరినవారు, వీరందరు.

సన్న్యాసాశ్రమము భారతదేశానికి క్రొత్త కాదు. బహుశా భారతీయసంస్కృతి యంత పాతది. కాని, బౌద్ధయుగము తర్వాత మళ్ళీ ఒక సన్న్యాసులసంఘము ఏర్పాటుకావడ మిదే మొదటిసారి కావచ్చు. విద్యావంతులు, అభిజాతులైన యువకులు యిందులో చేరుతున్నారు. ఇదొక చారిత్రిక విశేషము. ఇది భారతదేశముపైన, దాని సంస్కృతిపైన చెరగని ముద్రవేస్తుంది. హిందూమతములోని శ్రేష్ఠత్వాన్ని శ్రీరామకృష్ణులు చూపారన్నదిగ్రహిస్తే రామకృష్ణమతముయొక్క గొప్పదనము తెలుస్తుంది. శ్రీరామకృష్ణుల ఉపదేశాలను సంగ్రహపరచి, వాటిని కార్యాచరణలో పెట్టడానికే వివేకానందుల వారీ మఠాన్ని స్థాపించారు. ఇక్కడ, అక్కడ కొలదిమంది వ్యక్తులు ఈ ఉపదేశాలను పాటించినంతమాత్రాన, అవి శాశ్వతముగ విలువవు. కనుక దీక్షాపరులైన యువకులు వీటిని విపులీకరించి, కార్యరూపేణచేసి చూపెట్టవలసిన అవసర మెంతైన ఉన్నది. ఈ రామకృష్ణమతాన్నిగురించి ముఖ్యముగ చెప్పుకోవలసినది, దాని దూరదృష్టి, పురోగమనభావము. విజ్ఞాన శాస్త్రవిధానాన్ని ఒప్పుకొని, దానిని ఉపయోగించినను, సనాతన భారతీయధర్మాలను విడనాడదు. ఈ రెండింటినీ సమ్మిళితము చేయవచ్చుననే దీనిభావము. అంతే కాదు, ఈనాడు అవిధమైన సమ్మేళనము ఎంతైనా అవసరమని నమ్ముతున్నది. గత కొన్ని శతాబ్దములుగ భారతదేశములో సన్న్యాసమంటే, ఎంతసేపు వెనుక చూపేవని, క్రొత్తభావాలని వారు స్వీకరించరన్న భావము నాటుకుపోయినది ఆదిశంకరుని తదనంతరము హిందూమతము నిద్రాణమైనది. వర్తమానకాలపు సమస్యల నదియెదుర్కొనజాలదు. గతకాలపు తేజస్సును, ఉత్తేజమును కోల్పోయి ముందంజ వేయలేనిస్థితిలో నున్నది. ఎందరో సన్న్యాసులు, ఎన్నో ఆశ్రమములు వెలిసినను, యథార్థమైన హిందుత్వానికి నిదర్శనంగా నిలబడలేకపోయినది. హిందుత్వమనగా ఒక ఉత్తేజితపూర్వకమగు వ్యవస్థ; ఎంత తెలిసికొన్నను ఇంకా యెక్కువగా తెలిసికోవాలన్న తపన; క్రొత్త ఊహలను, సరిక్రొత్త ఆలోచనలను చేపట్టినను, సనాతనధర్మపు విలువలను విడనాడదు.

ఏనాడు సన్న్యాసాశ్రమ విలువలు దిగజారిపోయినవో ఆనాడే హిందుమతము కూడ పతనము కాజొచ్చినది. హిందుప్రజానీకానికి సనాతనధర్మాన్ని గురించి పరివ్రాజకులు బోధించేవారు. కనుకనే నిరక్షరాస్యత ప్రబలంగానున్నను, ప్రజలకు తమ మతాన్నిగురించి బాగా తెలుసు. కాని వారి గురువులే అజ్ఞానంలో మునిగియుంటే, వారు ప్రజల కేమి బోధించగలరు? హిందుమతము నశింపకుండ నుండవలెనంటే, ఒక క్రొత్త సన్న్యాసులవ్యవస్థ అవసరమైనది.

నేటిసమస్యల నెదుర్కోవడానికి బహుశా రామకృష్ణమతానికి అవకాశ మెక్కువగా నున్నదని చెప్పుకోవచ్చు. పాతవను ఉద్దేశ్యముతో పురాతన విలువలను విడనాడదు. అలాగే, క్రొత్తవని నూతనభావాలన్నింటినీ పులుముకోదు. రెండింటిలోను ముఖ్యమైనవాటిని యెన్ని పాతక్రొత్తల సమ్మేళనము జరుపుతుంది. రామకృష్ణమతపు సన్న్యాసుల్లో చాలామందికి ఇంగ్లీషువచ్చు. కాని వారు సంస్కృతాధ్యయనముకూడా చేస్తారు. శ్రోత్రియ ఆచారాలంటే గౌరవమున్నది. సనాతనధర్మాలను విడనాడకుండా పాశ్చాత్యులభావాలను సంక్రమింపచేసుకొనవలెనని స్వామి వివేకానందులవారు చెప్పేవారు వారు చెప్పినట్లు నడచుకొనడానికే రామకృష్ణమత సన్న్యాసులప్రయత్నము స్వామి వివేకానందులు చెప్పినట్లు, వైజ్ఞానిక సాంకేతిక శాస్త్రముల ద్వారానే పాశ్చాత్యులు తమ జీవితానికి వలసిన లౌకిక సుఖములన్నీ యేర్పాటు చేసికొనగలిగారని, ఈ సన్న్యాసుల నమ్మిక. ఆర్థికముగ వెనుకబడిన భారతదేశపు సమస్యలు వైజ్ఞానిక, సాంకేతిక శాస్త్రముద్వారానే తీరగలవని వీరెరు

గుదురు. కనుకనే విజ్ఞానశాస్త్రమును అభ్యసించుట యెంతో అవసరమని అయితే. దీనితో సమానముగ సంస్కృతాధ్యయనముకూడా అవసరమన్న విషయము వీరు విస్మరించరు. ఈ రెంటి సమన్వయమువల్లనే భారతదేశానికి, సమస్తవిశ్వానికికూడా క్షేమము చేకూడుతుందంటారు.

దేశపు ఆర్థిక యిబ్బందులగూర్చి సన్న్యాసు లెందుకు పట్టించుకోవాలని అడుగవచ్చు. దీనికి ప్రత్యుత్తరమొకటే - భారతదేశములో లౌకికక్షేమానికి, ఆధ్యాత్మికచింతనకు విభేదము లేదు. సత్యము ఒకటే - అది మనము చూచే కోణమునుబట్టి వివిధముగ కనపడుతుంది. భగవద్ధ్యానము లేక బ్రహ్మజ్ఞానమే మానవజీవిత పరమావధియని మన మహర్షులన్నారు. ఈ పరమసత్యాన్ని చేరుకోవడానికే మానవుడు సర్వవిధముల ప్రయత్నము చేయాలి. అయితే అంతమాత్రాన సంసారబాధ్యతలను విస్మరించాలని కాదు. మానవుడు చేసే ప్రతిపని ఈ పరమావధికి దగ్గరగా చేర్చవచ్చు. లేక దూరముగ తీసికొనిపోవచ్చు. సాంఘిక బాధ్యతలను విస్మరించిన వ్యక్తి ఆత్మమోక్షానికికూడా దూరమవుతాడు. కనుకనే మతధర్మము బాగా ప్రబలవలెనంటే, ముందుగా దారిద్ర్యనిర్మూలనము జరగాలి.

ఇంతకుక్రితం పేర్కొన్నట్లు, భగవల్లాభముకొరకు, ప్రయత్నము చేయుటే, రామకృష్ణమఠపు సన్న్యాసుల పరమధ్యేయము. అయినా. వీరు పాఠశాలలు. కళాశాలలు, వైద్యాలయాలు నడిపిస్తున్నారు; వ్యవసాయములో హస్తకళలయందు శిక్షణ నిస్తున్నారు; పత్రికలు నడుపుతారు, పుస్తకాలు వ్రాస్తారు, ఉపన్యాసాలిస్తారు. తమ ఆఫీసుల్లో లెక్కలు చూసుకోవడము, పద్దులు వ్రాయడము, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరపడము చేస్తారు. ఇవన్నీకూడా బహు శ్రద్ధతో చేస్తారు. పనిసామర్థ్యం బాగుగ నున్నవారిగ ప్రతీతి. భగవల్లాభాపేక్షకులను వీనితో నేమి నిమిత్తమని అడుగవచ్చు. ఇవి భగవద్విషయములు కావు; పైపెచ్చు భగవంతుని విస్మరింపజేస్తాయి. విరాగికి యిటువంటి కార్యకలాపాలలో మునగరాదు కదా? సన్న్యాసు లిటువంటి పనులలో మునిగితే, భగవద్ధ్యాన మెలా కుదురుతుంది? దీనివల్ల వారి ఆధ్యాత్మిక పురోగమనమునకు అడ్డురాదా? ఇటువంటిపనులు జేసేవారసలు, ఇల్లు వాకిలి యెందుకు వదలివచ్చినట్లు?

సన్న్యాసులు ఏపని జేసినను భగవదర్చనగ భావించి చేస్తారు. భగవల్లాభమే వారి ధ్యేయము; ఈ పనులు దానికి సోపానములు మాత్రమే. సాధారణముగ సన్న్యాసులు ధ్యానము చేస్తారు, శాస్త్రపురాణాది గ్రంథాలు చదువుతారు, తీర్థయాత్రలు సల్పుతారు. ఇవి చెయ్యకూడదని వివేకానంద స్వాములవా రెన్నడు అనలేదు. కాని. వీనితోపాటు నిస్స్వార్థసేవ చేయుమన్నారు. నిస్స్వార్థసేవకూడా ఒక తపస్సాధనయని వారి అభిప్రాయము. ఈ కలియుగములో ఇదే శ్రేష్ఠమైన పూజావిధాన మన్నారు వారు. తమ పరివ్రాజకకాలములో ఇతర సన్న్యాసులు ఏవిధముగ కాలము గడుపుతున్నది వారు గమనించారు. వీరు కాలము ఇంకా సద్వినియోగము చేసుకొనుటకు వీలుందని వారు అభిప్రాయపడ్డారు. ఏ ఒకరిద్దరు మహాత్ములో అహర్నిశలు జపధ్యానాదికాలు చేయగలరు. ఇతరులు వీనితోపాటు పనులుకూడా చేయాలి, అవి సత్కర్మలయి. నిస్స్వార్థముగ, ఫలాపేక్ష లేకుండ చేస్తే, భగవదర్చనతో సమానమని స్వామి వివేకానందుల అభిప్రాయము. భగవద్దర్శనము అన్నిటికంటె మిన్న; తదనంతరం జీవసేవ చేయుటము శ్రేష్ఠతరము. అవిధముగనే భగవద్ధ్యానమునకు ప్రయత్నించటం మంచిది, అంతకంటె మేలు, నిష్కామకర్మ.

కాని జీవసేవ అతివినయముతోను, ప్రేమపూర్వకముగ నుండాలి. ఒకరికి సహాయము చేస్తున్నానను అభిమానముండకూడదు. ఒకరి సేవచేసే భాగ్యం తనకు దక్కినందుకు, ఆ సేవను ఆవతలి వ్యక్తి గ్రహిస్తున్నందుకు మనము భాగ్యశాలులమని భావించాలి. వారినుండి కృతజ్ఞత నాశించకూడదు. భగవంతుడు సర్వత్ర కలడు. విశేషముగ మానవులందు ప్రకాశిస్తాడు - కనుక మానవసేవయే మాధవసేవ యను భావముండాలి. అధమునికి కూడా గౌరవముతో సేవచేయాలి - వారిలోకూడా పరమాత్ముడున్నాడు. గుళ్లల్లో ఆలయాలలో భగవంతుని పూజించవచ్చు. తోటి మానవుని ప్రేమతోను, గౌరవముతోను సత్కరించినను మనకు అదే ఫలితము దక్కుతుంది.

జీవసేవ యనే భావమునకు వివేకానందునిలో నంకురార్పణ జేసినవారు శ్రీరామకృష్ణులు. ఈ ప్రేమాంకురమే తదనంతరం వటవృక్షమైనది. వివేకానందునికి తొలిలో లౌకికవిషయముల గురించి ఆలోచనే లేదు. తన మోక్షము గురించే ఆలోచించువారు. ఒకనాడు శ్రీరామకృష్ణులు జీవితపుటాశయమేమిటో విస్పష్టంగ వివేకానందులకు తెలిపారు. భగవల్లాభజ్ఞానము కలిగేటట్లు దీవించమని వివేకానందులు శ్రీరామకృష్ణులను వేడించేవారు. ఎప్పటికప్పుడేదో సాకుచెప్పి శ్రీరామకృష్ణులీ విషయము దాటేస్తువచ్చారు. ఒకదినము వివేకానందులు, నవేమిరా అన్నారు. శ్రీరామకృష్ణులకు చికాకు కలిగినది. "ఛీ! కేమిటి కావాల

న్నారు. తాను యెల్లప్పుడు సమాధిస్థితిలో నుండునట్లుగ దీవించమన్నారు వివేకానందులు. శరీరధ్యాసయే వుండ కూడదన్నారు. ఈ శరీరమును నిలుపుకోవడానికి అప్పు డప్పుడు క్రిందిస్థాయికి దిగివచ్చి యేదో కొంచెము భుజి స్తాను. భగవల్లాభమును గురించియే బోధిస్తు, తాము యెల్లప్పుడు సమాధిస్థితిలో నుండు శ్రీరామకృష్ణులీ విష యము విని సంతోషించవలసినది. కాని వారికి చాల కోపము వచ్చినది. "ఛీ! సిగ్గుచేటు. నీవేదో ఘనకార్యము చేపట్టుతావనుకొన్నాను. నేను పొరబడ్డాను. నీ మోక్ష మొకటే కోరుకుంటున్నావు. నీవును యితరులవలె స్వార్థ పరుడవు; అన్నారు. "నీవు జనమార్గములో మఱ్ఱిచెట్టువలె నుంటావనుకొన్నాను. మార్గాయాసమువల్ల, ఎండవల్ల అలసి సొలసినవారికి ఆశ్రయమిస్తావనుకొన్నాను. కాని, నీలో కూడా యితరులవలె స్వాపేక్షయే కాని లోకుల క్షేమముకొరకు చింతలేదు" అన్నారు శ్రీరామకృష్ణులు.

ఈ చీవాట్లు వివేకానందుల మనస్సులో చెరగని ముద్ర వేసుకున్నాయి. తదనంతరకాలములో వారు ఆకలిగొన్న ఒక కుక్కకు తిండిపెట్టడానికి కోటిజన్మలెత్తవలసి వచ్చి నను సిద్ధమే నన్నారు.

ఇది పైపై మాటకాదు. స్వానుభవముచేత కలిగిన భావము. హిందువుల అభిమతమేమిటంటే, ఆధ్యాత్మిక సాధన ఒక దశను చేరినప్పుడు, గొప్పబీద, మంచిచెడు, నీచోన్నతములను భావములన్ని నశించిపోతవి. ఈ విష యము ప్రస్తావిస్తు శ్రీరామకృష్ణులు యిట్లనేవారు: "కొండ శిఖరమును చేరినపిదప, క్రిందనున్నదంతా సమానముగ, ఎత్తుపల్లములు లేనట్లుగ కనపడుతుంది. ఆధ్యాత్మికోన్నతిని పొందినవ్యక్తి భావముకూడ నంతే 'ఒకటే' తప్ప 'వివిధ ములు' కానరావు. ఎవరు దుఃఖించినను అది తనదుఃఖమే. అట్లే సుఖము, సంతోషము మొదలైన భావములుకూడ." ఇది శ్రీరామకృష్ణుల జీవితములో నక్షరాల జరిగినది. ఒక సారి ఒక పడవ సరంగు తన తమ్ముని కొట్టగ, శ్రీరామ కృష్ణులు తమను కొట్టినట్లె బాధపడి, కెవ్వున కేకవేసినారు. వారి వీపుమీద వ్రేళ్లముద్రలు కూడ కనిపించినవి. ఇతరుల సుఖదుఃఖాలలో నిజముగ పాలుపంచుకొనుటకు నిదర్శన మిదే. ఇది ఆధ్యాత్మిక సాధనా శిఖరము. అంతేకాదు. మన సుఖసంతోషముల నితరులకు కూడా పంచిపెట్టాలి. లేకపోతే నీవు దొంగవన్నమాట అని స్వామి వివేకానందులన్నారు.

శ్రీరామకృష్ణ మతంలోని నూతనాంశమేమనగ, భగవ ద్దర్శనకై సాధన చేయుటతోపాటు మానవసేవ కూడ చేయాలని వారు బోధిస్తారు. నీవు పరమాత్మవు కమ్ము; ఇతరులనుకూడ పరమాత్మునివలె చూడుమని వివేకానందు లన్నారు. రామకృష్ణమఠమువారీ బోధనే పాటించుటకు ప్రయత్నిస్తారు. భగవద్దర్శనమే పరమధ్యేయము. జీవసేవ ఈ గమ్యానికొక మార్గము.

ఈ రెండింటినీ సమానముగ నిర్వహించుట సాధ్యము కాదని కొందరి వాదన. అదేదో పాశ్చాత్యభావమును వివేకానందులు సంతరించుకొన్నారంటారు వీరు. వారా దేశములు సందర్శించినపుడు వారి సాంఘికసేవా కార్య క్రమములచేత ప్రభావితులయ్యారు. ఇటువంటివి మనకు లేకపోవటమే వారికి బాధ కలిగించియుండవచ్చు. కనుక, ఇటువంటి సేవా కార్యక్రమాలు మన దేశములో కూడా మొదలుపెట్టాలని వారు తొందరపడ్డారు. ఎవరిచేత ఈ పనులు చేయించాలో తెలియక, సన్న్యాసులనే యిది మొదలుపెట్టమన్నారు. కాని దానికొక ఆధ్యాత్మికత లేక పోతే వ్యర్థమని వివేకానందులకు తెలుసు. కనుకనే జీవసేవ వ్యక్తి ఆధ్యాత్మికోన్నతికి యేవిధముగ తోడ్పడ గలదని వారు గట్టిగ చెప్పారు.

సేవా కార్యక్రమాలు రామకృష్ణమఠము వారి కార్యక్రమ ములలో నొక ముఖ్యాంశమైన పిదపకూడా చాలా సంవ త్సరాలవరకు, దీనివలన ఆధ్యాత్మిక ప్రగతి జరుగుతుందా యన్న సందేహము చాలామందికి నుండింది. భారతీయ సన్న్యాసధర్మమునకు, దీనికి పొంతనలేదని మఠములో చేరిన సన్న్యాసులే భావించారు. ఇది శ్రీరామకృష్ణ యుప దేశములకే విరుద్ధమని కొందరన్నారు. ఈ విధముగ భావిం చిన వ్యక్తి ఒకరు ఒకసారి వారణాసికి వెళ్లారు. అక్కడ ఆసుపత్రిలో సన్న్యాసులు రాత్రింబవళ్లు రోగోపచారములు చేయుటయు, అంత్యజులు కూడా చేయనొల్లని పనులు చేయుటయు చూసి విభ్రాంతపోయారు. ఇదంత శ్రీరామ కృష్ణుల యుపదేశములకు విరుద్ధమన్నారాయన. ఆ వ్యక్తి మీద సన్న్యాసులకు గౌరవము మెండు. కనుక, ఈయన చెప్పుతున్నదని నిజమే కాబోలునన్న సందేహము కలిగి నది. ఆ సమయములో మాతృమూర్తి శ్రీ శారదాదేవిగారు వారణాసిలోనే యుండిరి. వారు శ్రీరామకృష్ణుల నందరి కంటె మిన్నగ నర్థముచేసికొన్నారు కాబట్టి, సన్న్యాసులు సందేహనివృత్తికై వారివద్దకు వెళ్లారు. నిస్స్వార్థ, నిష్కామకర్మ ఆధ్యాత్మిక ప్రగతికి తప్పక ఒక సాధనమే నని ఆవిడ నిక్కచ్చిగ చెప్పారు. ఇది శ్రీరామకృష్ణుల యుపదేశములకు అనుగుణముగనే యున్నదని కూడా ఆవిడ అన్నారు. వారు ఆ ఆసుపత్రికి వెళ్లి, కొంత ధనము విరాళముగ నిచ్చారు. దీనితో వాదోపవాదములన్ని సమసి పోయినవి.

ఇది శ్రీరామకృష్ణుని భావములకు విరుద్ధము కాదన డానికి యింకొక్క ఉదాహరణము. శ్రీరామకృష్ణుని మధురబాబుతో తీర్థయాత్రలకు బయలుదేరి దేవఘడ్ చేరు కున్నారు అప్పుడు దేవఘడ్‌లో కరువుకాటకములు తాండవ మాడుతున్నాయి. పేదప్రజలందరికి అన్నము పెట్టించవలసి శ్రీరామకృష్ణులు మధురబాబును కోరినారు. మొదట్లో బాబు వెనుకంజవేసినను, శ్రీరామకృష్ణుని ఒత్తిడిని కాదన లేక ఒప్పుకొనవలసియే వచ్చినది.

పై సంఘటనద్వారా, శ్రీరామకృష్ణుని ఆకలిబాధలచే అలమటిస్తున్నవారిపై నెట్టు సానుభూతి చూపేవారో మనకు తెలియవస్తుంది. సదా భగవద్ధ్యానపరులైనను, జీవుల కష్టాలను ఉపేక్షగ నుండలేదు. తిండిలేని మని షికి భగవద్విషయములు చెప్పిన యేమి లాభమనేవారు. కనుక, వీరి యుపదేశానుసారము నడచుకునేసన్న్యాసులు యితరజీవుల కష్టాలనుజూచి ఊరకనే యెట్లు ఉండగలరు? అందుకే జీవసేవనుగురించి అంత గట్టిగ చెప్పారు స్వామి వివేకానంద. ఇట్లు మాట్లాడటములో వారు గురువుల అడుగుజాడలను మాత్రమే అనుసరించారు. రామకృష్ణ మఠమువారుకూడా అదే చేస్తున్నారు.

జీవసేవ తమ కార్యక్రమములలో నొక ముఖ్యాంశ మైనను, ప్రాంతీయావసరములనుబట్టి దీని రూపము మారుచు నుంటుంది. భారతదేశములోను, ఆసియాఖండములోని యితరదేశములందు వారు విద్యావైద్యసౌకర్యముల నంద జేస్తున్నారు. పాశ్చాత్యదేశములలో సాంస్కృతికాధ్యా త్మిక బోధనాకార్యక్రమములను చేపట్టినారు. అనతికాల ములో ప్రాచ్యదేశములకుకూడా విద్యావైద్యసహాయములు అవసరపడవని అశిద్దాము. ప్రభుత్వాలే వాటిని పూర్తిగ చేపట్టవచ్చు. అప్పుడు ప్రాచ్య పాశ్చాత్యదేశాలు రెండిం టిలోకూడా ఆధ్యాత్మిక, సాంస్కృతిక విలువలను పెం పొందించుటకు ప్రయత్నములు చేయవచ్చు.

రామకృష్ణమఠమునకు కొన్ని ప్రత్యేకమైన ఆలోచనా సరళు లున్నాయి. ఉదాహరణకు, వివేకానందులవారు చెప్పి నట్లు, ప్రతిమానవునియందు పరమాత్మ గర్భితమైయున్నదని అంటారు. ఇది యితరదేశముల వారికొక వినూత్నమైన భావము. భారతదేశములో నుద్భవించిన ఈ భావము, ఈ దేశములోనే చాలామందికి తెలియదు; తెలిసినవారు దానిని కార్యాచరణలో పెట్టను లేదు. ఇది సరిగా గ్రహించిననాడు మానవులమధ్య స్నేహబాంధవ్యాలు యెంతగానో మెరుగు పడుతాయి. ద్వేషవిద్వేషములు తొలిగిపోతవి. అందరి మధ్య స్నేహము, ఒకరిపట్ల నొకరికి గౌరవము పెరుగు తవి.

ఇంకొక భావము, మానవసేవయే మాధవసేవ యని తెలిసికొనుట. భగవంతునియెడల చూపు వినమ్రత, భక్తి మానవునిపట్లకూడా చూపగలిగితే ఈ ప్రపంచమే వేరుగ నుంటుంది. సహనమునుగూర్చి శ్రీరామకృష్ణులు పదే పదే చెప్పేవారు. రామకృష్ణమఠమువారు దీనిని యెల్లప్పుడు పాటిస్తూనే యున్నారు. మతవ్యవహారములలోనేగాక, ఏ విషయములోనైనను సరే ఘర్షణకు తావు కలిగినచో దానిలో సహనత చూపుతారు. నేడు మనదేశంలో భాష పేరిట, మతముపేరిట, ప్రాంతీయ రాజకీయములందు యెన్నో ఘర్షణలు జరిగినను, వాటిలో వేలాదిజనులు పాల్గొన్నను, రామకృష్ణమఠమువారు వీటన్నిటికిని అతీత ముగ నున్నారు. ఈ మఠములో వివిధరాష్ట్రములనుండి, వేరువేరు దేశములనుంచి వచ్చి చేరినవారున్నారు. వారం దరు సమైక్యభావముతోనుండి, తమ ఆశయములను విడ నాడక, తమచుట్టు యెంత ఘర్షణ జరుగుతున్నను, వాటికి అతీతముగనుండి తమవిధుల తాము నెరవేరుస్తున్నారు. ఈవిధమైన సర్వాతీతభావము, సహనశీలత వర్తమాన కాలములో ఎంతైనా అవసరము. మానవసౌహార్ద్రతను ఛిన్నాభిన్నముచేసే ఈ సందర్భములలో రామకృష్ణమఠ సన్న్యాసుల ప్రవర్తన ఉద్రిక్తతను కొంతవరకైన తగ్గించ గలుగుతుంది. విశ్వశాంతికి సౌహార్ద్రతకి వీరు చేసే సహాయమిది.

ఏ మతస్థులతోనైనా శ్రీరామకృష్ణుని కలిసిమెలిసి యుండేవారన్న విషయము జగద్విదితము. వీరు తమలో తాము కలహించుకొనేవారు. కాని, శ్రీరామకృష్ణు లెవరి తోను కలహించుండేది కాదు పైగా. వారందరినీ దగ్గరగ తీసుకునచ్చుటకు ప్రయత్నించేవారు, ఏ సందర్భములో నైనను యథార్థమైన ఆధ్యాత్మికత కనపడినచో అది విచిత్ర మైన ఆచారముగ కనపడినను, దానిని సగౌరవముతో స్వీకరించేవారు. ఏది లోకువ కాదు అనేభావము వారి కుండేది.

వివేకానందులకీ భావముండుటవల్లనే పాశ్చాత్యదేశము లలో నెచటకు వెళ్లినను వారు జనప్రియులైనారు, ఎన్నో మార్లు హిందుమతమును భారతదేశమును కాపాడవలసిన

భారము వారిమీద పడేది. చాలా గట్టిగ వాదులాడేవారు. కాని యెట్టి సందర్భములోను యితరులను తూలనాడలేదు. వారికొక కులము లేదు. మతము లేదు. బహుశ ప్రత్యేకమైన జాతీయభావముకూడ లేకపోవచ్చు. వారు మానవుని విశ్వజనీనమైన సౌగుణ్యమునకు ప్రతినిధులు. హైందవమునుగురించి మాట్లాడినప్పుడు, ఏవిషయములు సర్వమత సమ్మతముగ నుండునో, అవియే మాట్లాడువారు. మతము మార్పిడి చేయించవలెనను ఉద్దేశ్యమే లేదు. క్రైస్తవులు వరిష్ఠులయిన క్రైస్తవులు కావలెనని, మహమ్మదీయులు వరిష్ఠులయిన మహమ్మదీయులు కావలెనని, హిందువులు వరిష్ఠులయిన హిందువులు కావలెననియే వారి కోరిక. ఏ మతమునకు చెందినను, ఏ రాజకీయసిద్ధాంతములను పాటించినను, ఆ వ్యక్తిజీవితము మెరుగుపరచవలెనని వారి తలంపు. అన్ని దేశములమధ్య సౌహార్ద్రత పెంపొందవలెనని వారు కోరినారు. మాకు అన్ని యున్నవి, యితరులవద్దనుండి తీసుకొనవలసిన దేదియు లేదని ఏ దేశము తలవరాదని వారన్నారు. పాశ్చాత్యదేశములనుండి శాస్త్ర సాంకేతికజ్ఞానము భారతదేశము గ్రహించవలసియున్నదనియు, పాశ్చాత్యులు భారతదేశమునుండి ఆధ్యాత్మికత భావమును నేర్చుకొనవలసియున్నదనియు వారు భావించారు. వారు తమ దేశము కొరకు కాక, మానవజాతికోసమే పాటుపడ్డారు. "మానవునియందున్న దైవత్వమునే నేను నమ్ముతా" నన్నవారి వాక్యము, వారిభావమును ప్రతిబింబింపచేస్తుంది తాను సన్న్యాసి; తాను ప్రత్యేకమయిన దేశమునకు కాని, జాతికి కాని చెందడు. భారతదేశము యొక్క ఆధ్యాత్మిక సంపత్తువలన ఈ దేశమంటే వారెక్కువ ప్రేమ చూపినారు. ఈ సంపదవలన సర్వప్రపంచమునకు యోగక్షేమములు చేకూరగలవని వారి అభిప్రాయము. భారతదేశపు సంక్షేమానికే కాక యావత్తు విశ్వము యొక్క సంక్షేమమునకై ఈ భారతీయ ఆధ్యాత్మికసంపత్తి నాశనము కాకుండా చూడాలని వారి తపన.

రామకృష్ణమఠపు సన్న్యాసులు, మేము ప్రపంచపౌరులమనే భావముతోనే పనులు చేస్తారు. వారు లోకములో నలుదిక్కులనున్నారు. ఎక్కడున్నను పరాయిదేశములో నున్నట్లు భావించరు. వారి విశాల దృక్పథము, ఆ దేశపు సంస్కృతిని స్వీకరించే ఔదార్యము చూచి ఆ ఆ దేశపు ప్రజలు వారిని సన్మానిస్తారు. ఇతరులకు తెలియని విషయములు తాము తెలుపగలమను బడాయి భావము వారిలో కనపడదు. భారతీయ సనాతన ధర్మమును గౌరవ, వినయములతో యితరులకు చెప్పుతారు. ఆ చెప్పే విధానము యితరుల అభిమానమునకు దెబ్బకొట్టినట్లుండదు. అవతల వారు, తమకు నచ్చినవి ఎన్నుకుంటారు. ఇతరులకు నేర్పేటప్పుడు వారినుండి వీరెన్నో నేర్చుకుంటారు. సేవయే వారి ధర్మము అది స్వార్థరహితమైన సేవ. వారి ధ్యేయము యొక్కటే: పరమాత్మ తత్త్వము తాను తెలుసుకోవాలి, యితరులు కూడ తెలుసుకోగలగాలి.

పైన చెప్పినరీతిన, భావములోను చేతలలోను కూడా రామకృష్ణమఠపు వ్యవహారము మునుపటి సన్న్యాసాశ్రమములనుండి భిన్నముగనున్నది మనదేశపు చరిత్రలో నింతకుమునుపు సన్న్యాసులెవ్వరును, సమాజములోని వ్యత్యాసములను రూపుమాపుటకు ప్రయత్నము చేయలేదు. ఈ విధముగ కులతత్త్వము, జాత్యభిమానము భాషా దురభిమానములకు అతీతముగ నుండలేదు. ప్రజాసంక్షేమమునకై ఇంత దీక్షతో, నిర్విరామముగ కృషి చేయలేదు. మానవులందరిని సమైక్యభావముతో చేర్చుటకు యింతకు మునుపు యెవ్వరు పాటుపడలేదు.

తెలుగుసేత: డాక్టర్ కమల జయరావు

శ్రీరామకృష్ణ మఠం, మద్రాసు-4. అక్టోబరునెల విశేషకార్యక్రమం

2 వ తేది శనివారం	శ్రీశ్రీ లక్ష్మీపూజ (సాయంకాలికా రాత్రికానంతరం)
16 వ తేది శనివారము	శ్రీ శ్రీ కాళీపూజ (,,)
29 వ తేది శుక్రవారము	శ్రీ సుబోధానంద జయంతి
31 వ తేది ఆదివారం	శ్రీ విజ్ఞానానంద జయంతి
13 వ తేది బుధవారం 28 వ తేది గురువారం	ఏకాదశి దినములు

పాతాళంలో పరమహంస

(బలిచక్రవర్తి కథ)

తేజోశరీరం గల దైత్యగురువు శుక్రాచార్యుడు దానవరాజు బలినిచూశాడు. బలి మౌనియై ధ్యానమగ్నుడైయున్నాడు. సంసార రూపభ్రమనుండి రహితుడై నిశ్చలుడై యున్నాడు. స్థిరబుద్ధిగలవాడై, ప్రసన్నచిత్తుడై విశుద్ధపరమపదాన్ని పొంది యున్నాడు. అతిశయశాంతిమయ పరమానందంలో విలీనుడైపోయాడు. నిర్వికార పరమపదంలో విశ్రమిస్తున్నాడు. చిత్తభ్రాంతినుండి సర్వదారహితుడై సచ్చిదానందసాగరంలో కరిగిపోయాడు.

శుక్రాచార్యునికి బలి పొందిన స్థితిని చూసి మహదానందం వేసింది. బలిని చూడ వచ్చిన దానవులను, తదితరులనందర్ని ఒకమారు పర్యాలోకించాడు.

"దానవుల్లారా! మీ చక్రవర్తి గూర్చి ఆందోళన పడకండి. ఇతని అజ్ఞానయుక్తభ్రమ తొలగిపోయింది. తన స్వయంప్రకాశము ఇతనికి లభించింది. నిర్వికల్ప సమాధిలో పరమానందాన్ని అనుభవిస్తూ, జన్మజన్మాంతరాల నుండి ఎదురుచూస్తున్న చిరవిశ్రాంతిలో సుఖిస్తున్నాడు. మీ రెవ్వరితనికి ఎలాంటి విఘ్నం తలపెట్టకండి. సమయం వచ్చినప్పుడు స్వయంగానే జాగృతుడౌతాడు. మీరిక వెళ్ళండి. రాచకార్యాలనన్నిటినీ సక్రమంగా మీరే నిర్వహించండి. మీ చక్రవర్తి ఒక వేయిసంవత్సరాల తర్వాత సమాధిస్థితినుండి జాగ్రదవస్థలోకి వస్తాడు."

దైత్యులకు, నాగులకు, గ్రహాధిపతులకు, దేవసమూహాలకు, పర్వతాధిష్ఠాతృదేవతలకు, దిక్పాలకులకు, వనచరజీవాలకు, గగనచర ప్రాణులకు అందరికీ, మనుష్యులకు కూడ గురుదేవుని వచనాలు సంతృప్తిని కల్గించాయి. బలి ఏలుబడిలోనున్న ప్రాణులన్నీ సంహార్షంగ తమ తమ నెలవులకు వెళ్ళిపోయాయి.

దైత్యగురువు, బలిచక్రవర్తిని ప్రేమ మీర ఆప్యాయతతో తిలకించాడు. అంతక్రితమే బలి ఒకమారు తనను స్మరించాడు; పరమాత్మ ధ్యానంలో ఉన్న తనకు తన శిష్యునిస్థితి అవగతమయింది. బలి తత్త్వజ్ఞానాన్ని అభిలషిస్తూ తనను స్మరించాడని తెలిసి శుక్రాచార్యుడు వెంటనే అతని చెంతకు వెళ్ళి ప్రత్యక్షమయ్యాడు. బలిచక్రవర్తి అతన్ని తగిన విధంగా సత్కరించి, అత్యంత విలువైన ఆసనాన్ని సమర్పించాడు. ఆచార్యుడు విరాజమానుడు కాగానే, నమ్రతతో బలిగురుదేవులకు నమస్కరించాడు.

"భగవాన్! దయతో నన్నుగ్రహించండి. మహామోహాన్ని కల్గజేసే ఈ భోగాలంటే నాకు విరక్తి పుడుతుంది. ఈ మోహాన్ని నాశనం చేసే జ్ఞానం నాక్కావాలి. ఆ పరమ తత్త్వయుత జ్ఞానమేదో, కృపతో సెలవీయండి."

"దానవేంద్ర! సంక్షేపంగా ఆత్త్వం చెబుతున్నాను, విను." శుక్రాచార్యుడు శిష్యుని జిజ్ఞాసకు పరితృప్తుడయిపోయాడు.

"శ్రద్ధగలవారికి చెప్పేబోధ సంక్షిప్తంగా ఉన్నా సరే, దాన్ని వారు గ్రహిస్తారు. శ్రద్ధ లేనివారికి ఎంత చెప్పినా, అది బూడిదలో

పోసిన ఆహుతే (నెయ్యి) అవుతుంది. కనుక శ్రద్ధగా విను. మనకు దృశ్యమానమయ్యేదంతా సచ్చిదానంద ఘనస్వరూపమే; బ్రహ్మమే; చైతన్యమే. ఈ సంసారంలో చైతన్యం తప్ప మరొకటి లేదు. ఈ జగత్తంతా చిన్మయమాత్రం. నీవు, నేను, ఈ లోకమంతా చైతన్యమే. ఇదే సమస్త సిద్ధాంతాల సారం. ఈ చైతన్యం యొక్క విషయాకార కల్పనమున్నది కదా, అదే బంధనం. ఈ విషయాకార వృత్తినుండి రహితుడవు కావడమే ముక్తి. అదే నీ మోహాన్ని నాశనం చేస్తుంది. నీకు చైతన్యస్వరూపమైన పరబ్రహ్మసాక్షాత్కారాన్ని కలుగజేస్తుంది. సర్వదుఃఖాలు నీకు శమిస్తాయి. పరమశాంతి లభిస్తుంది. ఆ విషయాకార రాహిత్యాన్ని సాధించు. చైతన్యాన్ని అనుభవించు. నీ మహామోహం మాయమైపోతుంది.”

శుక్రాచార్యుడు చేసిన బోధ శిష్యుని హృదయంలో ప్రవేశించింది. బలిచక్రవర్తికలా బోధచేసి శుక్రాచార్యుడు గ్రహాలతో నిండిన ఆకాశంలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

శుక్రాచార్యునికిదంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది. సమాధిస్థితుడైన శిష్యునివైపు తృప్తిగా చూశాడు. తానలా వెళ్ళివచ్చేలోగానే బలి సమత్వస్థితిని సాధించటం ఆనందం కల్గించింది. ఆ స్థితిని చూసి, వాస్తవమెరగని దానవులు భయపడిపోయి తనను పిలిచారు కాబట్టి తాను త్వరగా రాగల్గాడు లేకపోతే ఈ దానవులు బలిసమాధికి భంగం కల్గించి యుండేవారే! వారుత్త అజ్ఞానులు; సమాధిస్థితికి మృత్యువుస్థితికి భేదం తెలియనివారు. తమ రాజు చనిపోయాడేమో నన్న ఆందోళనతోనే వారు తనను స్మరించారు. తను రావటం మంచిదే అయింది. ఇక బలికిప్పుడు ఎలాంటి ప్రమాదం లేదు.

శుక్రాచార్యుడు బలిని నిర్వికల్పసమాధిలో వదిలి, యథాస్థానానికి వెళ్ళిపోయాడు.

కాలచక్ర పరిభ్రమణంలో సహస్రవర్షాలు గడిచిపోయాయి. బలి సమాధినుండి క్రమంగా జాగ్రదవస్థలోకి వచ్చాడు.

సమాధిస్థితిలోకి పోయేముందు బలి మనస్సును బాగా మథించాడు. గురుదేవుల బోధ గూర్చి మననం చేశాడు. అతని కాబోధలో వాస్తవమే కన్పించింది. ఇంద్రియాలు, శరీరము, మనసు, ఇచ్ఛ అన్ని చైతన్య స్వరూపాలేనని తోచాయి. అంతస్సులో, బాహ్యంలో, సమస్త భావపదార్థాల్లో, సర్వజగత్తులో చైతన్యమే స్ఫురించింది. చైతన్యం తప్పించి అతనికి మరో యథార్థం తోచలేదు. ముల్లోకాలూ, సర్వదిశలూ, సర్వక్రియలు కూడ చైతన్యంగానే ప్రకాశించాయి. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే అతనికి కేవలం ఒకేఒక సచ్చిదానంద ఘన పరమాత్మ స్వరూపం అనుభవంలోకి వచ్చింది.

“చైతన్య పరమాత్మతప్ప మరోవస్తువు సత్తాయే లేనప్పుడు, ద్వైతానికెక్కడవకాశముంది? ద్వైతమే లేనప్పుడు ఎవరికెవరు శత్రువు, ఎవరికెవరు మిత్రుడూ? ఆ సత్యస్థితిలో రాగద్వేషాలకునికెక్కడిది? మనసుకు, దాని వృత్తులకు తావెక్కడిది? నిజానికి ఆ చిన్మయ పరమాత్మలో వికల్ప కల్పన చేయుట మెలా సంభవం?”

బలిచక్రవర్తి విచారణతో నిమగ్నుడై క్రమ క్రమంగ మనోతీత అవస్థలోకి జారుకున్నాడు.

"నేను సర్వవ్యాపిని; నిత్యానందమయుణ్ని; వికల్ప కల్పనారహితుణ్ని; ద్వైతశూన్యమైన కేవల సచ్చిదానంద ఘనపరమాత్మను. నేను అనంతుణ్ని సూక్ష్మాతి సూక్ష్ముణ్ని. ఈ సుఖ దుఃఖాదులు నన్ను స్పృశించనైనస్పృశించ లేవు."

అలా వివేచన చేస్తూ, ఓంకారంలోని అర్థ మాత్ర'మ్' కారార్థభూత తురీయ పరమాత్మ ధ్యానంలో లీనమయ్యాడు. అతని సంకల్పాలు శాంతించాయి. శంకలన్నీ నశించాయి. ధ్యాత, ధ్యేయ, ధ్యాన రహితుడయ్యాడు. నిర్మలుడై, వాసనాశూన్యుడై, నిశ్చలుడై పోయాడు. సమాధి స్థితుడయ్యాడు. పరమపదాన్ని పొందాడు. అలా; అవిచలనభావంతో, నిర్వికల్ప సమాధిలో ఈ వెయ్యి సంవత్సరాలు గడిపాడు. నేడతనికి తిరిగి సమాధిస్థితినుండి ప్రపంచంలోకి మెలుకువచ్చింది. కనులు విప్పి పరిసరాలను చూశాడు. రాజభవనం, రాజ్యం స్ఫురణకు వచ్చాయి.

"ఈ రాజ్యవైభవ సంపత్తివల్ల నాకేమిటీ ప్రయోజనం?" అని అనుకున్నాడు. అతని అజ్ఞానమంతా నశించిపోయింది. తనకు బంధం మోహం అనేవేవి లేవన్న నిశ్చయజ్ఞానం కల్గింది. ధ్యానం చేస్తేనేం చేయకపోతేనేం; అన్న సర్వాతీతావస్థానుభవం దృఢంగా చేకూరింది.

"నేను చింతారహితుణ్ని సమభావమందు స్థితునై యున్నవాణ్ని ఈ లోకమున్నా లేకున్నా, ఈ భోగాలున్నా లేకున్నా వాటి విషయం నాకవసరంలేదు. భోగాదుల రాకపోకలతో నాకు పనిలేదు. నా వంటూ ఏవీ లేవు. ఏవీ కూడ నేనుకాను. నాకు కర్తవ్యమూ లేదో, అలాగే అకర్తవ్యం కూడా లేదు. నేను కేవలం ఆ పరమశాంతిలో స్థితుడనై యున్నాను."

బలిచక్రవర్తి తన నిజస్వరూపజ్ఞానంలో స్థిరుడై, మెల్లిగా లేచాడు.

"అయినా ఈ రాజ్యపాలన అనే కర్మ ఒకటి ప్రస్తుతమై యున్నది దీన్ని నేనెందుకాదనాలి?"

ఆత్మజ్ఞానమందు దృఢచిత్తుడైన బలి, ఒక నటుని మాదిరిగా వ్యవహారంలో ప్రవర్తించటానికి సంసిద్ధుడైయ్యాడు. వాసనారహిత మనసుతో తిరిగి రాచకార్యాలను చేపట్టాడు. సర్వులయెడల సమవర్తియై పాలన చేశాడు.

ఇలాంటి రాజ్యపాలనతోనే, పూర్వం తత్త్వజ్ఞానం లభించక పూర్వం అతనికి మహా విసుగెత్తిపోయింది. ఆ విసుగులో, అతని మనసు విచలితమైపోయింది. ఇలా ఎంతకాలం శాసనం చేయాలి? తానిలా ఈ త్రిలోకాల భారాన్ని ఎంతకాలం మోయాలి? అని అతను విచారించాడు. ఈ రాజ్యాదిభోగాలు పరిణామంలో నాశవంతములైనవి కదా! వీటివల్ల తనకేమి సుఖం లభిస్తుందనీ! ఏది లభిస్తే, మరేతర వస్తువుల అవసరముండదో, అట్టి పరమ ఉదార అద్వితీయఫలం తనకు దొరికితే బాగుండును కదా! ఈ క్షణ భంగుర భోగాలతో తనకేమి పని!

బలి అలా విచారిస్తుండగా, అతనికి విరోచనుని ఉపదేశము జ్ఞాపకం వచ్చింది. విరోచనుడతని తండ్రి. ఆత్మతత్త్వజ్ఞాన సంపన్నుడు.

"ఆత్మ ఒక రాజు. బుద్ధి అతని మంత్రి. బుద్ధిని గెలిస్తేచాలు సర్వమూ లభిస్తుంది. కాని బుద్ధియుక్తమైన ఈ మనసును జయించటమే కష్టమైనపని. బలప్రయోగంవల్ల అది లొంగదు. దాన్ని యుక్తిద్వారానే లొంగదీసుకోవాలి."

విరోచనుడు పుత్రునికి ఉపదేశిస్తున్నాడు

"కుమారా! సర్వవిషయాల యెడ వైరాగ్యం పూనటమనే యుక్తి ఈ మనసును త్వరగా వశంచేస్తుంది. ఈ యుక్తిని అవలంభించటమెంత కష్టమో, అంత సులభం కూడ. అభ్యాసంవల్ల ఇది సులభంగా పట్టుబడుతుంది. క్రమంగా విషయాలనుండి విరక్తతను సాధించటమే అభ్యాసము. విషయవైరాగ్యం లభించక పోతే ఈ మనసు కల్పించే దుఃఖాలలోపడి మ్రగ్గవలసిందే! శారీరిక బలమెంతున్నా, వైరాగ్య అభ్యాసం సాధించనిదే, ఈ మనసును జయించలేరు."

తనకు శారీరిక జన్మనిచ్చిన తండ్రి, తనకు మృత్యురాహిత్య, జన్మరాహిత్య స్థితి లభించే ఉపాయం చెబుతున్నందుకు, బలికి మహదానందమైంది. బలి జనకుని మాటలు శ్రద్ధగా గ్రహించసాగాడు. విషయ వైరాగ్యమే, మనో నిశ్చలతకు మార్గమని ఎంత సూటిగా చెబుతున్నాడు! నిజానికి తత్త్వబోధ ఇంత సులభంగా ఉన్నప్పుడే కదా సాధకునికి అందు రుచి ఏర్పడుతుంది. దానిలోని పరమసారం అర్థమౌతుంది!

బలి తండ్రి మాటలను క్షుణ్ణంగా తర్కించుకొని నిశ్చయం చేసుకొన్నాడు. ఈ విషయ వైరాగ్యం దృఢం కావాలంటే దానికి మార్గమేమిటీ అన్న సంశయం వచ్చింది.

విరోచనుడది గ్రహించినట్లున్నాడు.

"పుత్రా!" అని పిలిచాడు. "ఆత్మ సాక్షాత్కారం కలిగితేకాని ఈ విషయాసక్తి పూర్ణంగ నశించదు. ఆ సాక్షాత్కారం పవిత్రమైన, తీక్షణమైన బుద్ధిచేత, అత్యుత్తమమైన వివేక విచారాలచేతగాని సాధ్యంకాదు. కాబట్టి నిరంతర అభ్యాసం చేస్తుండాలి. దినంలో [illegible]లు సచ్ఛాస్త్రాల అనుశీలనంలో గడపాలి. తద్వార చిత్తం వైరాగ్యమయం అవుతుంది. మూడవభాగాన్ని ఏకాంతంలో గడపాలి. మనసును సచ్చిదానందఘన పరమాత్మ ధ్యానంలో లీనంచేయాలి. ఇక మిగిలిన నాల్గవ భాగపు దినమున్నది కదా, ఆ సమయంలో గురు సేవాశుశ్రూషలు చేయాలి. శ్రద్ధాభక్తి పూర్వకంగా గురువును సేవిస్తూ, అతని ఆజ్ఞలను పాలిస్తూ గడపాలి."

బలికి యథార్థ తత్త్వం అరచేతిలోని ఉసిరికాయలా సులభగ్రాహ్యమయింది. అతని మనసు వికసించింది. వదనం ప్రఫుల్లితమైంది. మెరిసేకళ్ళతో తండ్రినే తిలకిస్తున్నాడు.

"కుమారా! నిజంగా పుత్రుడవంటే నీవే సుమా! పున్నామనరకం నుండి తప్పించటానికి, పితృలోకాలనుండి పురోగమింపజేయటానికి, నీ పూర్వీకులకు నీ కంటే సత్పుత్రుడెవడు దొరుకుతాడు. కేవలం పెండ్లిచేసుకొని, పదిమంది పిల్లల్ని కని సంసారాన్ని పెంచుకొన్నంతనే పితృదేవత లుద్ధరింపబడతారా? అదెమోగాని సంసారాన్ని పెంచుకొన్నందువల్ల నీవు బాధపడటమేగాక, సంఘ జీవితానికి కూడ భారం కల్గజేసినవాడవుతావు. ఆత్మ విచారణయందాసక్తిగల నీవంటి సత్పుత్రుడొక్కడు చాలు గదా! బంధువులే కాదు, పితృదేవతలే కాదు, సర్వమానవులు కూడ నీలాంటి పుత్రులవల్ల ఉద్ధరింపబడతారు."

విరోచనుడు బలివైపు ఆనందంతో చూస్తూ కాసేపు తన్మయుడైపోయాడు. కొన్నిక్షణాల తర్వాత ప్రసన్నవదనంతో బలికి మరల ఉపదేశం చేశాడు.

"ఈ చిత్తమున్నది చూశావా? ఇదొక పసిపిల్లవానివంటిది. పవిత్రమైన మాటలచేత, యుక్తులచేత, దీన్ని వశం చేసుకోవాలి. అను

మైన శాస్త్రాల అనుశీలనం ద్వార సమాధాన పరచాలి. మృదువుగా, మెల్లిగా, ప్రేమతో, ఓర్పుతో దీన్ని ఓదార్చి ఒడిలోకి చేర్చుకోవాలి. అలాంటి ప్రయత్నం ద్వారానే తప్ప పరమశాంత స్థితి లభించదు. అలా కాక, ఈ చిత్తాన్ని స్వేచ్ఛగా వదిలివేస్తే, అది నీకే ప్రమాదాన్ని కొనితెస్తుంది. అది స్వభావాను సారంగా విషయభోగాలవైపు గంతులేస్తూ పరిగెడుతుంది. ఆ విషయాల్లోనే ఆనందముందని భ్రమించి, వాటినే ఆస్వాదించాలని కోరుకొంటుంది. అలాంటి చిత్తం గల మనుషులకు శాంతి సౌఖ్యం ఎప్పుడూ లభించవు. పరమ తత్త్వజ్ఞానం వారికసలే అందదు. నిస్సీమ నిరతిశయ ఆనందం పొందాలంటే పరమాత్మ తత్త్వ శ్రవణం చేయవలసిందే. మరో మార్గం లేదు."

విరోచను డొక క్షణం ఆగి చూశాడు. బలి శ్రవణంలో లీనమైయున్నాడు.

"సకామభావంతో అనేక కర్మలు చేస్తుంటారు. యజ్ఞాలు చేస్తారు. దానాలు చేస్తారు. తపస్సు చేస్తారు. సుదీర్ఘమైన తీర్థయాత్రాదులు చేస్తారు. వీటి ఉద్దేశం ఒక్కటే, భోగ భాగ్యాలు లభించాలి. లభిస్తాయి; స్వర్గ సుఖాలుకూడ లభిస్తాయి. కాని వారి అంతరంగం, వారి హృదయాంతర్గత చిత్తం ఆశించే శాంతి మాత్రం లభించదు. వారు పరమ శాంతిని కోరే, తప్పుడు మార్గాలను, సకామ మార్గాలను అనుసరిస్తుంటారు. వారికి లక్ష్యం యొక్క గ్రహణ లేకపోవటమే కాదు, సరైన మార్గం కూడ తెలియదు. తమ లక్ష్యం పరమ శాంతి అన్నది మరచి భోగాలసేవనమేనని భ్రమపడతారు. సకామమార్గమే సరయినదని ఎంచి చివరికి అనంతమైన దుఃఖాలవలలో చిక్కుకుంటారు. కుమారా! వాస్తవమేమంటే నిష్కామ కర్మాచరణమే సవ్యమైన పథం. ఈ జపతప యజ్ఞాదుల ముఖ్యోద్దేశం విషయ వైరాగ్యమేగాని, విషయలంపటత్వం కాదు. ఈ విషయ వైరాగ్యాన్ని నిష్కామకర్మల ద్వారా సాధించేందుకు యత్నించాలి. ఆ వైరాగ్యం పరమాత్మ సాక్షాత్కారానికి, పరమశాంతికి దారితీస్తుంది."

బలిలో నూతనోత్సాహం కల్గసాగింది.

"కుమారా! సామాన్యులు ఈ స్థితికి ఎలా చేరాలో ఆ ఉపాయం చెబుతాను విను. సామాన్యులకు ధనాసక్తి అధికంగా ఉంటుంది. వారిని ఆ దశనుండే ముందుకు అడుగులు వేయించాలి. అలాంటి సామాన్యులుముందుగా న్యాయపూర్వక పురుషార్థం ద్వార ధనాన్ని సంపాదించుకోవాలి. ఆ ధనాన్ని శీలవంతులు, గుణవంతులయిన వారికై వినియోగించాలి. సత్పురుషుల సేవకై ఉపయోగించాలి. సత్పురుష సాంగత్యంచేత క్రమంగ శాస్త్రాల యథార్థ సారం గోచరిస్తుంది. అనుభూతమవుతుంది. ఆ పిమ్మట క్రమ క్రమంగ పరమపద స్వరూప పరమాత్మ ప్రాప్తి లభిస్తుంది."

విరోచనుని సుదీర్ఘమైన, సుసంపన్న తత్త్వజ్ఞాన యుతమైన. సులభగ్రాహ్యమైన మహోపదేశం బలిలో పురుషప్రయత్నాన్ని జాగృతం చేసింది. అతణ్ని ప్రబుద్ధున్ని గావించింది.

ఎప్పుడో విన్న ఆ ఉపదేశం బలి మనసును నిశ్చలం చేసింది. ఆ నిశ్చలమైన మనసులో గురుదేవులయిన శుక్రాచార్యులను ధ్యానించాడు. శుక్రాచార్యుడు వెంటనే ప్రత్యక్షమై సంక్షిప్తంగా చైతన్యబోధ చేశాడు. ఆ బోధతో బలి క్రమంగా నిర్వికల్ప సమాధిలో విలీనుడై పోయాడు.

వెయ్యి సంవత్సరాల తర్వాత మరల మేలు కున్నాడు. మేలుకుని సమచిత్తుడై, నిర్వికారుడై తన కప్పగింపబడిన రాచకార్యాలను నిర్వహించాడు.

నిర్వికారుడైన బలికి భోగాభిలాష లేదని, లక్ష్మీపతి విష్ణుభగవానుడు నిశ్చయించుకొన్నాడు. సిద్ధిదాత అయిన ఆ భగవానుడు బలికి ఉత్తమస్థితి ప్రసాదించ దలిచాడు.

బలి, అశ్వమేధయాగానికి పూనుకొని, ఆ మహాయజ్ఞంలో దీక్షితుడై యున్నాడు. ఆ సమయంలో వామనావతారుడైన విష్ణుభగవానుడు ఆ యాగస్థలానికి కేతెంచాడు. భోగాలలో చిక్కి తన భక్తుడు తనకు దూరం కావటం భగవంతుని కిష్టం ఉండదు. తన భక్తునియందు భగవంతునికి ప్రేమ కల్గితే, భగవంతుడతన్ని భోగాల నుండి దూరున్ని చేస్తాడు. సర్వదా తన స్మరణ ధ్యానాలలోనే గడిపేటట్లు చేస్తాడు. తనను లక్ష్యపెట్టని వారికి భగవంతుడు ఈ భోగాలను ఇచ్చి, వారిని దూరంగానే ఉంచుకుంటాడు.

దేవేంద్రుడు భోగాసక్తుడు. అతనికి భగవంతునికన్నా, స్వర్గాధిపత్యమే ప్రధానం అతడెప్పుడు మొరపెట్టుకున్నా, స్వర్గరాజ్యం కావాలనే కాని, భగవంతుడే కావాలని కాదు. అలాంటి వారిని దూరంగా ఉంచాలనే ఉద్దేశంతో వామనరూప భగవంతుడు బలిని యాచించి, విరాట్ స్వరూపంతో సర్వలోకాలను కొలుచుకొని, ఆ జగద్రూప అరణ్యాన్ని ఇంద్రునికిచ్చివేశాడు. బలిని పాతాళరాజ్యంలో అధిష్ఠితున్ని చేసి, తానుకూడ అక్కడే ఉండిపోయి, నిరంతరము భక్తుడైన బలిని కాపాడుతూ ఉన్నాడు.

బలి జీవన్ముక్తుడై బ్రహ్మస్వరూప ఆత్మలో స్థితుడై యున్నాడు. సర్వదా పరమాత్మచింతనలోనే మనసును లగ్నంచేసి, శాంతుడై యున్నాడు. పాతాళంలో ఉంటూకూడ, ఆపత్తిని - సంపత్తిని సమదృష్టితో చూస్తున్నాడు. పూర్ణకాముడై యున్నాడు.

ఈ బలిచక్రవర్తి భవిష్యత్తులో మరల ఇంద్రపదవి చేబట్టబోతాడు. అప్పుడనేక వర్షాలు ఈ లోకాలను పాలిస్తాడు. భావిలో లభించే ఇంద్రపదవి అనే ఆశచేత అతనికి సంతోషం కల్గటంలేదు. అతను సర్వభావాల నుండి అతీతుడై సముడై, సంతుష్టచిత్తుడై యున్నాడు.

తనకు ప్రాప్తించిన భోగాలను అనాసక్తుడై అనుభవిస్తున్నాడు. బలి ఆకాశం మాదిరి తన ఆత్మలో నిత్యస్థితిలో స్థితుడై యున్నాడు.

ఇంతటి పరమహంస, బలిచక్రవర్తి రాబోయే కాలంలో మహేంద్ర పదవినలంకరిస్తాడు. ఆహా! ఆ కాలపు జీవులు ఎంత అదృష్టవంతులయుంటారో కదా!

కథావివేచనము

శ్రీ యోగవాసిష్ఠంలోని ఉపశమనప్రకరణంలో ఈ కథ. సంసారజీవులమైన మనకు ఉపశమనము కల్గిస్తుంది. ఈ వృత్తాంతము 22-29 సర్గల పర్యంతము ప్రయాణం సాగిస్తూ మనలను శాంతచిత్తులను చేస్తుంది.

సృష్టిలోని సర్వజీవాలుకూడ మోక్షగాములై జనన మరణ చక్రములందు పరిభ్రమిస్తున్నాయి. ఆ పరిభ్రమణంలో మానవజన్మ లభించి, వాస్తవ మోక్షసాధనకు కారణమవుతుంది.

మానవజన్మ ఎత్తిన ప్రతిజీవి మోక్షానికి ప్రయత్నిస్తాడని చెప్పలేము. గీతా భగవానుడు చెప్పినట్లు అనేకానేక జనుల్లో ఎవరో ఒకరు దానికై యత్నిస్తారు, ఆ యత్నించే వారిలోకూడ ఎవరో ఒకరు మాత్రమే తీవ్రమైన అభ్యాసం చేస్తారు. అలా అభ్యాసం చేసేవారిలో ఏ ఒక్కరో సిద్ధి పొంది పరమాత్మానందానుభవంలో లీనమవుతారు.

బలి సంసారంనుండి విరక్తుడై జీవితంయొక్క ఉద్దేశమేమిటి అన్న ఆలోచనలో పడ్డాడు. ప్రతిజీవికి ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఇలాంటి విరక్తిజన్యమైన భావం ఉదయించక పోదు. అయితే అది శ్మశానవైరాగ్యంలా క్షణికమైనదైతే, దానివల్ల ప్రయోజనంలేదు. గౌతమబుద్ధునిలా ఆ విరక్తి స్థిరమై యుండాలి.

విరక్తివల్ల వివేచన ఉదయిస్తుంది. తగిన గురువు, అభ్యాసవిధానం లభ్యమవుతాయి. తీవ్రఅభ్యాసంచేత సంసారభ్రమ నశిస్తుంది.

జీవన్ముక్తి పొందటమంటే, సంసారంనుండి తొలగి పోవడం కాదు. దేహమున్నంతవరకు మనమెక్కడికెళ్ళినా సంసారం మనవట్టూతా ఉండనే ఉంటుంది. ఇల్లు విడచి పోలేము. కాని ఇంటిపై ఆసక్తిని త్యజించవచ్చు; ధనాన్ని త్యజించమని ఎవరూ చెప్పరు. దానిపై మమతను త్యజించమంటారు, భార్యాపుత్రులనువదిలి ఏ అరణ్యాలకో వెళ్ళమని ఏ ప్రబుద్ధుడూ చెప్పడు; వారిపైనున్న స్వాభిమతాన్ని, స్వామిపతిత్వాన్ని, అహంకారాన్ని, 'స్వ' కారాన్ని వదిలివేయమంటారు.

ముక్తి మనసుకు సంబంధించింది. శరీరానికి కాదు. శరీరం జడపదార్థం. దానికి ముక్తిబంధనాలేమిటి? మనసుకే బంధనం. దానికే ముక్తి. వింత ఏమిటంటే ఆ మనసే ముక్తికి సాధనం. మనసుతోనే మనసును విముక్తి పరచటం! ఇదే మన ద్రష్టల విశిష్ట ఆవిష్కారం!

గౌతమబుద్ధుడు, శరీరాన్ని ఎక్కడో సామాజిక జీవనానికి దూరంగా తీసుకువెళితే, ముక్తి (నిర్వాణం) లభిస్తుందని భ్రమపడ్డాడు. శరీరానికి ఆహారపానీయా లందించటమే బంధమనుకున్నాడు. శరీరాన్ని సర్వసుఖభోగాల నుండి దూరం చేయటమే మోక్షమనుకున్నాడు శరీరానికే స్వేచ్ఛ అనే విశ్వాసంతో రాజ్యాన్ని, భార్యాపుత్రులను వదిలి, శారీరకక్లేశకరమైన క్షుణ్ణమైన సాధనలు చేశాడు. కాని తద్వార అతనికి స్వేచ్ఛ లభించలేదు. చివరికి ఆ సాధనలు చాలించి, తన సిద్ధాంతంలో, తన నిర్ణయంలో ఎక్కడో లోపముందని గ్రహించాడు. అపిమ్మట బోధి వృక్షంక్రింద స్థిరాసనంలో కూర్చుని ఆలోచించటం మొదలుపెట్టాడు.

మనసును ఏకాగ్రం చేయగానే, అతనికి సత్యం గోచరించింది. ఈ బంధం, ఈ ముక్తి అన్నీ ఈ మనసుయొక్క భావాలే సుమా! ఈ సంసారభ్రమకూడ ఈ మనసు చేసే లీలయే సుమా! అని గ్రహించాడు. ఆ జ్ఞానంతో ముక్తుడై తిరిగి సంఘంలోకి ప్రవేశించి, ఆ సత్యాన్ని వేనోళ్ళ చాటి చెప్పాడు.

కనుక శరీరాన్ని ఎక్కడో దాచిపెడితే ముక్తి లభించదు. మనసును నిర్వాపం చేసుకుంటే ముక్తి లభిస్తుంది. బలి అదే చేశాడు. సత్యదర్శనం అయిన తర్వాత, శరీరాన్ని తిరిగి మామూలు కార్యక్రమాల్లో ప్రవేశపెట్టి, నిర్వాపమనస్సుతో వ్యవహరించాడు.

జీవన్ముక్తి అంటే ఇంతే ఇదేదో అసాధారణవిషయం కాదు. ఇది అత్యంత సులభం. అందరికీ అందుబాటులో నున్నదే. మతదాంభికులు, ధార్మిక వేషధారులు, తమ తమ స్వార్థజీవన వృత్తులకోసం, ఈ సత్యాన్ని కలగాపులగం చేశారు. ముక్తి అన్న పేరు వింటేనే ప్రజలు జడుసుకొనేలా దాన్ని అనేకవిధాల సంక్లిష్టం చేశారు. మోక్షమంటే అదేదో కాషాయధారులకుమాత్రమే సాధ్యం అన్నట్లుగా కొన్ని వివిధకర్మోపాసనలతో సందిగ్ధం చేశారు. ఈ వేషధారులవల్లనే మన సనాతనధర్మం సామాన్యులకు, సర్వజనులకు ఊహాదూరంగా వెళ్ళిపోయింది, తినటంలో దోషం, పడుకోవటంలో దోషం, అడుగుతీసి అడుగు వేయటంలో దోషం. ఇలా తప్పులతడకలతో ఈ మోక్షరసామృతాన్ని ఎవరికీ దక్కకుండా దాచిపెట్టాడు.

ఈ వంచకులను దూరం చేసుకుంటేనేగాని, మన సమాజం, మన సనాతనధర్మం ప్రకాశించవు.

బలిచక్రవర్తి తన యింట్లోనే ఉంటూ, సాధనలు చేశాడు. రాచకార్యాలుకూడా చక్కగా నిర్వహించాడు, మోక్షానికి సంసారం ఏమాత్రం అడ్డుకాదని నిరూపించాడు. అసలు సంసారం అనేది ఒకటుంటే కదా! అది మన మోక్షమార్గానికి అడ్డు రావటానికి? అది కేవలం మనోకల్పితభ్రమ. అదొక నాటకం. పాత్రధారి నాటకాన్ని రసవత్తరంగా నటించినట్లే. మోక్షకామి ఈ సంసారంతో క్రీడించాలి. బలిచక్రవర్తిలా నిర్వికారుడై, ప్రసన్నుడై సంసారంలో ఉంటూనే జీవన్ముక్తావస్థను అనుభవించాలి.

—వచ్చే సంచికలో 'గూడులో ఎవరున్నారు?'

కొంచెం దారి వదలాలి!

శారదాకుమార్

మనమందరమూ నవసమాజంకోసం ఎదురు చూస్తున్నాం. రాబోవు యీ నవత మానవతకు హారతి పడుతుందో, దానవతకు నివాళి చేస్తుందో చూడాలి. దా'నవత'లోనూ మా'నవత'లోనూ 'నవత' వుండటం యాదృచ్ఛికమే కావచ్చు. మార్పు రావాలి, మార్పు త్వరగా రావాలి అని అంతా హైదరాబాద్ ఎక్స్‌ప్రెస్ కోసం ప్లాట్‌ఫాం మీద నిల్చుని ఎదురుచూచినట్లు చూస్తున్నాం, నిజమే. ఏ వేళ బయలుదేరి, ఏ వేళకు చేరుకుంటుందో అది మరీ మన రైళ్ళలాగే.

ఒకటిమాత్రం మనకు తెలుసు. మార్పు రైల్లోనో, విమానంలోనో రాదు. అది కాలి నడకనే వస్తుందని. ఈ సందర్భంలో ఒక స్వాములవారు గుర్తుకొస్తున్నారు నాకు. తన బోధనలోని గొప్పతనాన్ని చెబుతూ, "ఏమండీ, మనం ఢిల్లీకి పోవాలనుకుంటే నడిచిగాని, కారులోగాని, ట్రెయిన్‌లోగాని, విమానంలోగాని పోవచ్చు. ఔనా! అయితే అన్నిటికంటే విమానంలో పోతే ముందుగా ఢిల్లీ చేరుకుంటాం. అలాగే మోక్షానికి అనేకానేక మార్గాలున్నాయి. వీటిలో నేను బోధించే మార్గం వుంది చూశారూ, విమానప్రయాణం వంటిదండీ" అని శెలవిచ్చేవాడు!

ఈ విషయం జ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడల్లా పరమహంస అన్నమాటలు నాకు స్ఫురిస్తాయి. 'దైవసాక్షాత్కారానికి సులభ మార్గాలనేవి లేవు. దాని మూల్యం దానికి చెల్లిస్తేనే అది లభిస్తుంది' అనేవారు ఆయన. కాని కొందరు సాధకులు సదరు సులభమార్గాలనే, అడ్డదారులనే, వెదుక్కుంటూ 'విమాన కాముక్కుచుని, అలసి. అలాగే కునికేస్తారు వున్నచోటనే. ఇలాగే బతుకు తెల్లారిపోతుంది పాపం, వాళ్ళకు.

కొందరు రాజకీయ స్వాములు ఏమి శెలవిచ్చినప్పటికీ సామాజిక అభ్యుదయ సాధనకు అడ్డదార్లు (షార్ట్‌కట్స్) లేవేమో అనిపిస్తుంది. ఈ ప్రయాణం చాల దూరం. ఎక్కడో ఒకచోట అది మొదలుకావాలి. దాని మూల్యమూ దానికి చెల్లించాల్సి వుంటుంది.

ఈ వ్యవస్థ బాగులేదు. దీన్నిలా సంజీవి తాకించి, అమృతం తాగించి, బ్రతికించడం తప్పు అని మనం అనుకుంటే వెంటనే మనం మరోబాటకు మళ్ళాలి. దైనందిన జీవితంలో తెల్లవారి బట్టలు వేసుకుని బజారుకు బయల్దేరినప్పట్నుంచీ మనం ఆ మార్పుకోసం, సువ్యవస్థిత స్థితికోసం పాటుపడాలి. అంతేగాని, నేనూ మార్పు కావాలనేవాణ్ణే అంటే ఒరిగేదేముంది? ముఖ్యంగా, సమాజంలో మార్పు కావాలనుకుంటే సమాజ జీవనాన్ని ప్రభావితం చెయ్యగల భావాలు ప్రచురంగా, నేల నాల్గు చెరగులా ప్రచారం కావాలి. ఇది జరక్కుండా మార్పు, మార్పు అంటూ కంఠశోషపడితే మాత్రం ఆ మార్పు వస్తుందా? భావవిప్లవం రాకుండా, సామాజిక చైతన్యాన్ని కదలించే వేదనా విసుపూ కనిపించకుండా, నవసమాజం ఆవిర్భవించదు.

ఆవిర్భావం అంటే గుర్తొస్తుంది. శ్రీరాముడు కౌసల్య కడుపున పుట్టినా, ఆతల్లి ప్రసవవేదన ఎరుగదట—ఆయన ఆమెకు మనలా జన్మించలేదు, ఆవిర్భవించాడట. అంటే తల్లికి కేకలూ, కన్నీళ్ళూ లేకనే యీ పాపాయి—రాముడు—పుట్టాడు. కాని మనం అందరం

కోరే మార్పు యిలా ఎన్నటికీ ఆవిర్భవించదు; ఆకాశంలో నుంచి వూడిపడదు. చైతన్యవంతులైన యువకులేగాక, ప్రగతికాములూ, పురోగమనశీలురూ అయిన అన్ని వయస్సుల్లోనూ వున్న మేధావి 'యువకులు' ఈ మార్పు మహారథాన్ని తలా ఒక చెయ్యివేసి ముందుకు లాగాలి.

వేలాదిసామాజిక సమస్యలకు రాజకీయవాదులు మాత్రమే పరిష్కారం కనుక్కోలేరు అంటుంది చరిత్ర. రాజకీయాలనేవి సంఘంలో మార్పుకు పనికిరావని కాదు సమాజంలో ఆర్థికపరమైన పరివర్తనం సాధించగలవి బహుశా రాజకీయాలు మాత్రమే. కాని సంఘంలో సంస్కరణ సాధించడానికి రాజకీయవాదులు మాత్రమే చాలరేమో! రాజకీయ జీవితంలో మనిషి ఎలా అడుసులో కూరుకపోతున్నాడో పదవి అనే రంభను పరీరంభం చేసుకునేందుకు ఎలా విరహంలో కొట్టుకుంటున్నాడో—ఒకసారి ఆరంభను అనుభవించడం ఆరంభించాక దాన్ని వదల్లేక, నానాగడ్డికరిచి విడాకుల్లేకుండా చూచుకుంటున్నాడో చూస్తూ—చూస్తూ—యీ రాజకీయాలతోనే యీ రాజకీయవాదులే — సమాజాభ్యుదయానికి క్రొత్త పాదులు తవ్వి, క్రొత్త అంట్లు తొక్కి, క్రొత్త పండ్లు కాయిస్తారని అనుకోలేంస్మీ.

రాజకీయవాదుల్లో మేధావులున్నారు. అట్లాటిపెద్దలు వాళ్ళగద్దెలు వాళ్లు భద్రపరచుకుని, నల్గురినాల్కలమీద వుంటారు. వారిని గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పేదేమీ లేదు. కాని, ఏ రాజకీయాల జోలికీపోకుండా ఏ యిజాల కౌగిట్లోనూ నలక్కుండా స్వస్థంగా వున్న పెద్దలెవరైనా వుంటే—పిన్నలైనా ఎవరైనా వుంటే—వాళ్ళు వానపాముల్లాగ నమ్రంగా వుండిపోతున్నారేమో, యీ దేశంలో. వీళ్లు నిజంగా నమ్రతవల్ల కలుగులోంచి వెలుగులోకి రారో, లేక, లేచి నిలబడి చెప్పదల్చింది చెప్పేసే సామర్థ్యం కొరవడిందో—అసలు, సమాజం పట్ల వీళ్ళకు బాధ్యత ఒకటున్నదనేదే ఎరుకలో లేదో! ఇవన్నీ ప్రశ్నలే. మరి ఏవీజవాబులు?

మేథ్యూ అర్నాల్డ్, 'మధురిమ, మహాస్యో' అనే వ్యాసంలో భావదాస్య విముక్తి (ఇంటలెక్చుయల్ లిబరేషన్) గురించి చెబుతారు.

భావదాస్యానికో చక్కని చిన్న వుదాహరణ మీకు చెబుతాను. మా ఆవిడ పుట్టింటికి పోయి వుంది. నేను తీసుకరావడానికి వెళ్లాను. ప్రయాణానికి సిద్ధమై మా వూరికి బయలుదేరుతున్నాం. మా ఆవిడ బామ్మగారు సాక్షాత్తూ వాళ్ళింటి సుప్రీంకోర్టు. 'యీవేళ బయల్దేరకూడదు, వూరుకోండి, రేపు పోవచ్చు' అన్నది. ఆమె అలాగే అంటూ వుంటుంది. ఎందుకమ్మా అని ఖర్మగాలి మనం అడిగినా, 'మీకు తెలీదూ అంటే వినరేం. కూడదన్నాను, అంతే', అని వూరుకుంటుంది. ఆ బామ్మగారంటే మా ఆవిడకు ప్రాణం. బామ్మగారి తర్కం వుందే అదంటే నాకు ప్రాణాంతకం. మీకు తెలీదన్నాను కదా అంటే ఓహో మాకు తెలీదు కామోసు అనుకుంటూ వూరుకోవటం మామూలుగా జరిగేది. ఈసారి మాత్రం నా పనితొందరవల్ల బామ్మగారి ఆజ్ఞకు వ్యతిరేకంగా — మా ఆవిడకు యిష్టం లేకున్నా—యిద్దరం బయల్దేరాం. రైలుటైముకు రావడమనే శుభశకునం దగ్గర్నుంచీ, సామాన్లన్నీ క్షేమంగా కొంప చేరేదాకా అన్నీ శుభంగానే జరిగాయి. ఆ వచ్చిన ఏడో నెలల్లోనే మా ఆవిడను పురిటికని అత్తారింటికి తీసుకెళ్లారుకూడా!

అప్పుడు తెలిసింది బామ్మ నీకు తెలియదంటే నేను నాకు తెలియదు కాబోలనుకోవడం నిజంగా తెలియని తనమే కాకుండా తెలివి మాలినతనం కూడా అని.

భావదాస్యమనేది బామ్మగారికయినా, భగవద్గీతకయినా, ఒకటే. అంటే భగవద్గీతా, బామ్మగారూ ఒకే ప్రామాణికతతో వున్నారని కాదు. అనూచానంగా వస్తున్న విలువల్ని బామ్మగారి అధారిటీగా తీసుకోకుండా సమకాలీన సమాజానికి ప్రయోజనకరంగా అన్వయించేటట్లు వ్యాఖ్యానించుకోవడం ఎంతో ముఖ్యమైన కర్తవ్యం. ఇలా వ్యాఖ్యానించిన మనుషుల్ని Intellectual liberators గా సమాజం గౌరవిస్తుందంటాడు ఆర్నాల్డ్.

మచ్చుకి, భగవద్గీతలోని యజ్ఞం అన్న పదానికి పని - స్వధర్మం - అని అర్థం చెప్పారు స్వామి వివేకానంద. ఆఫీసుల్లోనూ, ఫ్యాక్టరీల్లోనూ పొలాల్లోనూ, మనిషి నిర్వర్తించే స్వధర్మ విహితమైన కర్మను యజ్ఞం అన్నారాయన.

'Work is Worship' పనీ, పూజా ఒకటే అన్నారు. యజ్ఞమంటే అగ్ని, సమిధలూ, ఋత్విజులూ మనకు గుర్తుకువస్తే—వాటినుంచి మనం పారిపోతాం అని స్వామిజీకి తెలుసు. మారుతున్న సంఘానికి చేరుతున్న విలువలకు స్థానం కల్పిస్తూ, శాశ్వతమైన సత్యాలకు మనం క్రొత్త వ్యాఖ్యానం చెప్పుకోవాలి. ఇదే మేధావుల కర్తవ్యం.

గాంధీజీ కూడా యీ కర్తవ్యాన్ని గొప్పగా నిర్వర్తించారు. ఆయన కేవలం నిరాహార దీక్షలు చేస్తూ కూర్చున్నారనడం సరికాదు. భారతీయుల జీవనాడుల్లో జీర్ణించుకపోయిన ఆధ్యాత్మిక విలువలను చేరువకోణం నుంచి దర్శించి మన జనానీకానికి మూరు మనసు కల్గించారు. సత్యాగ్రహాన్నీ, సహాయ నిరాకరణోద్యమాన్నీ అస్పృశ్యతా నిరోధాన్నీ బాపూజీ రూపొందించడం పాత ఆధ్యాత్మిక విలువలకు క్రొత్తరూపాన్ని తాపించడమే. అప్రవక్త ప్రమేయంలేని స్వాతంత్ర్యసమరాన్ని భయం భయంగా నేను వూహించినప్పుడు ఆనాటి కిరాతక శ్వేతముఖులు భారతదేశ చరిత్రను మొన్నటి బంగ్లాదేశ్ చరిత్రకు మల్లేనే కన్నీటిమడిలోనూ, నెత్తుటి వరదలోనూ ముంచి వేసేవారేమో అనిపిస్తుంది. ఆయన ఎందరో అభిమన్యులనూ, అశ్వత్థామలనూ, సమరోత్సాహం నుంచి నిరోధించి సరికొత్త భారత యితిహాసం సృజించారు. బాపుజీ సత్యకాముడు. తన సత్యాన్వేషణకు అంగభూతమైనవే ఆయన మహోద్యమాలు. అలా అని ఆయనే అన్నారు. రాజకీయ దాస్యంనుంచే కాక భావదాస్యం నుంచి కూడా మనజాతి విముక్తం కావాలని ఆశించారు. అందుకే గాంధీజీ జాతిపితయేగాక జాతిగురువు Mentor of the Nation. కూడా, కేవల రాజకీయ నాయకుడుగా యీ స్థానం ఆయనకు దక్కేదికాదు.

దానవతను సమాధిచేసి, మానవతకు పునాది వేసేనవత సమాజంలో ప్రతిష్ఠింప బడాలంటే రాజకీయవాదులుగానట్టి మేధావులు కళ్లు నులుపుకుని లేచిరావాలి. రాజకీయవాదులు వాళ్ళకు కొంచెం దారి వదలాలి.

మందు

చిన్మయ చైతన్య

ఒకప్పుడు శ్రీకృష్ణుని పట్టపురాణులలో అహంకారం తలయెత్తింది. పరబ్రహ్మస్వరూపుడైన శ్రీకృష్ణభగవానుడిని మేమే నిరంతరమూ సేవిస్తున్నాం. సదా ఆయన సాన్నిధ్యంలోనే ఉంటున్నాం ఏపనిచేస్తున్నా ఆయన ధ్యానంతోనే ఉన్నాం భక్తశిరోభూషణాలం మేమే కదా, అన్నభావం వారికి తెలియకనే వారిలో అంకురించి చిగుళ్ళు తొడగసాగింది.

అందరి హృదయాలలోనూ అలరారి ఉండే శ్రీకృష్ణుడికి తెలియనిదేముంది? ఇది కూడా తెలిసిపోయింది. భక్తజనమందారుడైన శ్రీకృష్ణుడు తన భక్తులలో లోపాలను సహించి ఉండగలడా? వెంటనే దానికి నివారణోపాయం ఆలోచించాడు

ఆయనకేదో వ్యాధి కలిగింది. భగవంతుడికి కలిగే వ్యాధిని ఎవరు కనుక్కోగలరు? దేవవైద్యుడైన ధన్వంతరియే దిగి వచ్చాడు. పరీక్షచేసి రోగనిదానం చేశాడు. తల వాల్చి విచారంగా కూర్చుండిపోయాడు.

శ్రీకృష్ణభవన ప్రాంగణంలో అశేషభక్తజనం సమవేతులై ఉన్నారు. అందరి మనస్సుల్లోనూ తమ ఆరాధ్య దైవం ప్రాణానికి ప్రాణం అయిన శ్రీకృష్ణుడు ఎప్పుడు బయటపడతాడా అన్న ఆలోచనయే.

శ్రీకృష్ణభవనంలో ఆయన పదహారువేలమంది భార్యలూ వ్యగ్రులై ఉన్నారు. శ్రీకృష్ణుడు లేక వారి జీవితం లేదు. ఏడేడు లోకాలలోనూ వారికి ఆయన తలపు తప్ప రుచించేదేదీ లేదు. ఆయనకోసం వారు ఏం చేద్దామా ఏం చేద్దామా అని తహతహపడుతూ ధన్వంతరి ఆదేశం కోసం కాచుకుని ఉన్నారు.

శ్రీకృష్ణమందిరంలో ఆయన అష్టభార్యలూచేరి ఉన్నారు, శ్రీకృష్ణుని వ్యాధివలని బాధ వారినే ఆక్రమించిందా అన్నట్లుగా దీనవదనలై నోటమాటలేక కన్నులనుండి అశ్రుధారలు ప్రవహిస్తూ ఉండగా నిశ్చేష్టలై నిల్చుని ఉన్నారు.

ఆయన పర్యంకంపై పాదసేవచేస్తూ రుక్మిణీదేవి కూర్చుని ఉన్నది. ధీరమానసయైన ఆమె మనస్సులో ఏ ఆత్రుతలు తాండవనృత్యం చేస్తున్నవో ఎవరికి తెలుసు? ఆమె కన్నులలో ఒక్క కన్నీటిబొట్టయినా లేదు. ఆమె హృదయంలోని శోకాగ్నివలన అశ్రుబిందువులు కూడా ఆవిరైపోయాయా?

ఆమె ధన్వంతరిని ఇలా అడుగుతున్నది: "భిషగ్వరా! మాటలాడరేమి? మీరు ఆలస్యం చేసేకొద్దీ ప్రాణనాథుని వ్యథ ఎక్కువవుతున్నది గదా!" ధన్వంతరి కష్టంతో తల ఎత్తి ఇలా అన్నాడు: 'అమ్మా, ఈ వ్యాధి తెలియనిది కాదు. మందులేనిదీ కాదు. కాగా ఈ మందు అందరివద్దా ఉన్నదే. కాని ఎవరూ ఇవ్వసాహసించరు.' రుక్మిణీదేవికి మాట రుచించలేదు. 'ధన్వంతరి, భగవంతుని కీయలేని వస్తువు భక్తులవద్ద ఉండగలదా? ఈ జగత్ప్రభువు స్వాస్థ్యం కోరుతూ ఎందరు జనులు చేరియున్నారో చూస్తూ మీరు ఈమాట లెలా అనగలిగారు? వెంటనే చెప్పండి ఆ మందేదో' అని అర్థించింది.

ధన్వంతరి దుష్కహాసంచేసి 'తల్లీ, చెప్పటానికి కూడా నాకు నోరు రావటంలేదు. అయినా చేయగల భక్తులెవరయినా ఉంటే ఈ వైద్యం ఎవరైనా చేయవచ్చు. కావలసిందంతా ఒక్కకణం. ఒక్క ధూళికణం. భక్తుడెవరైనా తన పాదధూళిలో ఒక్క కణాన్ని ప్రభువుచేత సేవింపజేస్తే ఆక్షణమే వారికి ఎప్పటి స్వాస్థ్యం చేకూరుతుంది. సెలవు.' దిగ్భ్రాంతురాలై రుక్మిణీదేవి మూర్తీభవించిన విషాదంలాగా నడచిపోతున్న ధన్వంతరినే చూస్తున్నది. అతడు కనుమరుగుకాగానే మొదలునరికిన చెట్టులాగా మూర్ఛితురాలై పడిపోయింది.

ధన్వంతరివైద్యం అంతఃపురకాంత లందరిచెవులా పడింది. ఆనోటా ఈనోటా అంతటా పాకిపోయింది. అయినా భగవంతుడిచేత తన పాదధూళి సేవింపజేసి రౌరవాది ఘోరనరకాలలో అడుగుపెట్టేసాహసం ఎవరికున్నది?

త్రిలోకసంచారియైన నారదుడు మందుకోసం వెదుకుతూ వ్రజభూమికి వచ్చాడు. శ్రీకృష్ణుడి సాన్నిధ్యంనుండి వచ్చాడని వినగానే వ్రజగోపికలందరూ మురళీగానంవిన్న గోవుల లాగా పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. ఆయనచుట్టూచేరి ప్రశ్నల వర్షం కురిపించారు. మెల్లగా నారదముని వ్యాధిసంగతి బయటపెట్టాడు. 'మరి దానికి మందులేదా?' ఉత్కంఠతో కూడిన వారిప్రశ్నకు నారదుడు సానుకంపంగా ఇలా బదులుచెప్పాడు. చదువూ సంధ్యాలేని అజ్ఞానులుకదా వాళ్ళు! 'భక్తపాదధూళి ఒక్కటే దానికి మందు. త్రిలోకపావనుడైన శ్రీహరిచేత పాదధూళి సేవింపజేసి ఏభక్తుడు నరకానికి పోగోరుతాడు? శ్రీకృష్ణుడి పట్టమహిషితోసహా ఎవరూ ఈవైద్యానికి సాహసించలేదు.'

ఏకకంఠంతో గోపికలందరూ ఇలా ఘోషించారు. 'నారదమహర్షి, నారదమహర్షి, ఇవిగో మాపాదాలు, వాటినిండా ఎంతోదూళి. తీసుకుపో. మేము భక్తులమే అయితే ఆయనవ్యాధి తప్పక నయమవుతుంది. ఆయనకు ఒక్కక్షణమైనా ఆనందమూ సంతోషమూ కలిగించగలిగితే శాశ్వతంగానే మేము నరకవాసం సంతోషంగా చేయగలం.'

లీల రామకృష్ణ

దేవుడు మనకు ఆప్తుడు, అతి సన్నిహితుడు

కాళీకాలయముతోపాటు దక్షిణేశ్వరములో రాధా గోవిందాలయము, పన్నెండు శివాలయములు వున్నాయి. ఆ దేవాలయములలో రోజూ వేరువేరు అర్చకులు పూజ చేస్తుంటారు.

శ్రీరామకృష్ణుడు కాళీపూజారిగా చేరిన కొద్దిరోజులకు ఒక ప్రమాదం జరిగింది. అది నందోత్సవము జరిగినరోజు అనగా కృష్ణాష్టమి వెళ్ళిన మరురోజు. మధ్యాహ్నపుపూజ అయినతర్వాత రాధా కాంతాలయ పూజారి గోవిందుని పాన్పుపై పరుండబెట్టుచుండగా చేయి జారి, విగ్రహముయొక్క కాలు విరిగింది.

విరిగిన విగ్రహము పూజకు పనికిరాదు. ఏమి జరుగనున్నదో గదా! మథురనాధుకు, రాణి రాసమణికి ఈసంగతి తెలియజేశారు. వారు పండితులనుపిలచి వారి అభిప్రాయాలు అడిగారు. పండితులందరు విరిగిన విగ్రహమును గంగలోవేసి, కొత్తవిగ్రహానికి పూజ చేయాలని శాసించారు.

కాని శ్రీరామకృష్ణుని ఈవిషయంలో విచారించలేదేయని మథురనాధునకు తోచింది. శ్రీరామకృష్ణుని అడుగగా, ఆయన ఇలా చెప్పాడు. "రాణిగారి అల్లుండ్రలో ఒకరి కాలు విరిగితే అల్లుణ్ణి పారవేస్తారా? లేక వైద్యుని పిలిపించి బాగుచేయిస్తారా? ఈ విషయములోగూడా అలా జరగాలి. విరిగినకాలు బాగుచేయించి పూజించండి'' అందరు అప్పుడు అసలు విషయాన్ని గ్రహించారు. నిజమే! ప్రతివారు దేవుడు తమ స్వంతంగాను, ఆప్తునిగాను భావించి, ఆయనను తల్లిగానో, తండ్రిగానో, బిడ్డగానో సేవించాలి. అలాగాక వారికి దేవుని విగ్రహము విగ్రహముగానే తోచింది. శ్రీరామకృష్ణుడు విరిగిన విగ్రహపు కాలును అందముగా సరిదిద్దాడు.

పగిలిపోయిన ప్రతిమను పారవేసి
వేరు ప్రతిమకు పూజ గావింపుడనగ
రామకృష్ణుడు అనెనంత రాణిగారి
అల్లునకు కాలు విరిగిన నతని విడిచి
వేరె అల్లుని దెప్పించు విధమటంచు.

సంపాదకులు : స్వామి తత్త్వవిదానంద. ముద్రాపకులు : ఎం. తీర్థానందం
(ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, మద్రాసు - 21). ప్రచురణ : శ్రీరామకృష్ణ మఠము, మద్రాసు - 4.

శ్రీ రామకృష్ణ మఠ ప్రచురణములు

శ్రీ రామకృష్ణ కథామృతము 1 వ భాగము	8 00
శ్రీ రామకృష్ణ కథామృతము 1 వ భా. క్యాలికో	12 00
,, ,, 2 వ భాగము	13 00
,, ,, ,, క్యాలికో	18 00
శ్రీ రామకృష్ణ జీవితచరిత్ర	10 00
,, ,, క్యాలికో	14 00
శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము	12 00
శ్రీ రామకృష్ణోపనిషత్తు	3-75
శ్రీరామకృష్ణపరమహంస నీతికథారత్నములు	(ముద్రణ)
గురూపదేశములు	2 00
నా గురుదేవుడు	1 25
శ్రీ రామకృష్ణ దివ్యవాణి	1 50
శ్రీ రామకృష్ణపరమహంస జీవితసంగ్రహము	0 75
ఆరాత్రికము మరియు శ్రీ రామనామసంకీర్తనము	0 50
శ్రీ శారదాదేవి జీవితచరిత్ర	00
శ్రీ శారదాదేవి	:0
శ్రీ శారదాదేవి ప్రసంగములు	50
శ్రీ శారదా సూక్తి నవనీతము	0 80
శ్రీ వివేకానంద జీవితచరిత్ర	75
బాలల వివేకానందుడు	00
శ్రీ వివేకానంద సంపూర్ణగ్రంథావళి	
5 వ సంపుటము	15 00
8 వ సంపుటము	6 50
9 వ సంపుటము	6 :0
10 వ సంపుటము	- 50
స్వామి శిష్య సంవాదములు	10 50
సందేశతరంగిణి (మొదటి భాగము)	7 50
(రెండవ భాగము)	5 50
భారత యువజనులారా!	3 00
ప్రబోధ రత్నాకరము	3 75
జ్ఞానయోగము	13 00
రాజయోగము	6 25
కర్మయోగము	4 (·0
భక్తియోగము	4 00
శ్రీ వివేకానందలేఖావళి (మొదటిభాగము)	5 50
,, (రెండవభాగము)	3 00
హిందూమతము	4 00
వివేకసూర్యోదయము	4 00

అనుష్ఠాన వేదాంతము	3 00
ప్రాచ్యము-పాశ్చాత్యము	(ముద్రణలో)
కులము, సంస్కృతి, సామ్యవాదము	3 00
భారతదేశము	2 00
భారతీయ మహిళ	2 00
నా జీవితము, జీవితకార్యము	1 25
శ్రీ రామకృష్ణ సేవాసంస్థ: తదాదర్శములు	(ముద్రణ)
షికాగో నగరోపన్యాసములు	1 25
శ్రీ వివేకానంద శంఖారావము	0 80
నవీన భారతదేశము	(ముద్రణ)
సర్వం విష్ణుమయం జగత్	0 35
శ్రీ వివేకానంద సింహగర్జనలు	0 20
యువకులకు వివేకానందుని పిలుపు	1 50
వివేకానంద (బొమ్మల పుస్తకము, పిల్లలకు)	2 50
బ్రహ్మానంద బోధనలు	4 75
తాపత్రయ చికిత్స	0 60
ముక్తిమార్గము	0 30
పారమార్థిక సంభాషణలు	6 50
నారదభక్తిసూత్రములు	4 00
పరతత్త్వప్రసంగము	8 75
దేవీమాహాత్మ్యము	4 00
శ్రీమద్భగవద్గీత	10 00
,, (క్యాలికో)	12 00
శ్రీమద్భగవద్గీత చిన్నసైజు	3 00
పారాయణగీత తాత్పర్యసహితము	3 75
,, మూలము	2 00
కఠోపనిషత్తు	2 00
గిరీశచంద్ర	(ముద్రణలో)
భక్తిమార్గము	1 00
శ్రీ రామకృష్ణ ఉవాచ	1 00
రామ ఉవాచ	0 80
శ్రీ కృష్ణవాణి	0 80
బుద్ధ ఉవాచ	0 80
క్రైస్తు సూక్తిమాల	0 80
మహమ్మదు సూక్తిమంజరి	0 80
శంకర ఉవాచ	1 00
శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ స్తోత్రము	2 00
కీర్తన సంగ్రహము	2 00

ఇవియేగాక ఆంగ్ల, సంస్కృత, తమిళ, హిందీ, కన్నడ గ్రంథములును, వేదాంతకేసరి (ఆంగ్లము) శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ (తెలుగు) శ్రీ రామకృష్ణవిజయము (తమిళము) అను మాసపత్రికలును, శ్రీ రామకృష్ణపరమహంస, శ్రీ శారదాదేవి, శ్రీ వివేకానందస్వామి మున్నగువారి ఛాయాచిత్రములు, త్రివర్ణ చిత్రములు, తైలచిత్రములు మున్నగునవెన్నియో మాయొద్ద లభించగలవు.

...ద్రాసు-600 004.